

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANABİLİM DALI

**KKTC'DE TİYATRO YAŞAMINDA AKADEMİK TİYATRO
EĞİTİMİNİN YERİ-ÖNEMİ VE BİR MODEL KURUM: YAKIN
DOĞU ÜNİVERSİTESİ, SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ,
TİYATRO BÖLÜMÜ**

Gülfem ALTA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA
2019

**KKTC'DE TİYATRO YAŞAMINDA AKADEMİK TİYATRO
EĞİTİMİNİN YERİ-ÖNEMİ VE BİR MODEL KURUM: YAKIN
DOĞU ÜNİVERSİTESİ, SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ,
TİYATRO BÖLÜMÜ**

Gülfem ALTA

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. Cavanşir GULİYEV

LEFKOŞA
2019

KABUL VE ONAY

Gülfem ALTA tarafından hazırlanan “KKTC’DE TİYATRO YAŞAMINDA
AKADEMİK TİYATRO EĞİTİMİNİN YERİ-ÖNEMİ VE BİR MODEL KURUM:
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ, SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ, TİYATRO
BÖLÜMÜ”

başlıklı bu çalışma,/...../..... tarihinde yapılan savunma sınavı
sonucunda

başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans / Doktora / Sanatta
Yeterlik Tezi
olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

.....

Prof. Dr. Cavanşir GULİYEV
(Danışman)

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SAHNE SANATLARI ANABİLİM DALI

.....

Ünvan Ad Soyad (Başkan)
Üniversite Adı
Fakülte ve Bölüm Adı

.....

Ünvan Ad Soyad
Üniversite Adı
Fakülte ve Bölüm Adı

.....

Ünvan Ad Soyad
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı heryerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih

İmza

Ad Soyad

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Akdeniz'in üçüncü büyük adası olan Kıbrıs, jeopolitik konumu gereği pek çok ülkeden göç almış ve tarihi bu sayede oldukça zengin kalmıştır. Bu zenginlik içerisinde tiyatro sanatı genellikle Osmanlı etkisinde, yazılı bir metne dayanmayan, sözlü geleneksel Türk Tiyatrosu'nun sınırları içinde kalmıştır. Buna rağmen Kıbrıs, kültürel çeşitliliği ve kimi politik gelişmeler nedeniyle zaman içerisinde tiyatro açısından zenginleşmiş, sahnelenen oyunların ve türlerin yelpazesi genişlemiştir.

Kıbrıs, Anadolu'nun kendine has tiyatro sistemi ile batı'nın tiyatro sisteminin birleştirildiği medeniyet beşiğidir, çok yönlü bir tiyatro geçmişi vardır. Bu nedenle giriş'te bu geçmişin ana çizgilerinin aktarılması hedeflenmiştir. Özellikle ekonomik, sosyolojik ve politik olaylar, tiyatronun gelişmesi üzerinde kimi zaman engel kimi zaman da itici güç olmuşlardır. Ancak bu noktada tiyatro sanatının başarılı olması için yalnızca yapıt niteliğinin önemli olmayacağını da altının çizilmesi gerekmektedir. Tiyatro metinlerinin, kültürel temaslar ile nasıl şekillendiğini ve bu şekillenme sürecinde çektiği sancıları anlamak, aslında toplumların birbirleri ile temas etmeleri halinde nelerin yaşandığını da özetlemektedir. Tiyatronun yaşadığı sorunlar, Kıbrıs halkının yaşadığı sorunların yansımasıdır. Bunun yanında eserlerde anlatılanlar da hissedilenler hakkında mesaj vermektedir. Hem Kıbrıs'ın yaşadığı olayların zenginliği, hem de tiyatro sanatının kendine özgü özellikleri bu konunun seçilmesinde büyük önem taşımaktadır.

Tiyatro tarihi boyunca farklı görüşler vardır. Tiyatroyu oluşturan en önemli unsurların metin, seyirci ve oyuncu olduğu, bu üç unsurun birbirleri ile etkileşim halinde bulunduğu kabul edilmiştir. Metin ve oyuncu aynı olsa dahi sergilenen bir oyun asla bir diğerine benzememektedir. Bunun temelinde dönemin sosyolojik yapısı, seyirci tepkisi ve oyuncunun becerileri gibi farklı dinamikler bulunmaktadır. Oyuncunun bilgi ve tecrübesi, sahnede sergilenen eserin yönetilmesi izleyiciyi etkilemesi konusunda hayati öneme sahiptir. Ayrıca rol yapma yeteneği, izleyicilerin duyguyu alması için en önemli unsurdur.

Oyuncuların performansı onların eğitimi ile yakından ilişkilidir. Bu yüzden tiyatro eğitimi, yetiştirilen oyuncuların geleceklerini nasıl şekillendirecekleri konusunda rehber niteliğindedir. Tiyatronun yalnızca rol yapma becerisinden ibaret olmadığını unutmamak gerekmektedir. Teknik yeterliliğin dışında oyuncunun bu mesleği sevmesi, sahnede rolüne büründüğü kişinin duygularını içinde hissedebilmesi, seyirci ile etkileşim içinde olabilmesi ve mesleğine yönelik gelişmelere açık olması önemlidir.

Bu çalışma Kıbrıs Tiyatrosunun gelişim süreci özelinde akademik düzeyde tiyatro eğitimini incelemektedir. Giriş ve 1. Bölümün ilk kısmında tiyatro sanatının kavramsal çerçevesinden hareketle tarihsel arka planı ve gelişim süreciyle beraber Kıbrıs'ta nasıl geliştiği ve tarihsel süreçte hangi dönemeçlerle karşılaştığı incelenecek, devam eden bölümler de ise bu sanatı hayata taşıyan yeni kuşak oyuncuların Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi, Sahne Sanatları Fakültesi, Tiyatro Bölümü'nde nasıl bir eğitim alarak mesleklerine başladıkları konusu araştırılacaktır. Bu konunun seçilmesinin en önemli nedeni, çalkantılı dönemler geçiren Kıbrıs'ın, sanatına olayların nasıl yansıdığını anlamak ve eğitimin, sanatın hayata geçirilmesi konusundaki rolünü kavramaktır. İlgili bölümün eğitim sürecinin detaylarının incelenmesi, gelecekte dünya genelinde yapılan tiyatro eğitimlerinin karşılaştırılabilmesi için kaynak niteliğinde olacak, ayrıca geliştirilmesi ya da örnek alınması gereken noktaların altı çizilebilecektir.

Çalışmada alan yazın yönteminden faydalanmanın yanı sıra, Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi, Sahne Sanatları Fakültesi, Tiyatro Bölümü'nde verilen eğitimin aşamaları, müfredat yapısı, öğrenci seçme uygulamaları, mezuniyet şartları araştırılacaktır. Kaynakça genel olarak Türkçe yapıtlardan oluşacaktır. Bunun nedeni Kıbrıs tiyatrosunun etkilendiği en önemli akımların Anadolu'dan gelmesi ve Kıbrıs hakkındaki alan yazının daha çok Türkçe olmasıdır. Bunun yanında, evrensel bir yaklaşım sergilenebilmesi açısından Dünya alan yazınındaki temel tanımlamalara da yer verilmesi planlanmaktadır.

Bu çalışmanın ortaya çıkma aşamasında bütün kahrımı çeken bilgi ve hoş görüşüne inandığım Sayın Yrd. Doç. Dr. Uğur AKINCI hocama ayrıca

sabrından dolayı çok teşekkür ederim. Benim teşekkürlerim az olmayacak, Tiyatroya eğitimi sürecimin başından beri hep hayatımda olan ve bu süreçte de zaman ve bilgilerini müşfikçe paylaşan Prof. Bozkurt KURUÇ (Bölüm Kurucusu) hocama teşekkür ederim. Bölümü hiçbir zaman yalnız bırakmayan ve bu projede bana 2 saat boyunca bölümün kuruluş ve varoluşunu anlatan Sayın Prof. Dr. Şenol BEKTAŞ (YDÜ Rektör Yrd.) hocama teşekkür ederim. Bölümün Koordinatörü, öğrenci ve öğretmenler arasında da söylenen “bölümün her şeyi” Sayın Çetin ÖZEN hocama arşivini benimle paylaştığı için teşekkür ederim. Bana birkaç gün ayırıp, belgelerini benimle paylaşan Sayın Hilmi ÖZEN hocama teşekkür ederim. Sayın Cihan ÜNAL, Murat ATAK, Ayşegül ATİK, Özlem ÖZKARA, Barış ERDENK, Yrd. Doç. Dr. Sibel ERDENK, Neriman ERÖZ hocalarıma çok teşekkür ederim. Bölümün eğitim ve disiplin bakımından, öncülük eden değerli Prof. Dr. Cavaşir GULİYEV hocama çok teşekkür ederim. KKTC tiyatro hayatında söz ve bilgi sahibi olan başta Sayın Yaşar ERSOY olmak üzere, Sayın Mehmet ULUBATLI, Fatma SEVEM, Ayhayat ATEŞİN, Alper SUSUZLU büyüklerime çok teşekkür ederim. Bu projenin başından beri Uğur Akıncı hocamdan sonra canım eşim Haluk BOZDOĞAN' a desteklerinden dolayı çok teşekkür ederim.

ÖZ

KKTC'DE TİYATRO YAŞAMINDA AKADEMİK TİYATRO EĞİTİMİNİN YERİ-ÖNEMİ VE BİR MODEL KURUM: YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ, SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ, TİYATRO BÖLÜMÜ

Bu çalışma kapsamında, Kıbrıs Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde devlet tiyatrolarından özel tiyatro topluluklarına kadar, tiyatro'nun kavramsal çerçevesinden hareketle tarihsel arka planları incelenmiş ve tiyatro'nun gelişimi ve eğitim süreci Kıbrıs'taki akademik birimler üzerinden incelenerek tiyatro bölümlerinin kuruluşu ve sanatsal faaliyetleri akademik tiyatro ekseninde araştırılmıştır.

Bir dönem sıkıntılı süreçler geçiren Kıbrıs Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sanat etkinliklerine dair kısır bir dönem yaşanmış, Yakın Doğu Üniversitesi'nin sanat etkinlikleri ve akademik tiyatro alanında öncü kurumlardan biri olmasından hareketle; Yakın Doğu Üniversitesi'nin tiyatroya verdiği önem, sanatsal faaliyetleri, eğitim müfredatları ile fakülte mezunlarının sanatsal faaliyetleri ve röportajlarından da kesitler sunularak Kıbrıs'ta tiyatronun gelişimine dair bu çalışma hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tiyatro, sanat, gelişim, müfredat, akademik.

ABSTRACT

THE ROLE AND IMPORTANCE OF THE ACADEMIC THEATER EDUCATION IN THE THEATER LIFE IN THE TRNC AND A MODEL INSTITUTE: NEAR EAST UNIVERSITY, FACULTY OF PERFORMING ARTS, THEATER DEPARTMENT

Within the scope of this thesis, From the state theaters to the private theaters in the Republic of Cyprus and the Turkish Republic of Northern Cyprus, based on the conceptual framework of the theater, historical backgrounds of the theater are examined and the development of the theater and its educational process are examined through the academic units in Cyprus; the establishment and artistic activities of the theater departments were researched in the axis of the academic theater.

The Republic of Cyprus and Turkish Republic of Northern Cyprus, which has been through troubled times there was a barren period of art activities, Due to the fact that Near East University is one of the leading institutions in the field of art activities and academic theater; this study on the development of theater in Cyprus was prepared for the importance of Near East University to the theater, its artistic activities, education syllabus and by providing sections from faculty graduates' artistic activities and interviews

Key Words: Theater, art, development, syllabus, academic

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BİLDİRİM	III
TEŞEKKÜR	IV
ÖZ	VII
ABSTRACT	VIII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR	XI

GİRİŞ	1
-------------	---

1. BÖLÜM:

KIBRIS CUMHURİYETİ VE KKTC DÖNEMLERİNDE TİYATRO YAŞANTISI	17
1.1. Devlet Tiyatroları	20
1.2. Belediye Tiyatroları	27
1.3. Özel Tiyatro Toplulukları	31
1.4. Amatör Etkinlikler	34

2. BÖLÜM:

KKTC'DE AKADEMİK TİYATRO EĞİTİMİ.....	39
2.1. Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi – Tiyatro Bölümünün Kuruluş ve Yapılanma Süreci	41
2.2. Eğitim - Öğretim Sürecinin Belli Başlı Aşamaları ve Niteliği	45
2.3. Kuruluşundan Günümüze Tiyatral ve Diğer Sanatsal Etkinliklerin Değerlendirilmesi	49

3. BÖLÜM:**YDÜ SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ TİYATRO BÖLÜMÜNÜN
KKTC TİYATROSUNDAKİ YERİ 55****3.1. Fakülte Mezunlarının KKTC Tiyatro Yaşantısındaki Yeri 56****3.2. Devlet Tiyatroları 60****3.3. Belediye Tiyatroları 61****3.4. Özel Toplulukları 62****3.5. Diğer Etkinlikler 62****SONUÇ 64****KAYNAKÇA 68****EKLER 75**

KISALTMALAR

KKTC- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

YDÜ- Yakın Doğu Üniversitesi

SSF- Sahne Sanatları Fakültesi

LSF- Lefkoşa Sanat Tiyatrosu

MET- Maraş Emek Tiyatrosu

GÜSAD- Güzelyurt Sanat Derneği

GASAD- Güzelyurt Amatör Sanatçılar Derneği

HAS-DER- HalkSanatları Derneği

GİRİŞ

Kıbrıs, bulunduğu coğrafi konum nedeni ile yüzyıllar boyunca önemli uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Özellikle denizcilik ile ilgilenen uygarlıklar için Kıbrıs her zaman Akdeniz'in doğusundaki önemli bir üs olarak görülmüştür ve bu durum beraberinde zengin bir kültürel dolaşıma olanak sağlamıştır. Yapılan araştırmalar Kıbrıs'ta ilk insanların M.Ö 12000'li yıllarda yaşadığını göstermiştir. Adada yaşayan insan toplulukları genellikle tarım, balıkçılık ve avcılık ile geçimlerini sağlamışlardır. Akeramik Neolitik Dönemde (M.Ö. 12.000-M.Ö.6500) Kıbrıs'taki en önemli merkez Khirokitia- Hirokitya'dır. Yerleşim yerine ulaşım bugün Limasol-Lefkoşa Otoyolu ile yapılmaktadır ve Larnaka'ya bağlıdır. Bölge UNESCO dünya mirası arasındadır. Bölgenin en önemli özelliği ilkel şehir planlamalarının varlığına dair izler taşımasıdır. Sonrasında Anadolu ile paralel gelişim gösteren adada, seramik ve maden işçiliğinin yapıldığı görülmüştür. Özellikle M.Ö. 12. yüzyılda sanatın bölgede gelişmeye başladığı bilinmektedir. Bunun en önemli nedeni adadaki zenginliklerden dolayı insanların buraya göç etmeye başlamış olmasıdır. Pek çok farklı kültür ve yakın coğrafyadan insan adaya akın etmişlerdir. Bu göçler ideolojik değişimleri ve birbirinden farklı düşünce ve kültür yapısına sahip toplulukları da bir arada yaşamak durumunda bırakmıştır. Elbette bu durum ekonomik değişimlere, politik gelişime, demokratik anlayışa ve sanatsal etkinliklere olumlu katkılarda bulunmuştur (Steele, 2014: 60).

M.Ö. 1450-1320 arasında Mısırlılar'ın yerleştiği ada, M.Ö. 1320-1265 arasında Hititler, M.Ö. 1265-1000 arasında yeniden Mısırlılar, M.Ö. 1000-709

arasında Fenikeliler, M.Ö. 709-669 arasında Asurlular, M.Ö. 669-588 arasında bağımsız krallıklar yer almıştır. Salamis, Kition, Kourion, Amathus, Lapethos ve Soli en önemli şehir krallıklarıdır ve bu dönemde şehirleşme, ekonomik gelişme ve askeriye'ye önem verilmiştir (Kaba, 2015: 13). M.Ö. 588-525 arasında yine Mısırlı'lar tarafından ele geçirilmiştir (Atalay, 2003: 30).

Kıbrıs 525-545 arası tekrar şehir krallıklarının hüküm sürdüğü bir ada olmuştur. Sonrasında krallar M.Ö. 545' de Pers kralı Kyros' a gönüllü olarak katılmışlardır. Bu dönem ekonomik ve politik açıdan güçlü bir dönemdir. Fakat Kral Darius' un genişlemeye yönelik politikası ve onun tüm Grek dünyasını kontrol altına alma çabası Persler' in Kıbrıslılar' a karşı olan tutumunu değiştirmiştir ve Persler merhametsiz bir politika izlemeye başlamışlardır. M.Ö. 475-325 yılları arasında Kıbrıs, Yunan ve Pers hükümdarlıkları'nın arasında sürekli çekişmelere neden olmuştur (Coşkun, 2004: 9).

Ancak bu noktada farklı kaynakların açıkladıklarından da söz etmek gerekmektedir. Herodotos'un Ion ve Kıbrıs ayaklanmalarını açıklayan eserleri, şehir krallıklarının Pers hâkimiyetine isteyerek görmedikleri izlenimini doğurmaktadır. Bu dönem Yunan kökenli bu krallıkların sürekli bağımsızlık mücadelesi verdikleri dönem olarak da açıklanmaktadır (Kaba, 2015: 14).

M.Ö. 480-310 yılları Ada'nın kültürel faaliyetler bakımından en hareketli arkeolojik dönemleri arasındadır. Dönemin başında Ionia Ayaklanması olmuş, durum Perslerin baskıcı yönetimini arttırmasına neden olmuştur (Kaba, 2015: 15). Pers ve Yunanlar ada üzerinde hâkimiyet elde etmek için sürekli çatışmış ancak bu çatışmalar daha çok Perslerin zaferleri ile sonuçlanmıştır. İskender'in ölümünün ardından uzun süreli Pers egemenliği bitmiştir. M.Ö. 294 yılında Ada'da Ptolemaios dönemi başlamıştır. Böylelikle Kıbrıs Helenistik monarşinin bir parçası olmuştur ve durum M.Ö 58'e dek, 250 yıl sürmüştür. M.Ö. 58 yılında ada Roma İmparatorluğu'nun egemenliği altına girmiş ve Caesar tarafından VII. Kleopatra' ya hediye edilmiştir. M.Ö. 22 yılında da Roma İmparatorluğu'nun eyaleti olduğu ilan edilmiştir (Coşkun, 2004: 9).

M.S. 59 ile 395 yılları arasında ada uzun süre Roma egemenliği altında kalmıştır. 395 yılında uzun yıllar devam edecek olan Bizans hükümdarlığı

başlamış ve bu durum 1191 yılında Haçlı Şövalyelerinin Ada'ya gelmesine dek sürmüştür. M.S. 1192-1489 arasında Luzinyanlar, M.S. 1489-1570 arasında Venedikliler yönetimi ele geçirmişlerdir (Atalay, 2003: 30).

Roma egemenliği altında yaşayan adada sanatın gelişiminin Yunan tiyatrosunun geçmişinden izler taşıdığı bilinmektedir. Tiyatro Antik Yunan dünyasında devletin desteklediği bir unsur olmuş, oyunların oynandığı yerler kutsal mekânlar kadar önemli görülmüştür. Tiyatro, insanı bilinçlendiren ve eğiten bir sanat dalı olarak kabul görmüş ve hem halk hem devlet otoriteleri tarafından daima desteklenmiştir. Bu tutum, Yunan dünyasındaki gibi kapsamlı olmamakla birlikte, şenlikler ve bu kapsamda yer alan tiyatro gösterilerine devlet desteği Roma'nın hüküm sürdüğü tüm coğrafyalar için geçerli olduğundan, Kıbrıs'ta da aynı şekilde olmuştur.

Kıbrıs, 1571 yılından 1878 yılına kadar Osmanlı Devleti'nin egemenliği altında kalmıştır ve bu dönemde Osmanlı'ya etki eden sanat akımları doğrudan adayı da etkilemiştir. Osmanlı'nın, Ada'da Türk kültürünün yaygınlaşması için açık bir çaba harcadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Lala Mustafa Paşa, Lefkoşa'nın fethedilmesi ile Avlonya Sancağı Beyi Muzaffer Paşayı Kıbrıs Beylerbeyi; Ekmel Efendi'yi ise Kıbrıs Kadısı yapmıştır. Mağusa'nın alınmasıyla derhal Ayasofya Katedrali'nde namaz kılınmış; Baf ve Girne'de camiler inşa edilmiştir. Bu camiler, Osmanlı'nın ilk mimari eserleridir. Bunun yanı sıra, Baf, Girne, Limasol, Tuzla ve Lefkoşe'deki kalelerin tamamı elden geçirilmiş, surlar tamir edilmiş ve üzerlerine Kuran ayetleri yazılmıştır. Mağusa surlarına bakıldığında bugün hangilerinin Osmanlı, hangilerinin ise Venedik yapımı olduğu oldukça rahat biçimde taşların kesim farklılıklarından ayırt edilebilmektedir. Ravelin ya da Rirettino –Akkule-, Andreuuzi – Su Burcu-, Ay Napa – Altun Tabya-, ve Composanto –Halkalı Tabyası- Osmanlı'nın Kıbrıs'ı kuşattığı sırada en fazla hasar alan bölgelerdir ve Osmanlı tarafından yeniden inşa edilmişlerdir. Ayrıca adada birçok Osmanlı yapımı çeşmeler (Haydarpaşa, Zahri, Cafer Paşa gibi); hamamlar (Lefkoşa Büyük Hamam, Ömeriye Hamamı gibi), köprüler (Mağusa Taş Köprü, Latorop Köprüsü gibi), hanlar (Limasol, Basmacılar gibi), tekkeler (Aziziye, Mevlevi gibi) bulunmaktadır. Elbette

Osmanlı'nın sanata katkısı mimari ile sınırlı değildir. Oymacılık, hat sanatı ve dokumacılık adada en fazla yaygınlaşan sanat türleridir (Yıldız, 2016: 4-30).

Osmanlı'nın Kıbrıs Sahne Sanatlarına katkısı daha çok gölge oyunu eserleri olmuştur ve halen Kıbrıs'ta bu oyun türleri bilinmektedir. Araştırmalara göre gölge oyununun en önemli kahramanları Karagöz ve Hacivat Bursa'da Cami yapımında çalışan iki işçidir ve aralarında geçen komik konuşmalar eserlere yansımış ve uzun yıllar geleneksel Türk tiyatrosunun en önemli yapıtları arasında kalmıştır. Buna göre Karagöz'ün asıl adı Kambur Bali Çelebi'dir. Bali Çelebi demirci ustasıdır. Hacivat ise Halil Hacı Ivaz ismini taşımaktadır. Her ikisi de ülkenin farklı yerlerinden Cami inşası için bir araya gelmişlerdir (Kara, 2016: 14). Bu rivayetin temeli Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesidir. Sabri Esat Siyavuşgil, Nureddin Sevin ve Metin And gibi tiyatro araştırmacıları, kitaplarında Evliya Çelebi'den alıntılara sıklıkla yer vermişlerdir (Öncü, 2011: 115).

Bir başka rivayete göre ise bu oyun türü 16.yüzyılda Mısır'dan Anadolu topraklarına gelmiştir. Bunun temelinde Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferinde oyunu Mısır Tubanbayı'nın sarayında izlemiş olmasıdır. Buradan Anadolu topraklarına getirilen sanatçılar, zamanla Türk Kültürüne göre oyunlarını düzenlemişlerdir. Tarihçilere göre Karagöz ve Hacivat'ın Türk topraklarında doğmadığının en önemli kanıtı kıyafetlerinin Osmanlı giyim biçimine hiç uygun olmamasıdır (Nutku, 2012). Ancak zamanla Türk kültürüne uygun hale getirilmiş ve oyunlarda sahne aralarındaki kopukluklar giderilmiştir.

Bir diğer rivayet ise Georg Jacob'a aittir. Yine Seyahatname'ye atıf yapan yazar, bu belgenin dil farklılaşması, Evliya Çelebi'nin esprili anlatımı ve kaybolan sayfalar nedeni ile yanlış yorumlandığını belirtmiş ve aslında Karagöz'ün bir çingene olduğunu iddia etmiştir (Öncü, 2011: 114).

Mustafa Mutlu, gölge oyununun başladığı yerin Asya olduğunu ileri sürmüştür. Araştırmacı, önce Çin ve Hindistan topraklarında bu oyunun çıktığını, ardından Moğollara ulaştığını belirtmektedir. Orta Asya Türkleri de bu oyunları öğrenmiş ve bu sayede gölge oyunu "Türkleşmeye" başlamıştır. Yazar gölge oyununun Anadolu topraklarına ulaşana dek siyah beyaz

olduğunu, Osmanlı'da ise renk ve ışık ile zenginleştirildiğini ifade etmektedir (Mutlu, 1995: 53).

Kıbrıs'ın Türkler'in eline geçmesi ile -1571- burada da bu oyun oynatılmaya başlanmış ve kısa zamanda halk tarafından sevilmiştir. Gölge oyunu başta İstanbul olmak üzere, Anadolu'da özellikle Ramazan aylarında oynanmasına karşın Kıbrıs kentlerinde yılın her dönemi oynanmış ve halkın önemli eğlence kaynaklarından biri olmuştur. Önceleri Anadolu tiplerinin görüldüğü bu oyun türünde Kıbrıs kültürüne özgü tipler ve diyalogların görülmeye başlanmış olması, Kıbrıs'ta bu sanat alanında gerçek halk sanatçıları yetişmiş olduğunu da kanıtlamaktadır (Susuzlu, 2013: 8-9). Örneğin Kıbrıs'ta oynanan oyunlarda Rum karakterlerin olduğu yazılıdır. Çok fazla küfür içeren oyunların kadın ve çocuklara kötü örnek olacağı görüşü, adada Karagöz ve Hacivat oyunlarında küfürlerin "yumuşatılmasına" neden olmuştur. Bunların yanı sıra oyunda çokça "gardaş" gibi Kıbrıs Türkçesi terimleri kullanılmıştır (Ertuğ, 1997: 151-152).

Osmanlı'nın adaya gelmesi ile birlikte yaygınlaşan bir başka oyun türü de meddaktır. Meddah bugünün tek kişilik tiyatro oyunlarına benzetilebilir. Araştırmacılar, Kıbrıs halkının mizah anlayışı ve bugünkü kültürel yapısının temellerinde meddah ve gölge oyunlarının etkisinin çok büyük olduğuna ve özellikle halkın, Anadolu halkı ile benzer kültür yapısına kavuşmasında Anadolu'dan adaya ulaşan oyun ve yazarların etkisine dikkat çekmektedirler. Meddah oyunlarında sahneye çıkan taşlama ve ince zekâyı barındıran oyun, içerikleri ile insanları güldürürken düşündürmektedir ve doğaçlama ile izleyici-oyuncu etkileşimine dayanan bu tür seyirciyi daha fazla içine çekmektedir (Eser, 2013 198).

Bu noktada Kıbrıs'ın Osmanlı egemenliğinde onun kanunlarına bağlı kaldığı ve tiyatro ile diğer sanat dallarının da devletin tutumuna göre şekillendiğini söyleyebiliriz. Kıbrıs Türk Tiyatro edebiyatının ilk izlerine, Osmanlı, kendi imparatorluk topraklarına kattıktan sonra Ada'ya iskân için gönderdiği ve kendi yaşayış biçimlerini, inanış, kültür ve geleneklerini de beraberlerinde taşımış olan insanların Ada'da yeni bir toplum oluşturmaya

çalıştıkları zamanla birlikte rastlanmaktadır. Bu durum Kıbrıs Türk toplumu ile Anadolu'nun tiyatro konusundaki gelişiminin de paralel olmasına neden olmuştur (Cihangir, 2013: 441).

Kıbrıs tiyatrosuna Osmanlı döneminin siyasi olaylarının nasıl yansıdığını anlamak adına öncelikle olayların tarihsel gelişimine ve bu dönemlerde neler yaşandığına bakmak gerekmektedir. Açıklanması gereken ilk önemli dönem Tanzimat Dönemi'dir.

1839-1876 yılları aralığı Tanzimat Dönemi olarak adlandırılmaktadır. Bu dönemde Türk Edebiyatının kapılarının ilk kez batıya açıldığını söylemek mümkündür. 1839 ve sonrasında Avrupa'dan çeşitli tiyatro topluluklarının İstanbul'a geldiği ve hatta tiyatro binalarının yapılmaya başlandığına dair bilgiler mevcut olsa da kesin bir bilgi yoktur. Oyun için gelen tiyatrocular genellikle Fransız ve İtalyan sanatçılardır. 1846'da Osmanlı yerlileri kendi tiyatro sahnelerini kurmaya başlamışlardır. Hacı Naum, Hasköy, Şark ve Ortaköy tiyatroları kurulmuştur. Tanzimat dönemi alan yazınına göre ilk Türkçe tiyatronun yazıldığı yılları içinde barındırmaktadır. Abdülhak Hamid'in babası Hayrullah Efendi 1844 yılında "Hikaye-i İbrahim Paşa be-İbrahim-i Gülşeni" oyununu yazmıştır. Ancak bu oyun gösterilmemiştir (Kazıcı ve ark., TY: 2). Aslında dönem, tiyatro eserlerinin yazıldığı ama pek azının oynandığı bir dönemdir. Şengül, Tanzimat dönemi süresince yazılan oyunların birçoğunun oynanmak için değil, okunmak için kaleme alındığını vurgulamaktadır (Şengül, 2009: 1934).

1839 doğumlu Abdülhamid Ziya Paşa, batı tarzında yazdığı eserleri ile ün' e kavuşmuştur. Sarayda kâtip olarak görev yapan Ziya Paşa, sarayı eleştirmeye başlayınca, 1861 yılında Kıbrıs'a Zaptiye Nezareti müsteşarı olarak atanmış ve saraydan uzaklaştırılmıştır. Bu olay, batılılaşma sürecinde Osmanlı sanat eserlerinin Ada'ya ulaşması konusunda önem taşımaktadır (Saritaş, 2017: 8).

İstanbul'da sanat alanındaki tüm gelişmelerin aynı dönemlerde Kıbrıs'ta da görüldüğünü belirtmektedirler. Bunun en önemli nedeni İstanbul'da ikamet eden devlet adamlarının sıklıkla Kıbrıs'a gitmesi ve adada görev yapanların

sürekli değişmesidir. Bunun yanında Ada'nın sürgün yeri olduğu da unutulmamalıdır. 1873-1876 yıllarında Mağusa'da sürgün hayatı yaşayan Osmanlı aydını Namık Kemal, Kıbrıslı gençlerin ilgisini çekmiş ve yeni bir edebiyat çevresi oluşturmuştur (Karakartal ve ark. T.Y: 522).

I. Meşrutiyet (1876-1878) dönemi Osmanlı'da mutlakiyet anlayışının değişmeye başladığı en önemli dönemlerinden biridir. 23 Aralık 1876 tarihinde I. Meşrutiyet ilan edilmiş ve İlk Osmanlı Meclis-i Mebusan'ı kurulmuştur. Dönemin başlamasında en önemli etken Namık Kemâl, Ziya Paşa, Ali Suavi gibi önde gelen aydınların Avrupa'da yaşadıkları sürenin de etkisi ile hürriyet, demokrasi gibi düşünceleri benimsemiş olmalarıdır (Kızıltan, 2006: 251).

İstibdat Dönemi 1878-1908 arasındadır ve bu sürede sanatın gerilediğini ve batı tarzından hayli uzaklaştığını söylemek mümkündür. Gedik Paşa tiyatrosu 1884 yılında Abdülhamit tarafından yıktırılmıştır (Şengül, 2009: 1934). Tanzimat ile tiyatroya artan ilgi İstibdat ile gerileme göstermiştir (Ersoy, 1998: 8).

II. Meşrutiyetin ilan edilmesi ile -1908- Kıbrıs ve Anadolu'da Osmanlı Devleti tarafından uygulanan baskıcı yönetimde değişim görülmeye başlanmıştır ve bu durum sanata da yansımıştır. Fakat bu dönemin hemen öncesinde Türkçülük düşüncesinin arttığını da belirtmek gerekmektedir. İstibdat döneminde Osmanlıda azınlıklara devletin yaklaşımı sertleşmiş ve durum sanata da yansımıştır (Bahadıroğlu, 2016). II. Meşrutiyet'in ilan edilmesi, sanatın yeniden canlanmasına neden olmuş, istibdat dönemine karşı tepki olarak yüzlerce tiyatro topluluğu kurulmuştur. Bu dönemde Meşrutiyet'i öven birçok oyun yazılmış ve sergilenmiştir. Kıbrıs'ta ise Batı özelliklerini taşıyan ilk oyunlar sahnelenmiştir. II. Meşrutiyet döneminde Kıbrıs tiyatrosunun ve edebiyatının gelişmesinin en önemli nedeni, Jön Türkler'in yeniden İngiltere'nin kontrolüne geçmiş olan Kıbrıs'a gelmeleri veya sığınmalarıdır (Karakartal ve ark., T.Y: 522). Dönemin öne çıkan ve ünü günümüze kadar ulaşan oyunu, aslında Tanzimat döneminde yazılmış olan Namık Kemal'in eseri **Vatan Yahut Silistre**'dir.

Namık Kemal'e vatan sevdalısı, hürriyeti işleyen bir şair olma sıfatlarını kazandıran Vatan Yahut Silistre, edebiyatta yeni bir akım başlatmıştır. Genç Osmanlılar adlı muhalif bir grubun kurucu üyesi olan Kemal, Kıbrıs'a sürgün edilmiş; burada eserini sergilemiştir. Osmanlı aydınlarının padişaha karşı ilk defa muhalefet ettiği grup olan Genç Osmanlıların en önemli isteği anayasal bir düzene geçilmesi ve eşitlik olmuştur (Kale, 2014: iv).

Vatan Yahut Silistre, kadın'ın sahneye taşındığı ilk eserler arasındadır. Kadın'ın yalnızca sevgili olarak işlendiği eserler dışında bu oyundaki karakter Zekiye, eli silah tutan ve savaşmaktan korkmayan biridir ve kadın'ın erkek ile eşitliğine gönderme yapılmıştır (Pruškovska, 2015: 67). Oyun 26 Ocak 1908'de Mağusa Ambarı'nda oynanmış, halka eşitlik, birlik ve beraberlik çağrısı yapmış, Kıbrıs'ta moral birliğini sağlamak amacıyla sahnelenmiş ve halk tarafından çok beğenilmiştir. Bu oyun batılı anlamda Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi'nin başlangıcı olarak kabul edilmektedir (Ersoy, 1998: 9-11).

Namık Kemal'in oyununun sergilenmesinin ardından batı ile yaşanan siyasi ilişkilerin artmasının da etkisi ile batı tarzındaki oyunlar ve bunları sahneleyen gruplarda artış görülmeye başlanmıştır. Özellikle Kıbrıslı Türkler, onurlarına dokunan olayları tiyatro eserlerine yansıtmaya başlamışlardır. Kaytaz-zade Nazım'ın **Safa yahut Netice-i İbtıla** adlı eseri de 1909'da Lefkoşa'da Mirat-ı Zaman matbaasında basılan ve Meşrutiyet dönemine gönderme yapan bir aşk hikayesidir. Bu oyunda cariyesine aşık bir paşa çocuğu ile sevdiği kadının aşk hikayesi anlatılmakta ve özgürlük, eşitlik ile cumhuriyet gibi değerlere gönderme yapılmaktadır.

Kıbrıs'ta sanatın hızla yaygınlaşması ve benimsenmesinin temelinde Osmanlı'nın Ada'yı İngilizlere önce kiralaması ve sonrasında tamamen bırakması yatmaktadır. 1878 yılında Ada'da matbaa kurulmuş ve gazete, dergi, oyun, şiir gibi kültürel materyaller hızla artmıştır. Halk şiir, roman, tiyatro ve mizahı derhal benimsemiştir. Ahmet Tevfik Efendi, *Kokonoz* adlı dergide yayımladığı teatral yazılar ile halka tiyatroyu ve modern edebiyatı tanıtmıştır (Cihangir, 2013: 444). 1907 yılı, Kıbrıs Türkleri'nin ilk tiyatro binasının

kurulduğu yıldır. Belig Paşa, emekli olmasının ardından Mısır'dan adaya dönmüş ve Lefkoşa'da ilk sahneyi açmıştır (Ersoy, 1998: 44).

Bu noktada Kıbrıs'ın 1912'li yıllarda yaşadığı sorunlardan da söz etmek gereklidir. İngilizler Kıbrıs Türklerinin Türkiye ile iletişimi kesmek için çaba harcadığından, dönemde tiyatro ile toplanan yardımların Türkiye'ye aktarılması için önce paralar Londra Kızılay'a oradan da İstanbul Kızılay'a aktarılmıştır. Tiyatro da halk gibi baskı altında kalmıştır. Bu dönemde Kıbrıs'taki Türk Gazeteleri kapatılmış çünkü Osmanlı'nın yıkılmasının ardından 1. Dünya Savaşı içinde olan ve milli mücadeleye başlayan Türkiye ile ilgili haber yapılması ve Türk Ordusu için "şanlı ordu" gibi tabirlerin kullanılması engellenmek istenmiştir. Kıbrıs halkı bu dönemde GETO denilen bölgelere hapsedilmiş, halkın da kendi içinde örgütlenmesi; bilgi paylaşması engellenmiştir (Şenol Bektaş, kişisel görüşme, 29.01.2018).

Kıbrıs halkı tüm bunlara rağmen kurtuluş mücadelesi veren Türkiye'nin yanında olmuştur. 1. Dünya Savaşı, Ulusal Kurtuluş Savaşı ve Mustafa Kemal'in Cumhurbaşkanı olduğu dönemlerde Kıbrıs tiyatro eserlerinde de değişiklikler görmek mümkündür. 1. Dünya Savaşı için Osmanlı Devleti'nin İttifak Devletleri'nin yanında olduğunu açıklaması neticesinde İngiltere tarafından 1914'te Kıbrıs Adası'na el konulmuştur (Karaca, 2016: 92). Durum Kıbrıs Türk Halkı tarafından oldukça endişeli biçimde izlenmiş ve halk ne yapacağı konusunda umutsuz hale gelmiştir. 1918 yılında Mehmet Remzi Okan öncülüğünde Meclis-i Milli Kongresi oluşturulmuş ve Kıbrıs Türkleri temsil edilmeye başlanmıştır. 1919 yılında Mustafa Kemal önderliğinde Türklerin başlattığı hareket, Meclis-i Milli Kongresi'nin başlattığı harekete yön vermiştir. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın başlamasının ardından Kıbrıslı Türkler, İngiliz askerlerinin karşı koymalarına rağmen çeşitli yerlerde toplanmış ve Türkiye'ye maddi ve manevi yardımlar için temsiller düzenlemişlerdir (Yiğit Yüksel, 2009: 165).

1920 ve sonrasında yerli sanatçıların sayısında da artış olmuştur. Örneğin Fadıl Niyazi Korkut, hem bir tiyatro yazarı hem bir oyuncu hem de bir yönetmen olarak Kıbrıs Türk Tiyatrosu'na büyük katkılarda bulunmuştur. Onun

Balkan'da **Alkan** (1922) ve **Yavuklunun Mendili** (1923) adlı ulusal oyunları pek çok kez sahnelenmiştir. Ayrıca Nazım Ali İleri kadının yerine ilişkin pek çok eser yazmış ve sergilemiştir. İlk opera örneklerinin de İleri tarafından yazılması, sanatçının Kıbrıs Türk Tiyatro Tarihi'ndeki yerini pekiştirmektedir (Cihangir, 2013: 443).

Kurtuluş Savaşı döneminde yayınlanmakta olan *Doğru Yol* ve *Söz* Gazeteleri, Kuvay-ı Milliye'ye yardım etmek için pek çok tiyatro oyununun sergilendiğini yazmışlardır. Muhacirini İslami-yeye Yardım Cemiyeti ile Hürriyet ve Terakki Kulübü oyun sergileyen en önemli örgütler arasındadır. Dönemde yardım için sergilenen ve Harid Fedai tarafından derlenen oyunların listesi şu şekildedir (Ersoy, 1998: 17):

Tablo 1. Kurtuluş Savaşına Destek İçin Kıbrıs'ta Oynanan Tiyatro Oyunları

Oyun Adı ve Yazarı	Sahneleyen	Sahnelendiği Yer ve Tarih
1. Müsamere	Hürriyet ve Terakki Kulübü	Lefkoşa- 06.12.1920
2. Yarım Türkler (Aka Gündüz)	Muhacirini İslami-yeye Yardım Cemiyeti	Lefkoşa- 28,29.01.1920
3. Tiraje (Raif Necdet-M.Rauf)	Muhacirini İslami-yeye Yardım Cemiyeti	Lefkoşa- 30.03.1921
4. Türk Kanı (Mehmed Sırrı)	Muhacirini İslami-yeye Yardım Cemiyeti	Lefkoşa- 21.12.1921
5. Tiyatro (Belirsiz)	Lefkoşalı Gençler (Muhacirin Menfaatına)	Lefkoşa- 11.03.1922
6. Tiyatro (Belirsiz)	Bafli Kadınlar (Muhacirin Menfaatına)	Baf- 1921

7. Müsamere	Limasollu Gençler (Muhacirin Menfaatına)	Limasol- 1921
8. Müsamere	Mağusalı Kadınlar (Muhacirin Menfaatına)	Mağusa- 1921
9. Müsamere	Limasollu Kadınlar (Muhacirin Menfaatına)	Limasol- 1921
10. Peristorena Köyü Öğretmeni Latife Hanım'ın Yazıp Oynattığı Piyes	Köy Kadınları	Peritorena – 1921
11. Tiraje (Raif Necdet- M.Rauf)	Mağusalı Gençler (Muhacirin Menfaatına)	Mağusa -23.04.1921
12. Tiyatro (Belirsiz)	Mağusa Kız Mektebi Öğrencileri (Muhacirin Yararına)	Mağusa -24.04.1921
13. Tiyatro (Belirsiz)	Anatyu Köy Öğretmeni Sıtkı Efendi(Muhacirin Yararına)	Baf- 1921
14. Tiyatro (Belirsiz)	Kardeş Mahfeli Cemiyeti (Muhacirin Yararına)	Mağusa- 1921
16. Vatan Yahut Silistre (Namık Kemal)	Lefkeli Gençler (Muhacirin Yararına)	Lefke- 1922
17. Tiyatro (Belirsiz)	Himaye-i Etfal yararına – Kurtuluş Savaşı'nda şehit düşenlerin çocukları için	?-1922

18. Türk Kanı (Mehmed Sırrı)	Himaye-i Etfal yararına – Kurtuluş Savaşı'nda şehit düşenlerin çocukları için	?- 1922
19. Muhterem Katil (Aka Gündüz)	Muhacirin-İ İslamiye Himaye-i Etfal yararına	Lefkoşa- 1922

1930 yılında Dar-ül Bedayi (İstanbul Şehir Tiyatrosu) Kıbrıs'a turne yapmış, Shakespeare oyunları sergilenmiştir. 1928 ve 1931 arasındaki 3 yıllık süreçte Dar-ül Bedayi pek çok oyun getirmiştir, bu oyunlar Kıbrıs gençleri tarafından izlenmiş, ezberlenmiş ve yeniden sahnelenmiştir. TAVS (Tiyatro ve Ses Akademisi), Dar-ül Elhan (Ezgiler Evi), Halk Kulübü, TAT (Türk Akademi Tiyatrosu), Şafak Tiyatrosu gibi kuruluşlar Dar-ül Bedayi'nin de etkisiyle tiyatroya sahip çıkmış, operetler yazılıp bestelenmiş ve sahnelenmiştir (Bozkurt, TY).

1931 yılında Kıbrıslı Rumlar tarafından Lefkoşa Vali Konağı'nın yakılması ve ardından başlayan isyan olayları İngilizlerin Ada'da sıkıyönetim başlatmasına neden olmuş ve tiyatro turneleri iptal edilmiştir. Bu durumdan özellikle Kemalist Türk aydınlar ciddi anlamda rahatsız olmaya başlamışlardır. Ahmet Raşit Bey, Fadıl Niyazi Korkut ve Remzi Okan'ın da katılımı ile Necati Özkan 1931'de Milli Kongre'nin toplanmasına karar vermişlerdir. Bu kongrenin amacı İngilizler ile işbirliği içinde olan Türkler'e ve Rumların Enosis sistemine karşı mücadele olmuştur. Ancak elbette İngiliz yönetimi bu kongrenin kararlarını reddetmiştir. Bu durum tiyatroya da olumsuz etki etmiştir. Dönemde oynanacak oyunlar önce İngiliz Komiserliğine sunulmak ve onay alınmak zorunda kalmıştır (Ersoy, 1998: 28-29). Milli Kongre, aslında Türklük değerlerinin hızla tırmandığının göstergesidir. Sıkıyönetim, aydınlar tarafından eleştirilmeye başlanmıştır. 1933 tarihinde Söz gazetesinde Milli Kültür başlıklı yazıda Türkiye'deki çocuklara okullarda Atatürkçü yeni kültürün eğitimi verilirken Kıbrıslı çocukların buna erişemediği yazmaktadır. Yazı, Kıbrıslı Türk öğretmenleri Türkiye'deki gelişmelerden haberdar olmaya davet etmektedir. Dönem, sanat etkinliklerinin durakladığı bir dönemdir (Ersoy, 1998: 35-36).

Ancak Kıbrıslı Türklerin kendi kültür ve değerlerine sahip çıkması için içten içe hareketlerin başladığı yıllar olarak nitelendirilmelidir.

1933 yılında Lefkoşa Hanımlar Cemiyeti ile Ayasofya Kız Mektebi birlikte **Servet Sıhhattir** oyununu sergilemiştir. Aynı yıl 10 Şubatta Kardeş Ocağı Papadopoulos Tiyatrosu'nda **Akın** isimli oyunu oynamıştır. Kardeş Ocağı, tiyatronun halka mesaj vermek konusunda çok başarılı bir araç olduğu görüşünde olmuş ve **Akın** oyunu sonrasında yine Faruk Nafiz'in **Kahraman** oyununu sahnelemiştir. TAVS (Tiyatro ve Ses Akademisi) bu zorlu dönemde aktif rol oynayan ve halka moral vermeye çalışan bir diğer önemli kuruluştur. TAVS 1933 yılında **Efendi'nin Düğünü** ile **Korsanın Gözdesi** Operetlerini 1935 Papadopoulos Tiyatrosu'nda **Aşık Garib**'i temsil etmiştir. Ayrıca küçük operetler sergilenmiş ayrıca musiki dersleri de verilmiştir. 1935 yılı, Kardeş Ocağı'nın **Çoban** ve **Mete**'yi sahneye taşıdığı yıl olmuştur Ancak TAVS'in ömrü oldukça kısa sürmüştür, 1940'ların başında tiyatro çalışmalarını sonlandırmıştır. (Ersoy, 1998: 36-38).

Bu noktada, Hakan Kaynar'ın tesadüf eseri 1937 öğretim yılı için yurdun çeşitli yerlerinden gönderilen başvuru mektuplarından elde edilen bilgilere de yer vermek gerekmektedir. Okulun akademik kadrosu tarafından ihmal edilen ve arşiv kurumlarının ilgilenmediği bu dokümanların içinde Kıbrıs'tan İngiliz alfabeli bir daktiloda yazan/yazdıran Necdet'in mektubu da çıkmıştır. Mektup, TAVS ve Türk Ocağı'nın hangi oyunları oynadığına ışık tutması bakımından önemlidir. Mektubun yazarı Necdet, **Sud Kardeşler** oyununda terzi kız rolünde sahneye çıktığını, **Venedik Taciri** ve **Otello** oyunlarında "güçük rollerde sahnede" bulunduğunu belirtmektedir. Bu esnada yaşının ve başarısının büyüdüğünü belirten Necdet sonrasında Fransızca'dan tercüme edilen **Meçhul Kadın**, ve **Meşhedi**, **Aşık Garib** ve **Zehirli Çiçek** gibi operetlerde sahneye çıkmıştır. Necdet, o sıralar **Hamlet**'i sergileyen Darülbedayi'nin Kıbrıs turnesinde figüranların eksilmesi ile sahneye seçilen yerliler arasında olduğunu ve bu sayede Muhsin Bey ile tanıştığını da sözlerine eklemektedir (Kaynar, 2013: 60). Mektubu yazan gencin kaç yaşında olduğu ve hangi yıllar arasında sahneye çıkmış olduğuna dair bir bilgi olmadığından, yukarıda sayılan operet ve oyunların hangi yıllarda Ada'da oynandığına dair net bilgi

elde etmek güçtür. Ancak Mektupta Darülbedayi ve TAVS isimlerinin geçmesi, 1933-1940 yılları arasından bahsedildiğini düşündürmektedir. Mektup adada 10 yıllık bir süre zarfında ve sayılı oyuncu ve sahne ile bile çok zengin bir tiyatro döneminin yaşandığını kanıtlamaktadır.

1907 yılında kurulan ilk tiyatro sahnesi 1930 yılında bir kanunla kapatılmış, Kıbrıs Türkleri 1990'lara dek Rumlara ait sahnelerde ya da spor kulüplerinde oyunlarını sahnelemişlerdir. 1940 yılında, hem gençler arasındaki iletişimi kuvvetlendirmek hem de sosyal ve kültürel etkinlikler gerçekleştirmek için Kıbrıslı Türkler tarafından spor kulüpleri kurulmaya başlanmıştır. Lefkoşa, Limasol ve Larnaka Türk Spor Kulüpleri arasında spor müsabakalarının yanı sıra tiyatro oyunları için de çalışmalar yapılmıştır. Limasol Spor Kulübü başkanı Ziya Rızkî ve eşi çeşitli piyeslerde yer almışlardır. 1944 yılında Larnaka Spor Kulübü tarafından sahnelenen **Yanlış Yol**'un oyuncularları arasında Ziya Rızkî da rol almış ve diğer kentlere turnelere çıkmışlardır. (Ersoy, 1998: 47).

1930'lu yılların sonrasına doğru Kıbrıs Türk tiyatrosu milli ve tarihi konulu piyeslerin yazılmaya başlanmıştır. Rumların başlattığı 1931 isyanından sonra; İngiliz idaresinin adada uyguladığı sıkıyönetimin sonlandığı dönemde, Hikmet Afif Mopalar'ın **Meşale (1942)**, **Mucize (1943)** ve Osman Talat Alkan'ın **Dağları Bekleyen Kız** spor kulüpleri tarafından en çok oynanan oyunlar olmuştur. (Ersoy, 1998: 47).

1950'ler, Kıbrıs'ın siyasi açıdan çok büyük çalkantılar yaşadığı yıllar olmuştur. Yunanistan tarafından desteklenen ve eski bir Yunan subayı olan Georges Grivas'a kurdurulan EOKA tedhiş örgütünün 1 Nisan 1955 tarihinden itibaren Ada halkına yaptığı zulümler de sanat eserlerine yansımıştır. Bu dönem sosyal ve ekonomik açıdan çok zor yılların yaşandığı, adada ayrımcılığın başladığı ve Rum tarafı ile sınır çizgilerinin çok daha belirgin hale geldiği yıllardır ancak halkın olabildiğince neşesini kaybetmediği de gözden kaçırılmamalıdır. *Zırlı* (1947–1948), *Karga* (1964–1965), *Amcabey* (1965–1966) dergileri adada en fazla acı çekilen dönemlerde var olmuş ve halka

moral vermeye devam etmiştir (Keser, 2013: 198). Bu dönemin önemli bir gelişmesi de, 1958 yılında Lefkoşa'da Güzel Sanatlar Derneği kurulmasıdır.

Bu dönemin siyasi olaylarının halkın yaşam biçimine nasıl yansıdığını anlatmak için yine tiyatroya bakmak gerekmektedir. Dönemde yaşanan olayları anlatan **Bayraktar Türküsü**, 1959 yılında sahnelenmek üzere hazır hale getirilmiştir. Ancak oyunun oynanacağı gün Zürih Londra Antlaşmaları yapılmış ve yeni bir siyasi süreç başlamıştır. Bu şekilde Kıbrıs Cumhuriyeti'nin temelleri atılmıştır. Oyunun halka sunulmaması için yazar Özker Yaşın, Türkiye temsilcisi Burhan Işın tarafından uyarılmıştır. Oyunun sunulmasının engellenmesinin önünde, oyunun bir bölümünde Papaz Makarios'a sataşmanın olmasıdır. Yazar Zafer Sineması'nda oyunu sunmuş ve sonrasında tutuklanmıştır. Birkaç saat tutuklu kaldıktan sonra yazar serbest bırakılmıştır (Ersoy, 1998: 52-53).

Bu olayın en önemli nedeni oyunda Mehmetçik'in Türkiye'den Ada'ya çıkması ve Türkleri Rumlardan kurtarması olarak görülebilir. Bunun oyunun oynanmaması Türkiye tarafından istenmiştir. Belki sebep Rumlar ile zaten çalkalanmakta olan süreci daha zor hale getirmemek belki de Türkiye'nin planları hakkında fikir vermemektir şeklinde yorumlamak mümkündür.

Tüm bu gelişmelere bakıldığında, 1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti kuruluncaya dek Ada'da daha sonra boy verecek daha hareketli bir tiyatro ortamının kaynak ve dayanaklarını görmekteyiz. Bu ortamın nicel ve nitel açıdan değerlendirebilmek için Cumhuriyet Dönemi ve KKTC kuruluşundan sonraki tiyatro yaşantısının ana çizgilerini belirlemek yararlı olacaktır.

1. BÖLÜM

KIBRIS CUMHURİYETİ VE KKTC DÖNEMİNDE TİYATRO YAŞANTISININ GENEL GÖRÜNÜMÜ

1960 yılında, Londra ve Zürih Antlaşmalarına istinaden Türk ve Rum halkının bir arada yaşadığı Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuştur. 16 Ağustos 1960 tarihinde Kıbrıs; Yunanistan, Birleşik Krallık ve Türkiye'nin "Kuruluş, İttifak ve Garanti" adındaki üç anlaşmayı imzalaması ile bağımsızlığını kazandı. Birleşik Krallık, Ağrotur ve Dikelya adlı, adanın %3'üne tekabül gelen askerî üsleri aldı. Devlet dairelerinde ise Rumlardan sonra en büyük etnik topluluğu oluşturan Türkler veto hakkına sahip oldu ve parlamento ile yönetimde %30'luk hakka sahip oldular. Üç devlete ise garantörlük hakkı verildi.

30 Kasım 1963 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti cumhurbaşkanı III. Makarios, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasasında siyasi kurumların yapılanması ve teşkilatlanma hakkındaki on üç maddelik bir değişiklik önerisinde bulundu. Kıbrıs Türkleri bu değişikliklerin kendi haklarını kısıtladığını savunarak karşı çıktılar. Bu değişiklik süreci içerisinde Kıbrıs Türkleri bu öneriye karşı çıktı. Bunun üzerine, 21 Aralık 1963 günü, iki Kıbrıs Türkün'ün üzerine ateş açılarak öldürülmesi üzerine toplumlar arası çatışmalar başladı ve sonunda Kıbrıs Türkleri, Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki idari ve siyasi yapılanmadan çekildiler.

Görüldüğü gibi 1963 yılı köklü siyasal dönüşümlere yol açması bakımından önemli bir tarihtir. Öte yandan bu tarihe kadar halklar kendi kültürel yaşamlarını da sürdürebilmiştir. Bu dönemde Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi

Lefkoşa'da Güzel Sanatlar Derneği çatısı altında çalışmalarını sürdürmüştür. Barışın hüküm sürdüğü bir dönem olduğu için milli piyeslere çok fazla yer verilmemiştir. Fakat sonrasında milliyetçilik temeline dayanan olaylar patlak vermiştir (Ersoy, 1998: 68).

1962 yılında Ankara Devlet konservatuvarı Tiyatro Bölümü'nden mezun olan Üner Ulutuğ Kıbrıs'a dönmüştür. Amatör ve bağımsız bir tiyatro kurmak amacındaki Ulutuğ, eski dostları ile bir araya gelerek İlk Sahne'yi kurmuşlardır. (KT Devlet Tiyatroları, 1993: 3).

1963 yılı Kıbrıs Türk Tiyatrosu için bir dönüm noktası niteliğindedir. Şubat ayında kurulan İlk Sahne, yeni bir dönemin başlangıç işaretidir. Kurucuları Üner Ulutuğ, Kemal Tunç, Hatice Söğüt, Biler Demircioğlu ve Yücel Köseoğlu'dur ve sergilenen ilk oyunun adı Kör'dür. İyi bir izleyici kitlesi oluşan İlk Sahne, dönemde iyice hissedilmeye başlanan Türk- Rum çatışmalarına kurban olmuş ve kapılarını kısa sürede kapatmıştır. Bunun nedeni halkın huzursuz olması ve Türklerin gruplar halinde çeşitli yerlerde toplanmaya başlaması, kentlerdeki homojen nüfus dağılımının bozulmasıdır. Ayrıca Ersoy, bu dönemde Kıbrıs Cumhuriyeti Devlet Mekanizmasının Rumlar'ın kontrolüne geçmesinin de etkisinin olduğu görüşündedir. İlk Sahne siyasal kargaşa ortamında ciddi ekonomik sorunlarla da boğuşmaya başlamıştır. Fakat bu durum 1965'te son bulacaktır. 14 Ekim 1965 tarih ve 15 numaralı Kıbrıs Türk Cemaat Meclisi İcra Heyeti kararı ile İlk Sahne'ye ödenek bağlanmış ve adı da Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne olarak değişmiştir. Kurum, 1968'e dek çalışmalarına aralıksız ve sorunsuz biçimde devam etmiştir.

1968'de sanatçılar arası tartışmaların yanı sıra siyasi olayların da etkisi ile Üner Ulutuğ ve Kemal Tunç tiyatrodan uzaklaştırılmıştır. Sonrasında Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'na dönüşecek olan bu kurum 2000'li yıllara dek bir kopuş döneminin içine girmiş, sürekli çalkantılı bir hal almıştır (Ersoy, 2012: 24).

Bu dönemdeki kimi önemli gelişmeleri şöyle sıralayabiliriz: 1969 yılında Türkiye Cumhuriyeti Devlet Tiyatrosu'ndan sanatçılar Kıbrıs'a gelmiş İlk Sahne sanatçıları bu kişiler ile tanışma fırsatını elde etmişlerdir. Kıbrıs'ın Türkiye'den sanatçı gönderilmesine ilişkin isteği T.C. Sanatçıları kafilesi başkanı Cüneyt

Gökçer tarafından kabul görmüş ve Tekin Akmansoy yönetmen olarak Kıbrıs'a gönderilmiştir. Aynı yıl Akmansoy, Cengizhan'ın Bisikleti, Merdiven ve Duvarların Ötesi oyunlarını yönetmiştir. Bu dönemde kadrolu sanatçıların olması fikri yerleşmiş ve Erol İbrahim, Işın Şevki ve Erdil Nihat kadroya alınmışlardır. 1969 yılı, Kıbrıs Türk Tiyatroları *İlk Sahne* dergisinin de ilk defa basıldığı yıl olmuştur. 1970 yılında Fikri Direkoğlu, tiyatronun müdürü olarak atanmıştır. Aynı yıl Perihan Halit kadroya alınmıştır. Bu yıl, tiyatroya yeni oyuncuların alınabilmesi için kurslar da açılmıştır (K.T. Devlet Tiyatroları, 1993: 4).

Devlet Tiyatroları Eski Genel Müdürü Hilmi Özen aynı döneme ilişkin şu tespitlerde bulunmaktadır:

“Devlet Tiyatroları dönemin siyaseti, toplumsal yargıları, kaygıları, üzüntüleri ve seçimlerin ışığında sahne ışıklarını yakıp, perdesini açmaya devam etti. Genellikle Atatürk İlkokulunda yapılan provalar ve gösteriler sahne tahsisi ile renklendi ve yarım inşaat halinde, altı ayakkabıcı olan bir binamız oldu. Altı ay boyunca (İbrahim Abdanç ismini zikretmeden olmaz) bütün Devlet Tiyatroları kadromuzla badanasından elektriğe her şeyi tamamlayıp yeniden inşa ettik binamızı. Bu inşaatın bütün masraflarını sanatsever Dr. Erdoğan Mirata üstlendi ve bizim hep yanımızda oldu. Emekle inşa edilen bu bina 27 Şubat 1999' da yanarak yok oldu ve yerine tekrar konulamadı. Nedeni politik ve siyasi görüş değişimi değil tamamiyle yürek işi. Kıbrıs'ta kurumsallaşma olmadığından her şey kişilerin yeteneği oranında sonuca ve başarıya ulaşır. Dönem olarak bakılırsa kısa süre oldu ama öncelikler bu konuda değildi. İnsanlar varoluş mücadelesi veriyordu. Savaştan çıkmış toplum, yolu, ulaşımı, eğitimi ile uğraşmaktaydı” (Hilmi Özen, kişisel görüşme, 28 Şubat 2018).

1974 yılında EOKA-B faşist bir darbe gerçekleştirmiş ve 20 Temmuz 1974'te Türkiye müdahalesi başlamıştır. Kıbrıs yeni bir döneme girmektedir. Kıbrıs Türkleri Ada'nın kuzeyinde toplanmış ve Kıbrıs Türk Federe Devleti kurulmuştur. Toplumda örgütlenmenin hız kazandığı ve toplumsal örgütler ile siyasi partilerin kurulmaya başlandığı bu süreç, tiyatro dünyasında da yeni gelişmelere gebe dir. Kıbrıs Türk Tiyatrosu İlk Sahne, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu olarak isim değiştirmiştir. Toplumcu sanat anlayışının arttığı ve

evrensellik temellerine dayanan sanat eserlerinin ortaya çıkmaya başladığı bu yıllarda sanatçılar çeşitli örgütlerin çatıları altında toplanmaya başlamışlardır. Kıbrıs Türkleri kimliklerini rahatça yaşayabilmenin mücadelesini vermiş ve başarılı olmuşlardır.

Elbette bu dönem devletin zor günler geçirdiği bir dönem olmuştur ve zaman zaman kararsız bir yapıya büründüğünü söylemek yanlış olmayacaktır. Bu dönemde öncelikler arasında tiyatronun yer almadığını görmek mümkündür. Devlete ait sanat kanallarında kişiler arasında kişisel ve ideolojik çatışmaların da yaşanmış olması muhtemeldir. Bu durum tiyatronun duraksadığı bir dönem olarak görülebilmektedir.

Bu sürecin tiyatro açısından umut verici gelişmesi, Lefkoşa Türk Belediyesi'nin, toplumun isteklerine yanıt verebilmek amacı ile Lefkoşa Kültür Sanat Şenliği'ni düzenlemek üzere çalışmalarına başlamasıdır.. 16 Temmuz 1980 Tarihli ve 36/80 Sayılı belediye kararında *"8 Eylül 1980-14 Eylül 1980 tarihleri arasında Belediyemizce; Lefkoşa Kültür ve Sanat Şenlikleri Haftası Tertiplenmesine oy birliği ile karar verilmiştir"* denilerek somut bir adım da atılmıştır. Bu karar Kıbrıs belediyecilik tarihinde bir milat olarak kabul edilmektedir. Belediye konuya ilişkin sanatçılar ile çalışmış, kadrolar oluşturmuş ve uluslararası sanat etkinliklerini Kıbrıs'a taşımaya başlamıştır. Belediye, Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'nu şenlik için davet etmiş ancak olumsuz yanıt almıştır. Bunun karşısında belediye dönemin en önemli Sanatçı Derneği olan Çağ-Der ile işbirliği yapmış ve Bakanlık'tan üç sanatçının şenliğe katılması için izin istemiştir. Fakat bu izin isteği olumsuz sonuçlanmıştır. Bu gelişmeler neticesinde Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu sanatçıları arasında fikir ayrılıkları başlamış, kimi sanatçılar ülkenin sanat ile ilişkili şenliklere ihtiyacı olduğunu söylemeye başlamışlardır. Tüm bu yaşananlar neticesinde Çağ-Der, Belediye'nin şenliğinde kendi oyunlarını kendileri sergilemek üzere karar almışlardır. Seçilen oyun Vatandaş Oyunu 'dur ve sahneye çıkan sanatçılar gönüllü olarak çalışmışlardır (Ersoy, 2012: 27).

Tarihsel süreç boyunca günümüze gelene kadar tüm dünyada olduğu gibi Kıbrıs'ta da tiyatro alanında çabalar, çalışmalar ve girişimler olmasına rağmen bunlar istenilen düzeyde gelişmemiştir. Kıbrıs'ta güncel durumda

tiyatro sanatının gelişmesi önündeki önemli engellerden birisi tiyatro için en önemli gereklilik olan sahne azlığı sorunudur. Bu bağlamda, sahne olmadan tiyatronun da olamayacağına değinen deneyimli tiyatro sanatçısı ve öğretim üyesi Can Gürzap, Türkiye’de ve Kıbrıs’ta tarih boyunca tiyatrocuların sahne talebinin hiçbir zaman gerçek manasında yerine getirilmediğini ve bu durumun da tiyatro için en büyük sorunlardan birisini oluşturduğunu belirtmektedir (Can Gürzap, kişisel görüşme, 20 Şubat 2018).

Salon sorununun ada tiyatrosu önündeki en büyük engellerden birisi olduğu düşüncesini paylaşan deneyimli tiyatro sanatçısı ve öğretim üyesi Cihan Ünal da bu anlamda yerel karar vericilerin ve idarecilerin rolüne değinerek Kıbrıs’taki tiyatro salonu sayısının artırılması ve mevcut salonların da fiziki şartlarının iyileştirilmesi hususlarında gerekli hassasiyetin gösterilmesi gerektiğinin altını çizmektedir. (Cihan Ünal, kişisel görüşme 20 Şubat 2018).

Tiyatronun sahne merkezli bir sanat olması dolayısıyla tiyatro yaşamını ele alırken de devlet tiyatroları, belediye tiyatroları gibi kurumsal tiyatrolar ve özel tiyatroların önemi anlaşılmaktadır.

1.1. Devlet Tiyatroları

1983 yılında Kıbrıs’ın bağımsız bir ülke olarak Rauf Denktaş ve milletvekilleri ilan etmiş ve KKTC kurulmuştur. Bu dönemde Kıbrıslı Türklerin KTFD kimlik kartları KKTC Kimlik Kartı ile yer değiştirmiştir, ancak bu kartlar Birleşmiş Milletler tarafından tanınmamıştır. Bu dönemde, daha önce adı Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları, 15 Kasım 1983’te adını değiştirmiş ve KKTC Devlet Tiyatroları olarak anılmaya başlanmıştır. Ancak bu kurum, siyasal sorunlardan arındırılamamış ve özellikle 1990’larda Ahmet Tolgay’ın deyimi ile *ölümcül derecede hasta* hale gelmiştir; Y. Aksoy’a göre ise, Devlet Tiyatroları’nın en önemli rakibi halkın yanında olan, toplumcu gerçekçi ve eleştirel bir yapıya sahip Lefkoşa Belediye Tiyatrosu olmuştur. Bu tür tartışmalar ışığından KTD Tiyatrosu uzun yıllar boyunca kimi zaman durağan kimi zaman oldukça üretken bir biçimde perde açmayı sürdürmüştür. Aşağıdaki tablo, K.T Devlet Tiyatroları’nın bu süreçle ilişkin bir özeti gibidir:

Tablo 2. Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nda Oynanan Oyunlar

Tarih	Oyun	Yönetmen		Tarih	Oyun	Yönetmen
1963	Kör Cepheden Piknik Pusuda Duvarların Ötesi	Üner Ulutuğ		1965	Erkek Güzeli	Üner Ulutuğ
1966	Ocak	Ayla Mesut		1966	İndekiler	Hilmi Özen
1966	İnsansızlar	Üner Ulutuğ		1966	Tuzak	Kemal Tunç
1967	Kahvede Şenlik Var	Hakan Demircioğlu		1967	Yarın Cumartesi Sürünün Kuzusu Mavi Tilki Beyaz	Üner Ulutuğ
1968	Yağmurcu	Hilmi Özen		1969	Son Durak	Hakan Demircioğlu
1969	Cinayet Var	Ayla Mesut		1969-70	Cengiz Bisikleti Han'ın Merdiven Duvarların Ötesi Yakut Balık	Tekin Akmansoy
1970-71	Teklif	Ayla Mesut		1970-71	Konuşmayan Adam	Hilmi Özen
1970-71	Hansel ve Gratel	Ayla Mesut		1971	Korku	Hilmi Özen
1972	Hababam Sınıfı	Perihan Halit		1972	Kırlara Doğru	Ayla Mesut
1972	Sen Arslansın	Erol İbrahim		1972	Korkunç Teyze Adamın Biri	Hilmi Özen
1972	Fadime'nin Kavgası	Hakan Demircioğlu		1973	Toros Canavarı	Hilmi Özen
1973	Mavi Gözlük	Perihan Halit		1973	Deli İbrahim	Üner Ulutuğ
1973	Melek Değilmiş Komşularımız	Ayla Mesut		1974	Ruhlar Gelirse	Hilmi Özen
1974	Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler	Ayla Haşmet		1974-75	Her şey Bu Vatan İçin	Hilmi Özen
1976	Ademin Kavuğu Yedekçi	Hilmi Özen		1977	İkili Oyun Sahne Işıkları	Hilmi Özen
1978	Kleopatra'nın Mezarı	Yaşar Ersoy		1978	Güneşte On Kişi	Hilmi Özen
1978	Sandalyeler	Perihan Pir		1979	Davetsiz Misafir	Hilmi Özen

1979	Haydan Gelen Huya Gider Çöl Faresi	Perihan Pir		1980	Dans Eden Eşek	Yaşar Ersoy
1981	Zafer Madalyası Ağustos Böceklerini Unutma	Hilmi Özen		1982	Anna Frank'ın Hatıra Defteri	Cüneyt Gökçer
1982	Krallar Önde Gider	Hilmi Özen		1983	Tufan Huzur Çıkmazı No:5 Annem Niçin Miyavladı	Hilmi Özen
1983	Ölüm Tuzağı	Turgut Arslan Akter		1984	Kelebekler Özgürdür Gönül Avcısı	Hilmi Özen
1985	Yarış Buzlar Çözülmeden	Hilmi Özen		1985	Hababam Sınıfı (Mağusa) Bir Evlenme Teklifi (Lefkoşa)	İbrahim Andaç- (Gençlik Tiyatrosu)
1985	Ayı	F. Deniz Çakır		1986	Kim Bu Adam	Hilmi Özen
1987	Kaktüs Çiçeği Ne Oldum Deme	Hilmi Özen		1988	Midas'ın Kulakları	Yücel Erten
1988	Tuzak	Çetin Özen		1989	Pof'la Paf	Doğan Erçağ
1989	Karanlıkta Komedi	Ertekin Atakan		1990	Bir Komiser Geldi	Çetin Özen
1991	Böyle Bir Aşk	Semih Sergen		1991	Batakhane Güzeli	Aykut Sözeri
1992	Ayyar Hamza	Aykut Sözeri		1992	Yarını Akıl Yapar	F. Deniz Çakır
1992	Bir Kavanoz Kahkaha	Rahmi Dilligil		1993	Şipsevdi	Rahmi Dilligil
1994	Masalar	F. Deniz Çakır		1994	Sevgili Barış Sarı Sabır Çiçeklerinden Bir Ders	Alparslan Uzun
1995	Kara Kedi Geçti	F. Deniz Çakır		1995	Bir Anarşistin Kaza Sonucu Ölümü	Alparslan Uzun
1996	Çok Su İçen Eşek	Nevzat Şehitcan		1996	Helikopter	Alparslan Uzun
1996- 97	Müfettişler Müfettişi	İslam Bahçe		1997-98	Sen Gara Değilsin	Kemal Tunç
1997- 98	Dışardakiler	Çetin Özen		1997-98	Kraliçenin Yıldızı	F. Deniz Çakır

1998	Yangın Yerinde Orkideler	Alparslan Uzun		1999	Kurnaz Antikacı	Çetin Özen
2001	Ölmek Yerine Uyumak Derdi	Alparslan Uzun		2002	Gözü Kara Alaturka	İslam Bahçe
2003-04	Bizim Şakirden Farkımız İsmimiz Şakir Değil	Kemal Tunç		2004	İtaat İlamı	Kemal Tunç
2004-05	Yaşasın Barış	Nergül Tuncay		2004-05	Antanius Cleopatra Arada Bir Caesar	Derman Atik
2005-06	Ayak Takımı Arasında Son Bilet	Zerrin Akdenizli		2005	Benim Güzel Pabuçlarım	Derman Atik
2006-07	Cimri	Derman Atik		2006-07	Tohum ve Toprak	Zerrin Akdenizli
2007-08	Lokomopüf	Özlem Özkaram		2007-08	Kadıncıklar	Mehmet Ulubatlı
2007-08	Bildiğiniz Şeyler	Zerrin Akdenizli		2008-09	Bir Yıldız Seç Kendine	Özlem Özkaram
2008-09	Hayat İki Kadındır	Mutlu Esendemir		2008-09	Berbarda Albanın Evi	Zerrin Akdenizli/İbrahim Altıok
2009-10	Aykırı İkili	İslam Bahçe		2009-10	Oyuncaktaki Sır	Özlem Özkaram
2009-10	Şehrazat'ın Oyunu	Zerrin Akdenizli		2010-11	Ben Bir Kurbağayım	Nergül Tuncay
2010-11	Kanaviçe	Özlem Özkaram		2010-11	Ah Aşk Ah	İslam Bahçe
2011-12	Koş Koş Hazine Peşinde	Cevahir Caşgır		2011-12	Karanlık İşler	Hakan Yozcu
2012-13	Ayının Fendi Avcıyı Yendi	Özlem Özkaram		2012-13	Katil	Mihriban Elekberzade
2013-14	Harikalar Mutfağı	Nergül Tuncay		2013-14	Babaannem 100 Yaşında	Özlem Özkaram
2014-15	Kurşun Askerin Utancı	Nergül Tuncay		2014-15	Ağır Roman	Zerrin Akdenizli

Kaynak: Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Resmi Web Sitesi,
<http://tiyatrolari.gov.ct.tr/Ar%C5%9Fiv.aspx> (e.t 28.11.2018).

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nın oyun yönetmenlerine bakıldığında daha çok müdürler tarafından bu görevin gerçekleştirildiği de görülecektir. 1963-68 aralığında Üner Ulutuğ, 1968-70 aralığında Hilmi Özen, 1970-73 aralığında Fikri Direkoğlu, 1973-1990 arasında tekrar Hilmi Özen, 1990-94

döneminde Ali Nesim, 1994-95'te bir yıl süreyle Perihan Toygan müdürlük görevini yapmıştır. 1995-1996 yılları arasında Mehmet Ulubatlı, 1996-2000 aralığında Çetin Özen, 2000-2001 arasında Deniz Çakır, 2001-2004'te Mustafa Ulaş, 2004-2009 döneminde Mehmet Ulubatlı ve 2009-2014 yılları arasında ise Hakan Yozcu görev yapmıştır (K.T. Devlet Tiyatroları, 2018).

Listeye göre, kimi müdürlerin yalnızca bir yıl için bu göreve geldiği ve özellikle 90'lı yıllarda müdür değişim oranının çok fazla olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Bu durum tiyatrodaki bazı işlerin o dönemde yolunda gitmediği şeklinde yorumlanabilir. Ancak bu görüşü ya da tersini destekleyecek bir kaynak mevcut değildir.

Tablo 2'deki bilgiler ışığında özellikle 1963 ve 1965 yılları arasında siyasi oyunların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Örneğin, Fernando Arrabal'ın 1930'ların iç savaş dönemine dair absürt oyunu Cephede Piknik, dönemin Kıbrıs iç dünyasını yansıtan bir oyun özelliği göstermektedir. Cahit Atay tarafından kaleme alınan Pusuda, cehaletin insanı ne tür durumlara düşürebileceğine örnek teşkil eden bir oyundur ve aslında seyirciye bilinçli olmak gerektiğini, sorgulamayı öğütlemektedir. Duvarların Ötesi, izleyiciye özgürlüğü hatırlatmakta, tutsaklığa direnişe gönderme yapmaktadır. Ayrıca oyun, tutsakların toplumla ilişkisini, onların adaptasyon zorluklarını anlatmaktadır.

Emekçi bir ailenin yaşadığı tüm zorluklara karşı bir arada kalmasını anlatan bir dram olan “Ocak” adlı oyun, tema bakımından Kıbrıs insanına ne olursa olsun emek vermeyi ve bir arada kalmayı öğütlemektedir. Elbette oyunun siyasi bir tarafı da mevcuttur. Ekonominin insan hayatındaki yeri, bunun neden olduğu sorunlar, hayal kırıklıkları da oyunda tasvir edilmektedir. Kıbrıs'ın yaşadığı sıkıntıların karşısında halk, oyunda kendisini görebilmektedir. “Tuzak” ise dönemde oynanan ilk komedi eserlerinden biridir. Robert Thomas tarafından yazılan “Tuzak” bundan sadece 3 yıl sonra Kıbrıs'ta sahne almıştır. İzleyiciyi de zaman zaman tuzağın içinde hissettiren oyun güldürürken düşündüren oyunlara iyi bir örnektir. Ayrıca bu oyunun sahnelenmesi dönemde tiyatronun dünya gündemini ve yeni çıkan eserleri de takip ettiğini göstermektedir.

“Kahvede Şenlik Var” hemen ertesi yıl sahnelenen bir diğer komedi oyunudur. Ancak bu oyun insan ilişkilerinin bir başka insan tarafından nasıl manipüle edilebileceğini, insanların beklentilerini ve pazarlıklarını neşeli bir şekilde göstermektedir ki halkın da burada kendisini bulduğu noktalar mevcuttur. Üçüncü Tarafların neler yapabileceğini, ne tür anlaşmazlıklara sebep olabileceğini gözler önüne seren oyunda, ilişkilerin doğru kurularak hedefe ulaşılabilmesi için neyin olması ve neyin olmaması gerektiğine dair fikir oluşmaktadır. Oyun siyaset açısından da üçüncü tarafların tehlikelerine gönderme yapabilmektedir.

“Yarın Cumartesi” bir ailede birbirine karşıt karakterler taşıyan bireylerin, çatışmaları ve toplumsal kurallara ters düşen ilişkileri üzerine kurulu bir oyun özelliği göstermektedir. 1967 yılında oynanan “Yarın Cumartesi” farklı olmanın insana getirdiği bedelleri konu etmektedir. Ancak tüm sorunlara karşın aşk ve mutluluk gibi kavramları yakalamayı başaran oyuncular, insanlara kendi olmaları gerektiğini hatırlatmaktadırlar. Aslında bu oyun hem kişinin gündelik yaşamından hatırlatmalar yapmakta, hem de Kıbrıs Türkleri ’ne Rumlar ile olan çatışmalarda kendileri olmaları gerektiğini öğütlemekte ve onlara, sonunda mutluluğun geleceğini müjdelemekte, yaşanan her ne olursa olsun vazgeçmemek gerektiğine gönderme yapmaktadır.

Mavi Tilki, çağdaş insan tiplerini canlandıran oyun erkek dostluğuyla kadın bağlılığı sorunlarını güçlü bir ruhbilim ve ince bir taşlamayla çözümlenmektedir. İzleyicinin mutlaka kendisinden bir parça bulacağı nitelikli bir toplumsal oyundur. Yağmurcu oyunu da buna benzerlik göstermektedir. Oyunda, evde kalmış bir kızın ailesinin maddi sorunları olmasına rağmen en çok kızlarının evde kalmasını dert ettikleri görülmektedir. Aslında bu da kadının toplumdaki yerini ve insanların önceliklerini nasıl yanlış belirlediğini göstermektedir. Yağmurcu’da kendini yeniden keşfeden kadın, insanlara aslında içlerindeki gücü görmeleri gerektiği mesajını da vermektedir. Toplumun sorunlarının yanı sıra, içine bakarsa kendisini değiştirebileceğini de gözler önüne sermektedir.

Kadın erkek ilişkileri üzerinden insanın duygusal ihtiyaçlarını anlatan bir başka oyun da “Son Durak” ’tır. Oyun, gündelik yaşamda herkesin kabul ettiği

kurallar ve aile ya da toplum içindeki hiyerarşinin insan kişiliğini nasıl etkilediğini açıklamaktadır. Cengiz Han'ın Bisikleti'nde de insan ilişkilerindeki çıkar hesapları ve bunun üzerine kurulan denge anlatılmaktadır. Toplumda insanların menfaatleri için nelerden vazgeçebildiklerine gönderme yapılmaktadır.

Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları, dönemdeki toplum dinamiklerine göre oyun tercihi yapmış, her oyunda halkın kendisini görebileceği karakterler olmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca, oyunların konuları bambaşka olsa da, siyasi olaylara da gönderme yaptıklarını söylemek mümkündür. İnsan ilişkilerini anlatan oyunlarda bile, insanların çıkar ilişkileri, kendi olmalarının ve kendi içlerindeki gücün farkında olmalarının önemi, araya girenlerin sorunlar yaratabileceği gibi halkın birlik olursa neler yapabileceğini de düşündürmektedir.

Eserleri seçilen yazarlar bakımından inceleme yapıldığında, “Duvarların Ötes”, “Ocak ve Kanaviçe” (Turgut Özakman), “İnsansızlar” (Yıldırım Keskin), “Kahvede Şenlik Var” (Sabahattin Kudret Aksal), “Yarın Cumartesi” (Güner Sümer), “Cengiz Han'ın Bisikleti” (Refik Erduran), “Merdiven” (Nazım Kurşunlu), oyunlarının yanı sıra, Cephede Piknik (Fernando Arrabal), Tuzak (Robert Thomas), “Mavi Tilki” (Ferenc Herczeg), “Cinayet Var” (Alfred Hitchcock) gibi yabancı ve dönemin güncel oyunlarını da oynamışlardır.

Devlet tiyatrolarının ve Kıbrıs'taki diğer tiyatroların zaman içerisinde hem oyun sayısı hem de oyunların içeriği ve üslubu açısından değişime uğradığını söylemek mümkündür. Özellikle 1960'lı yıllardan günümüze gelene kadar tiyatroların oynadıkları oyun sayısının azalmasına doğru orantılı bir şekilde seyirci sayısının azalması da dikkat çekmektedir. Zaman içerisindeki bu değişimle tiyatroların maddi anlamda da zor günler geçirdiğini, en önemlisi de tiyatroların seyircilerini kaybettiğini belirten Ayhayat Ateşin, 1970'lerde bir oyunun binlerce kişiye kadar izleyici ile buluştuğunu, bugün ise seyirci oranının pek çok imkan olmasına karşın çok azaldığını belirtmektedir (Ayhayat Ateşin, kişisel görüşme, 15 Mart 2018).

2014 yılında öğretim üyesi Özlem Özkara'nın önerisi üzerine Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları Müdürü Halil İbrahim Doğan'ın aktif desteğiyle atıl durumdaki fuayenin yeniden bir sahne olarak düzenlenmesi ile birlikte Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nda yeni bir dönem de başlamıştır. 43 kişi kapasiteli sahnede provaların yanı sıra gerçekleştirilen tiyatro atölyesinde ilkokul, ortaokul ve lise gruplarına yönelik tiyatro eğitimi de verilmeye başlanmıştır. (Özlem Özkara, kişisel görüşme, 1 Mart 2018) 2018 yılı itibariyle bu atölyelere ara verilmiş olsa da gelecek yıllarda atölyelerin devam etmesi beklenmektedir.

Yakın Doğu üniversitesi Tiyatro Bölümünde okumakta olan ve de mezun sanatçıların birlikte rol aldıkları ve Neyra Karaböcü yönetmeliğinde sahnelenen "Gece O Kadar Kirliydi Ki" isimli oyun da Fuaye Sahnesi'nden sahnelenmiştir. Bu bağlamda, tiyatrodaki gençlere ve çocuklara ulaşmanın önemine değinen Özkara, şimdiki yaparken geleceğe yönelik hamleler yapmanın önemine değinerek Devlet Tiyatroları olarak misyonunu "sanatsal algı yaratmak ve özgür zihinler yetiştirerek tiyatro adına ülkede bir standart oluşturmamız gerekiyor" şeklinde açıklamaktadır. (Özlem Özkara, kişisel görüşme, 1 Mart 2018)

1.2. Belediye Tiyatroları

Kıbrıs'taki özel tiyatro serüvenine bakıldığında *Lefkoşa Belediye Tiyatrosu* bir adım öne çıkmaktadır. KKTC'nin kurulmasının ardından Lefkoşa Belediye Tiyatrosu tarafından ilk sergilenen oyun Ferhan Şensoy tarafından yazılan "Şahları da Vururlar" olmuştur. Bu oyun Kıbrıs'ta sergilenen ilk kabare tiyatrosu örneğidir (Ersoy, 2012: 92). Lefkoşa Kültür Sanat Şenlikleri çerçevesinde oynanan "Vatandaş" Oyunu, 1980 yılında halka sunulmuştur.

Lefkoşa Belediyesi adına 14 Eylül 1980 tarihli Halkın Sesi Gazetesi'ne konuşan Akıncı, kültürel etkinlikler ile ilgili kendilerine yapılan/yapılacak olan tüm baskılara göğüs gereceklerini belirtmiştir. Fikret Demirağ, "Vatandaş" Oyunu'nun Brecht'in kuramından yola çıkılarak göstermecî tiyatronun bir örneği olduğunu ve bunun Kıbrıs Türk Tiyatro tarihinde bir ilk olarak LBT tarafından sergilendiğini; sahnedeki oyuncular ile izleyenler arasında oyun süresince sürekli bir alışverişin olduğunu dile getirmiştir.(Halkın Sesi

Gazetesi,10 Eylül 1980). Vatandaş oyunu ve oyuncularını hakkında soruşturma açılması, Kıbrıs Aydınlarının tepkisini çekmiştir. 8 Ekim 1980 tarihli Söz Gazetesi'ne demeç veren Şener Levent, yüzyıllar boyunca sanatçıların iktidarların hışmına uğradığını ve bunun halen devam etmekte olduğunu Kıbrıs'ta Namık Kemal'in kaldığı zindanı örnek göstererek dile getirmiştir. İki tiyatrocunun gerekçesiz bir şekilde uzaklaştırılmış ve işleri durdurulmuştur.(LBT, 2000: 10-13)

"Vatandaş" Oyunu'nun bu kadar ses getirmesi ve sanatçılara soruşturma açılmasının sebebi, Türkiye'de gerçekleşen 12 Eylül askeri darbesidir. Sıkıyönetim ve Türkiye'de art arda başlayan tutuklamaların etkisi Kıbrıs'ta da hissedilmiştir. Yaşar Ersoy ve Osman Alkaş, Devlet Tiyatrolarındaki görevlerinden uzaklaştırılmışlardır.

LBT 81 yılında perdelerini Oku Adam Ol ile açmıştır. Mahide Ergün, 31.01.1981 tarihli "Halkın Sesi" Gazetesi'ne konuşan Ergün, oyunun ilk geceden izdihama neden olduğunu belirterek, bunun nedeni olarak da uzun yıllardan bu yana oynanan oyunların özünde Kıbrıs halkının yaşantısını yansıtamaması ancak LBT'nin bu durumu değiştirmesi olarak göstermiştir. İsmet Kür ise oyunu "bizi anlatan, kendimizi sahnedeki çocuk sandığımız" ifadeleri ile açıklamıştır. Kür, oyunun izleyiciyi güldürdüğünü ancak halkın yaşadıklarına ayna tuttuğu için aslında "ağlanacak haline güldürdüğünü" vurgulamıştır.

4 Kasım 1981 tarihinde, çok ses getiren bir başka oyun da Özgürlüğün Bedeli'dir. Şener Levent, 4 Kasım 81 tarihli Söz Gazetesi röportajında Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu'na alaycı bir şekilde teşekkür ederek, onlara "siz bu sanatçıları cezalandırıp atmasaydınız, biz bu güzel oyunlar ile buluşamayacaktık" demiştir (LBT, 2000: 21).

1982 yılının ilk oyunu Aziz Nesin kaleminden çıkmış olan "Biraz Gelir Misiniz"dir. Oyunu izleyen Kadir Kaba tarafından, oyunun oynandığı Lefkoşa Kültür Binasının köhne bir yer olduğunu belirtilmiş ancak bunun seyircinin ilgisi ve oyuncuların oyunu aktarması noktasında önemli olmadığını belirtmiştir. (LBT, 2000: 25).

Gazete haberlerinin gösterdiği en önemli şey, Kıbrıs'ta Belediye tiyatroculuğunun zorlu bir yoldan geçtiğini ancak bunun karşısında dik durmak için ardına halkın desteğini aldığını ve düzeni eleştiren kaliteli ve batı tarzında oyunlar sergilediğini göstermektedir.

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun bir diğer önemli hareketi, Aristophanes tarafından yazılmış olan "Barış" isimli eseri günün koşullarına uyarlayarak sahnelemiş olmasıdır. Bu hareket aslında Kıbrıs'ta yaşayan halkların barışı için bir çağrı niteliğinde olmuştur. Oyunda, komedyanın eleştiri mekanizmasıyla, Kıbrıs insanının yaşam biçimini ve geleneksel Türk Tiyatrosu'nun taşlama ve doğaçlama geleneğini buluşturarak irdelediği barış temasını, dönemin penceresinden bakarak yorumlamıştır (Ersoy ve Kafkaridis, 2017: 44). LBT'ye ilişkin saptamaları Şenol şu değerlendirmesiyle noktalayabiliriz:

Lefkoşa Belediye Tiyatrosu'nun başarılı olmasının ve Devlet Tiyatrosu'nun pasif kalmasının bir diğer nedeni de elbette Kıbrıs'ta Türklerin baskı altında olması olmuştur Devlet İngilizler ve Rumlar ile uğraşmak durumunda kalmış bu esnada Lefkoşa Belediye Tiyatrosu halk tarafından rağbet görmeye başlamıştır. Özellikle o dönemde belediye tiyatroları tarafından muhalefet edilmesi, halkın onu daha çok benimsemesini sağlamıştır. Ecevit ve demokratik sol akımın etkisi, belediye tiyatroculuğunun önünü açmıştır. Devlet Tiyatroları bu dönemde siyasi olayların da etkisiyle içine kapanmış, nasıl bir tutum sergilemesi gerektiğini netleştirememiştir. Şenol Bektaş bu dönemde her iki tiyatro grubunun restleştiğini, neredeyse birbirine düşman iki oluşum haline geldiğini belirtmektedir (Şenol Bektaş, kişisel görüşme, 29.01.2018)

Güzelyurt Belediye Şehir Tiyatrosu, varlığını bugün de koruyan ve etkinliklerine devam eden bir diğer özel tiyatrodur. Bu tiyatro, 1992 yılında Güzelyurt Özel Sanat Derneği ekibi tarafından çalışmalarına başlamıştır. Önceleri kişisel çabalar ile sergilenen oyunlar sonrasında turnelere çıkan profesyonel bir ekibe dönüşmüş ve belediye tarafından da desteklenmeye başlamıştır. Bekir Kara'nın yönetici koltuğuna oturmasının ardından tiyatro grubu geleneksel tiyatro günleri düzenlemeye başlamış ve her yıl bu günler

için yeni bir oyun hazırlayarak halkın da ilgisini sürekli hale getirmeyi başarmıştır. “Londralı”, “Hadi Öldürsene Canikom”, “Hasret”, “Deli ile Deccal”, “İsden Pasdembro”, “Eski Kocam”, “Keklik”, “Adını Siz Koyun” ve “Dedemin Paracıkları”, grubun oynadığı oyunlar arasındadır (Güzelyurt Belediyesi Resmi Web Sitesi, 2018). Belediye Tiyatrosunun yönetmeni Bekir Kara tarafından yazılan “Su Kavgaları” adlı oyun, Güzelyurt Belediye Tiyatrosu tarafından sergilenmiştir. İki perdelik bu oyun, buzulların erimesi, küresel ısınma, su sıkıntısı, hava kirliliği, kimyasal atıklar gibi konulara dikkat çekmiştir ve bu yönü ile diğer belediyelere de örnek teşkil etmiştir. (Kıbrıs Star Su Kavgaları Oyunu:2009).

Tiyatro topluluğu, düzenli olarak her yıl tiyatro günleri düzenlemekte ve halk ile tiyatroyu sürekli olarak buluşturmaktadır. Sergilenen bir diğer önemli oyunları da yine yönetmen Bekir Kara tarafından yazılan “Bir Zamanlar Kıbrıs”ta adlı oyundur. Oyun Kıbrıs halkının başından geçen tarihi olayları hatırlatırken geçmişe atıflarda bulunulmuştur.(Kıbrıs Postası, Bir Zamanlar Kıbrıs’ta: 2011).

Bekir Kara tiyatro sanatı çerçevesinde, yalnızca kendi oyunlarını sahnelemiştir. 1945 Fasula doğumlu Kara, tiyatro ile 1965’li yıllarda tanışmıştır. Hayat şartları gereği Yalova’ya göç etmek zorunda kalan Kara, memleket hasretini anlattığı ilk oyununu yazmıştır ve adı “Toprak”tır. Kara, Kıbrıs’a geldiğinde ise pek çok defa tayin edilmiş, ada içinde çok yer değiştirmiş ve düzen kurmak konusunda hayli zor zamanlar geçirmiştir. İnsanlar ve huzur ile ilgili duyguları da eserlerine yansıtmaktadır. Güzelyurt’a döndükten sonra Kara’nın, tiyatro ile ilişkisi hiç kesilmemiş ve çalışmalarına kesintisiz olarak devam etmiştir. 1992 yılında Güzelyurt Belediye Tiyatrosu’nda gönüllü olarak çalışmaya başlayan Kara, 1994’te öğretmenlik mesleğinden emekli olduktan sonra tam zamanlı olarak burada çalışmaya başlamıştır. Kara, oyunların her birinin topluma mesajlar vermesi gerektiği görüşünde olmuş; eroin bağımlılığı, doğa kirliliği ve memleket sorunlarıyla ilgili yazmıştır. Toplumu eğitme çabasında olan yazar hiçbir siyasi görüş ile bağdaştırılmamaya da özen göstermiştir. Oyunlar, halk ile daha fazla özdeşleşmek için Kıbrıs ağız ile yazılmaktadır. Bugün hala Güzelyurt Belediye

Tiyatrosu'nda çalışan Kara 8 kişilik başladığı ekibine yeni kişiler katmıştır ve 15 kişi ile yoluna devam etmektedir (Fatma Sevim, kişisel görüşme, 2018).

1.3. Özel Tiyatro Toplulukları

Çalışmanın ikinci bölümünün üçüncü kısmında özel tiyatro toplulukları ele alınacaktır.

Kıbrıs Türk Komedi Tiyatrosu, Alper Susuzlu ve ailesi tarafından kurulmuş özel bir tiyatro topluluğudur. Yaptıkları tiyatro eğilimini halk tiyatrosu olarak nitelendiren grup, gişe kaygısı duyduğu için özellikle belden aşağı espriler ile halkı güldürmeyi hedeflemiştir. Kıbrıs Türk Komedi Tiyatrosu konu olarak genellikle Kıbrıs'ın yerel konularını mizahi bir tarzda ele almıştır. “Nar Çiçeği Cavidan”, “Aynı Hamam Aynı Tas”, “Ahh Şu Kıbrıslılar”, “Salise'nin Bendoları”, “Deliler Kumpanyası”, “Üç Ürup Abo'nun Lord Dünyası”, “Ah Şu Gençler” (Londra Turnesi) “Bye-Bye Romantik Kıbrıs” gibi oyunlar sergilemiştir (Ersoy, 1998: 332).

Kıbrıs Türk Komedi Tiyatrosu'nun kurulduğu döneme bakıldığında, tiyatro anlayışı hususundaki fikir ayrılıkları nedeniyle Maraş Emek Tiyatrosu'ndan ayrılmıştır. Maraş Emek Tiyatro'sunu kuran Alper Susuzlu, dönem içerisinde farklı ülkelerin tiyatrolarını gözlemleyip, araştırıp bir komedi tiyatrosu kurma kararı aldıklarını, tiyatro anlayışlarının temelini, ülkenin mutluluklarını ve hüznüleri, millet olmanın en önemli özelliği aynı dille aynı hayatı paylaşmak gerekliliği olarak açıklamaktadır.(Alper Susuzlu, kişisel görüşme, 16 Mart 2018)

Susuzlu özel tiyatro girişimlerinin önceleri Kıbrıs'ta seyircilerin tiyatroya ilgisinin az olmasından dolayı gerçekçi bulunmayarak çok fazla eleştirildiğini ancak kendilerinin tüm bu zorlukları bilerek devam etmişler. Amaç olarak, Gençleri yetiştirme konusunda ısrarcı olduklarını belirterek, “komedi tiyatrosu yeni bir oluşumdu rekabet değildi amaç seyircinin ortak dilinde ve hayatında buluşmaktır” şeklinde açıklamaktadır.

Susuzlu'ya göre güncel ve ciddi konuların komedi türleri ile anlatılması ve izleyici ile aynı frekansta buluşulması oldukça zor bir durumdur ve bu

nedenle eleştiri diğer tiyatrolara göre her zaman daha fazla olmuştur. Bu tiyatro topluluğu, insanlara tepeden bakan, onların algılama biçimlerini önemsemeyen tiyatrolara karşı olduklarını, komedinin zeka işi olduğunu belirtmektedir. Topluluk insanları güldürürken, ciddi ciddi de düşündürmek istediklerinden oyunlarını da buna göre seçmektedirler. Susuzlu; her yıl sergilenecek olan oyunun toplumun güncel problemlerine göre seçildiğini – çoğunlukla da yazıldığını dile getirmiştir (Alper Susuzlu, kişisel görüşme, 16 Mart 2018).

Varlığını sonradan dernek olarak devam ettirecek olan *Güzelyurt Özel Sanat Tiyatrosu* ise 1993 yılında kurulmuş ve özel bir şirket olarak sadece bir yıl faaliyetini sürdürmüştür. Bu bir yıllık süreçte yönetici Bekir Kara'ya ait yerel oyunlar sahnelenmiştir. Bu oyunlar "Londralı", "Deli Hasan", "Domuzun Kuyruğu", "Dingo ve İsten Pasadembo"dur. Oyunlarda güncel ve yerel sorunlar konu edilmiştir. Oyunlar sonrasında Toplu Oyunlar "I" adlı bir kitapta derlenerek halka sunulmuştur (Güzelyurt Belediyesi Resmi Web Sitesi, 2018).

Kıbrıs Sanat Derneği Oda Tiyatrosu, her yerde tiyatro yapılabileceğinin bir örneğidir ve oda tiyatrosu olarak sanat yaşamına başlamıştır. Melih Cevdet Anday tarafından yazılan "İçerdekiler" oyunu dışında bir oyun sergileyemeyen bu topluluk maddi nedenlerden dolayı sanat yaşamını sürdürememiştir (Ersoy, 1998: 332). Kıbrıs Sanat Derneği, Kıbrıs kültür ve sanatının gelişmesi ve ulusal ve uluslararası düzeyde yerini alması için her türlü kültür-sanat etkinliğini hem kendi bünyesinde, hem de bu ilke ve prensiplere uygun çalışan örgütlerle yürütme amacına sahiptir ve hala varlığını sürdürmektedir. 2017 yılında dernek yöneticiliğine Aytaç Çağın seçilmiştir (Kıbrıs Postası, 2017).

Kemal Tunç, Yücel Köseoğlu ve Ahmet Karabiber tarafından 1995 yılında kurulan *Meral Tekin Birinci Vakfı Tiyatrosu*'nda Ahmet Karabiber ve Kemal Tunç tarafından yazılan "Dikilitaş Karakolu" sahnelenmiş, bu oyun ilk ve tek oyunları olmuştur. Kadro problemi tiyatro grubunun önündeki en önemli engel olmuştur (Ersoy, 1998: 332).

KKTC'de 2008 yılında kurulan **Lefkoşa Sanat Tiyatrosu** özel tiyatrolar arasında dikkat çekici bir konumdadır. Kurucuları Diren Özdoğal, Suzan Polat,

Halil İbrahim Demir ve Erdem Oktar olan topluluk, tiyatro sanatına kurumsal bir yapı kazandırmayı hedefleyen bağımsız özel bir tiyatrodur. Kurulduğu günden bu yana on yıllık süreçte altısı çocuk oyunu olmak üzere toplam yirmi üç oyun sahnelemiştir. 100' e yakın doğaçlama gösterisini ve birçok bar tiyatrosu etkinliğinde de seyirciyle buluşturmuştur.

Lefkoşa Sanat Tiyatrosu, oyunlarında tek yönlü seçimler yapmamaya özen gösteren bu tiyatro ekibi hem seyircisine farklı tatlar alacakları bir ortam yaratmak hem de oyuncuların gelişimini güçlendirmek için repertuvarını her zaman birbirinden farklı oyunlarla güçlendirmektedir. Turnelere de çıkan tiyatro ekibi, tamamen bireysel çaba ve özveriyle ayakta durmaktadır ve kendilerinin hedefi olarak “oyun fabrikasına dönüşmek” cümlesini kurmaktadır. Oyunlarını çoğunlukla Lefkoşa Arabahmet Kültürevi'nde sahnelemektedirler. LST, gerçekten tiyatro yapmak isteyen, yaşamının merkezine tiyatroyu oturtmuş, tamamı oyunculuk mezunu profesyonel oyuncularından ve teknik ekibiyle birlikte 15 çalışandan oluşan bir tiyatrodur. Şimdiye dek sahneledikleri oyunlar arasında “Bir Picasso Lütfen”, “Jeanne D’arc’ın Öteki Ölümü”, “Birtakım Azizlikler”, “Nihayet Bitti”, “Açık Aile”, Biedermann ve Kundakçılar”, “Git Gel Dolap”, “İki Kişilik Hırgür”, “444, İmparatorluk Kuranlar ya da Şümürz”, “Ben Feuerbach”, “Titanik Orkestrası”, “Kadın Oyunları”, “Dört Mevsim”, “Merhaba Hoşçakal” oyunları bulunmaktadır. Ayrıca “Yalnız Kadın”, “Birtakım Azizlikler”, “Çelik & Çomak” Doğaçlama Show oyunlarını da bar sahnesinde oynamışlardır.

Elbette bu tiyatronun da çalkantılar yaşadığı unutulmamalıdır. Özellikle Kuzey Kıbrıs'ta özel tiyatrolarla ilgili bir yasa mevcut değildir. Mevzuatın yeterli olmaması tiyatronun kuruluşunun zorlaştırmıştır. Önceleri şirket olarak kurulmuş olan bu tiyatro vergi yükü altına girmiş ve bu durum zaten zor şekilde finanse edildiğinden şirketin kapatılması ile sonuçlanmıştır. Sonrasında dernek haline gelmiştir. Oyuncularının profesyonel kişilerden oluşmasına özen gösteren bu tiyatro, bu sayede çok farklı oyunları sergileyebilmektedir. Teknolojiyi içinde barındıran projelerle tiyatroya yeni bir soluk getirmek amacına da hizmet etmektedir. Ancak tiyatronun hala maddi sıkıntılarla yol almaya çalıştığı unutulmamalıdır. Tiyatro oyuncularının tamamının kendilerini oyunlara verebilmesi ve sadece tiyatro ile ilgilenmesi, onların geçimlerini

sağlayabilmelerine bağlıdır. Ancak maalesef hemen her tiyatronun sorunu olan maddi sorunlar LST'nin de belini bükmemektedir. Türkçe eğitim, Kıbrıs'ın güney yarısında bulunan topluma hitap edilememesinin en önemli nedenidir. Adada yaşayan her kitleye ulaşamamak izleyici kitlesinin az olmasına ve bu nedenle de maddi sorunlar devam etmektedir.

LST, halkın gündemini takip eden ve halkın çeşitli mücadelelerinde ona destek veren bir yapıdır. Bunu sadece oyunları ile yapmamakta, oyuncularının yaşamı da buna uygun halde olmaktadır. LST oyuncuları her fırsatta halk ile omuz omuzadır. Özellikle demokratikleşme konusunda hassas bir yapıları olduğu unutulmamalıdır.

LST, tiyatronun toplumların gündemi içinde bir rolünün olduğu ve toplumsal mücadelelerde yer almasının bir görev olduğunu düşünen bireylerden bir araya gelmektedir. Bu nedenle toplumun değişen dinamiklerinin yakından takip edilmesini bir gereklilik olarak görmektedir. Buna karşın çeşitli fiziki imkânsızlıklar dönem dönem oyunların iptal edilmesini zorunlu hale getirmiştir (Lefkoşa Sanat Tiyatrosu Resmi Web sitesi, 2018).

Sonuç olarak ülkedeki özel tiyatro toplulukları ekonomik problemlerle, profesyonel oyuncu sıkıntılarıyla boğuşmaktadır. Buna karşılık bir yardım alamasalar da kişisel özveriyle bu sorunların üstesinden gelmeye çalışmakta, tiyatro dünyasına nicel ve nitel açıdan renk katarak tiyatro sanatını gündemde tutmaya çalışmaktadırlar.

1.4. Amatör Etkinlikler

Amatör tiyatro etkinlikleri, bir ülkenin tiyatro faaliyetlerinin gelişmesinde büyük önem taşımaktadır. Bu etkinliklerin desteklenmesi gerekmektedir. Kıbrıs'ta kurulan ve oyunlar sergileyen başlıca amatör tiyatro grupları şunlardır:

Maraş Emek Tiyatrosu (MET):

Maraş Emek Tiyatrosu Kültür Derneği, 1979 yılında Mağusa'da kurulmuştur. Önceleri pek çok sanatsal etkinlik düzenlenmesine karşın zaman

içinde yalnızca tiyatro oyunları üzerinde çalışılmaya başlanmıştır. Mehmet Ulubatlı önderliğinde kurulan dernek, özellikle 1988 yılında ciddi bir kriz ile karşı karşıya kalmıştır. Tiyatroda yönetici krizi yaşanmış ve bu durum sanata da yansımıştır. Politik tabanlı tartışmalar sebebiyle başlayan yöneticilik sorunları nedeniyle birçok kişi istifa etmiştir. (Alper Susuzlu, kişisel görüşme, 16.03.2018)

Maraş Emek Tiyatro'sunda yaşanan kriz sonrası Kıbrıs Türk Komedi Tiyatrosu kurulmuştur. Alper Susuzlu'nun yerine Ulubatlı başkan seçilmiş ve Ulubatlı'nın Devlet Tiyatrolarına geçtiği tarih olan 1995'e kadar MET başarılı biçimde faaliyetlerine devam etmiştir. MET, oyunlarını önce Mağusa'da, sonra Kıbrıs'ın diğer yerlerinde sergileyerek tüm halka ulaştırmıştır. "Hacıyatmaz", "72. Koğu", "Grev", "Ayaktakımı Arasında", "Erkekler de İskambili Kadınlar Gibi Oynasaydı", "Giyotin", "Hazırol", "Sen Gara Değilsin", "Eroin", "Akıllı Adamların Deli Anıları", "Gözlerimi Kapatırım Vazifemi Yaparım", "İstalak", "Kamp 17", "Şarkılarımız Ölmesin", "Gardiyan" gibi pek çok oyun MET tarafından sahnelenmiştir (Ersoy, 1998: 328-329).

Güzelyurt Sanat Derneği (GÜSAD) disiplinli şekilde çalışan bir diğer amatör tiyatro topluluğudur. 1983 yılında kurulan bu dernek, toplumun sosyal, kültürel ve sanatsal gelişimi için çaba harcamıştır. Dernek içindeki kişilerin çatışmaları sonrasında bir grup sanatçı ve yönetici ayrılmış, Güzelyurt Amatör Sanatçılar Derneği'ni (GASAD) kurmuşlardır. 1997 yılına dek dernek tarafından "Nikahta Kemaret Var", "Delicik", "Bandabulya", "Ermişliğin Ezigisi", "Kız Mustafa", "Düdüklüde Kıymalı Bamya", "Ah Şu Gençler", "Süleymancık", "Duvarların Ötesi", "Toros Canavarı" ve "Gre" gibi oyunları sergilemiş ve turnelere katılmıştır (Ersoy, 1998: 330).

Halk Sanatları Derneği (HAS-DER) 1977 yılında kurulmuş bir vakıftır. Halk Sanatları Derneği'nin asıl amacı Kıbrıs halkı tarafından yapılagelmiş sanat türlerini yaşatmaktır (Karagöz, 2007: 32). Bu özellik HAS-DER tarafından sahnelenen oyunlara ve oyunculuğa da yansımıştır.

Bu derneğin tiyatro ekibi, Fikret Demirağ'ın yazdığı "Limnidi Ateşinden Bugüne" isimli şiir kitabını tiyatro oyunu haline getirmiş ve sahnelemiştir. Hem

gerçekte bir tiyatro oyunu olmaması hem de amatör bir grup tarafından sahnelenmiş olması, oyunun halk tarafından coşku ile karşılanmasını ve sevilmesini sağlamıştır. Grup tarafından oynanan bir diğer oyun ise Haldun Taner'in kaleminden çıkan "Günün Adamı"dır (Ersoy, 1998: 331).

2018'de HAS-DER varlığını sürdürmektedir. Daha çok geleneksel el sanatlarına ilişkin kurslar düzenleyen vakıf, çocuklar için skeç atölyelerine sahiptir. Ayrıca gençler için orkestra kurslarının devam ettiği de söylenmelidir (Has-Der Resmi Web Sitesi, 2018). Ancak web sitesinde sahnelenen bir tiyatro oyunu bilgisi mevcut değildir.

HAS-DER faaliyetleri çerçevesinde 1980'li yılların başında "Köyden Şehre Merhaba" isimli bir oyun sergilenmiştir. Sonraki yıllarda folklorik motifler içermesi nedeni ile "Büyücü Kadın", "Sünnet" ve "Kız Seni Orakta Gördüm" oyunları oynanmıştır. Dernek, oyunlarını sahneleyebilmek için Lefkoşa Belediye Tiyatrosu sanatçılarından ve KKTC Devlet Tiyatroları sanatçılarından yardım ve destek alınarak Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve KKTC Devlet Tiyatroları'nın oyunlarında da HAS-DER oyuncularını ve dansçıları sahne almışlardır. (Kani Kanol, kişisel görüşme, 15 Mart 2018).

27 Temmuz 1984 yılında kurulan **Güzelyurt Amatör Sanatçılar Derneği (GASAD)** varlığını halen sürdürmektedir. Güzelyurt Sanat Derneği'nden ayrılan grup tarafından kurulan bu ekip, 1998'e dek "Keçileri Kaçıranlar", "Toros Canavarı", "Yaşasın Kavuniçi", "Sen Gara Değilsin", "Duvarların Ötesi", "Bu Zamlar Bana Karşı" ve "Topuzlu" oyunlarını sahnelemiştir. (GASAD, 2018)

Gazimağusa Gençlik Tiyatrosu 1994 yılında Gençlik, Spor ve Çevre Bakanlığı Gençlik Dairesi tarafından kurulmuştur. Bu topluluk Gazimağusa içinde oluşturulduğundan adı Gazimağusa Gençlik Tiyatrosu olarak devam etmiştir. Yöneticileri Alper Susuzlu ve Zaliha Susuzlu olmuştur. "Haydan Gelen Huya Gider", "Canlı Maymun Lokantası", "Bir Çiçek Bin Çiçek" ve "Bye Bye Romantik Kıbrıs", oynadıkları oyunlardır. Ülke içinde çeşitli turneler de düzenlenmiştir (Ersoy, 1998: 331).

Bu özel tiyatro etkinliklerinin yanı sıra okullardaki kimi tiyatro etkinlikleri de gençlerin tiyatro dünyasını tanımaları ve bu dünyaya katılmalarının yolunu açmaktadır. Özellikle, tiyatro eğitiminin küçük yaşlardan itibaren başlatılması gerektiği düşüncesi, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu ve Kıbrıs Türk Devlet Tiyatrosu arasında bir köprü oluşturmuş ve görüş birliği sağlamıştır. 1. Okullar Arası Tiyatro Şenliği, 1991-92 Eğitim Öğretim yılında yapılmıştır. Şenlik eksiklikler ve amatörlüğü nedeni ile eleştirilmiş ancak bu durum ikincisinin düzenlenmesine engel olmamıştır. 3-20 Mayıs 1993 tarihleri arasında Lefkoşa Belediye Tiyatrosu, K.T. Devlet Tiyatrosu, Orta Öğretim Müdürlüğü ve Mesleki Teknik Öğretim Dairesi ortak çabaları ile 2. Okullar Arası Tiyatro Şenliği yapılmıştır. Şenlikle Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı tarihine denk gelecek biçimde düzenlenmiş okullar birden fazla yerde oyunlarını sergilemişlerdir. Üçüncü Okullar Arası Tiyatro Şenliği beklendiği gibi 1994 yılında yapılamamıştır. Bunun nedeni 1993 yılının aralık ayında seçimlerin yenilenmiş olması ve Eğitim ve Kültür Bakanı olarak koltuğa Mehmet Ali Talat'ın oturmasıdır. Ersoy'un aktardığına göre Talat dönemde yanlış bilgilendirilmiş ve 1994 yılında şenlik için izin çıkmamıştır. Fakat 1995 yılında sorunların düzeltilmesi neticesinde şenlik yapılabilmektedir. 3. Şenliğin en çok ses getiren oyunlarından biri İnsan Hakları oyunu olmuştur. Bu oyun şenliklerde oynanan son oyun olarak kayıtlara geçmiştir. Eğitim ve Kültür Bakanlığı sonrasında çok zahmetli ve masraflı gerekçesi ile şenlikleri durdurmuş ve tekrarlanmasına izin vermemiştir (Ersoy, 2012: 209).

Lapta Yavuzlar Lisesi, her yılsonunda bir müsamere düzenlemekte ve tiyatro oyunları ile dans gösterileri düzenlemektedir. "Londralı" ve "Su Kavgaları" gibi oyunları çocuklar sergilemekte; bu sayede gençlerin tiyatro ile erken yaşta tanışmaları sağlanmakta ve yetenekleri keşfedilmektedir. Oyunlar, öğretmenlerin rehberliğinde sahnelendiğinden, ders dışı etkinliklerle çocuklar ve eğitimcilerin ilişkilerine de yeni bir boyut kazandırılmaktadır (Kıbrıs Star, Yavuzlar Lisesi:2009)

Devlet Tiyatrosu, Belediye tiyatroları ve özel tiyatroların yanı sıra, amatör topluluklar ve okullardaki tiyatro etkinliklerinin KKTC'deki tiyatro ortamının belli başlı dinamiklerini oluşturduğu görülmektedir. Kuşkusuz bu dinamiklerin hangilerinin ülkedeki tiyatro yaşantısına hangi oranlarda katkı

sunduğu kolayca gözlenmektedir. Dileđimiz bu kurumların ve toplulukların devlet ve özel girişimciler tarafından da yeterince desteklenmesidir. Bu dünyaya akademik tiyatro eğitiminin nasıl başladığı ve nasıl bir katkı sunduğu ise, çalışmanın bundan sonraki kapsamını oluşturmaktadır.

2. BÖLÜM: KKTC’DE AKADEMİK TİYATRO EĞİTİMİ

Tiyatro bilimi kavramını ortaya atan Kutscher, "Tiyatro bilimi, ancak tiyatro öğeleri üzerine kurulabilir. Yöntemi de, bilim olan, bilim araçlarıyla kavranılabilen her şeyi içine alır" (Kutscher, 1949: 432) sözleriyle tiyatronun bilimsel yönünü ortaya koymuştur. Tiyatronun gelişmesinin ve devamlılığının sağlanması noktasında akademik bir eğitim anlayışının oturmaya başlaması ile birlikte tiyatro eğitiminin önemi de artmıştır.

Tiyatro eğitiminin gerekliliğini "tiyatro alanında yüksek değerde kişiler yetiştirebilmek için, o kişilerin sonraki yaşamlarında profesyonel, başka deyişle ustalaşmış olmaları için gerekli yolun açılması" (Nutku, 2014: 54) şeklinde dile getiren Özdemir Nutku, yükseköğrenim düzeyinde tiyatro eğitiminin tiyatrocılara katkılarını ve yükümlülüklerini de "tiyatro eleştirmenlerinin yeterli teknik bilgisi, idarecilerin gerekli kültürü, yönetmenlerin dünya görüşü, geniş kültürü ve teknik bilgisi, oyuncuların bir kültür dağarcığı olmasında yükümlülük taşıyan en yüksek kurum üniversitelerin tiyatro bölümleridir." (Nutku, 2014: 55) sözleriyle ifade etmektedir. Görüldüğü gibi tiyatro eğitimi tiyatrocuların hem sanatsal hem de bilimsel yönden geliştirerek, tiyatrocuların yeteneklerini tiyatronun gerekli kıldığı vizyon ve anlayışla birleştirmek gibi oldukça önemli bir misyona sahiptir.

Tiyatronun birçok sanat ögesini içerisinde barındıran bir sanat olması gibi akademik tiyatro eğitimi de içerisinde birçok öğeyi barındıran çok yönlü bir meseledir. Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki, tiyatro eğitiminin amacı ve konusu sanat eğitimi ve muhatapları da sanatçılar olduğu için tiyatro eğitimi

diğer eğitim süreçlerinden farklılaşmaktadır. Tiyatro eğitimi, hem kuramsal hem de pratik özelliklere sahip bir eğitim süreci olarak eğitimin şeklinden, içeriğine, yöntemine ve araçlarına kadar pek çok konuda da olağan bir eğitimden farklı gerekliliklere sahiptir (Nutku, 1976: 54).

Tiyatrocu için gerekli olan teorik ve pratik eğitimin birlikte ve uyum içerisinde verilmesi gereken bir süreç olan tiyatro eğitiminde kuramsal ve pratik derslerin birbirlerini tamamlayacak şekilde verilmesinin önemi ve gerekliliği de muhakkaktır. Bu anlamda, her kademedeki profesyonel tiyatro eğitiminin önemi bir yana ancak akademik düzeydeki tiyatro eğitiminin önemi çok daha fazladır.

Tiyatro eğitiminin bir anlamda en üst düzeyini oluşturan akademik tiyatro eğitimi, tiyatro oyuncusu, tiyatro yönetmeni, tiyatro yazarı, tiyatro eleştirmeni ve diğer bütün tiyatro uzmanları için üniversite düzeyindeki bir eğitimi ifade etmektedir. Tiyatro alanında yüksek değerde kişiler yetiştirebilmek için, o kişilerin profesyonel kariyerlerinde ve iş yaşamlarında profesyonel, başka deyişle ustalaşmış olmalarına, onların bilgi ve becerilerine gidecek yolu üniversite eğitimi sırasında açmış olmak akademik tiyatro eğitiminin temel amacı ve misyonu olarak öne çıkmaktadır (Nutku, 1976: 54). Bu anlamda tiyatro eleştirmenlerinden, tiyatro oyuncularına ve tiyatro idarecilerine kadar bütün tiyatrocuların kendi alanları için yeterli teknik bilginin yanı sıra, gerekli tiyatro kültürü ve bilincini edinmeleri hususunda en yüksek yükümlülük akademik tiyatro eğitimi veren kurumların yani üniversitelerin üzerine düşmektedir (Nutku, 1976: 55)

Tiyatronun birçok farklı unsuru olduğu gibi tiyatro eğitiminin de birçok farklı unsuru vardır. Sözgelimi, tiyatro oyuncusunun eğitimi veya tiyatro yönetmeninin eğitimi farklı uzmanlıklar ve bağlamlar gerektiren eğitimler olma niteliği taşımaktadır. Oyunculuk eğitimi, oyuncunun temel enstrümanı olarak vücudunu her anlamda eğitmek, bilgi, sezgi, kavrayış ve sabır gibi birçok farklı yetkinliğin yol gösterdiği, usta ellerin uzun ve yorucu çalışmalarını gerektirmektedir (Nutku, 2012: 5). Tiyatro yönetmenini de ele alırsak, tiyatro yönetmenin güç kaynaklarını, dünya görüşü, kişisel yaratıcılık ve bilimsel yetenek olarak sıralamak mümkündür. Tiyatro yönetmeninin bu güç

kaynakları, edebiyat, musiki, sinema, mimarlık, resim, vb. gibi sanatlarla, psikoloji, sosyoloji, tarih, felsefe, dil, folklor, vb. gibi disiplinlerle ve dekor, giysi, ışıklandırma, ses tekniği, oyunculuk, vb. gibi teknik bilgilerle beslenmesi gerekir (Nutku, 1976: 57-58). Dolayısıyla tiyatro eğitiminin tiyatro yönetmenine kazandıracağı bilgiler onun güç kaynaklarını geliştirmesini sağlayacaktır.

Oyunculuk eğitimi ve öğretimi çerçevesinde günümüz modern tiyatro teknikleri oldukça farklı bir içeriğe bürünmüştür. Bu noktada yaratıcı olmak ve ya yeni gelişen teknikleri takip edip, güncel gelişmelere aynı geleneksel yöntemlere gösterilen hassasiyetler gibi yaklaşmak tiyatrocuyu, sanat camiası içerisinde özgün kılmaktadır. (Sibel Erdenk, kişisel görüşme, 27.10.2018)

Tiyatro eğitiminin yukarıda ortaya konulan çok yönlü amaçlarına ulaşması için de çeşitli gereklilikler vardır. Bunların başında tiyatro eğitimi verecek akademik kadronun yetkinliği gelmektedir. Tiyatro alanında deneyim sahibi, yetenekli ve yeteneklerini aktarma konusunda başarılı bir akademik kadro, bir anlamda tiyatro eğitimi veren kurumun dışarıdan görünen yüzünü oluşturmaktadır (Cevaşir Guliyev, kişisel görüşme, 6 Nisan 2018). Diğer yandan, üniversitelerde akademik düzeyde tiyatro eğitimi veren bölümlerin sayısının az olması da göz önüne alındığında bu bölümleri açan yönetimlerin parasal beklentilerden öte kültürel ve sanatsal beklentilerinin olması da bir gerekliliktir. Zira tiyatro bölümü gibi sanat eğitimi veren fakültelerin kar beklentisinin dışında üniversitelerin vizyonunu yansıma gibi bir misyonu bulunmaktadır (Cevaşir Guliyev, kişisel görüşme, 6 Nisan 2018).

2.1.Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi – Tiyatro Bölümünün Kuruluş ve Yapılanma Süreci

Sanat, kültürler arası etkileşimde her zaman bir köprü olmuştur. Bu noktada aralarında sıkı bağlar bulunan toplumlar içinde sanat bir ayrı bir öneme sahiptir. Türkiye ve KKTC arasında bulunan bağlar, sanat ile beraberinde birçok etkileşimi de meydana getirmiş ve bu noktada, hem KKTC’de sanatın gelişmesi ve gelecek kuşaklara aktarımı hem de Türkiye ile gelişecek olan yeni kültürel bağlar için bir etken olmuştur.

Sanat ve kültürler arası etkileşimden hareketle, KKTC'DE birçok üniversite kurulmuş ve üniversitelere sanatla ilgili bölümler açılarak akademik alanda sanatın gelişmesi için birçok çalışma yapılmıştır. Bu bağlamda, Yakın Doğu Üniversitesi bünyesinde kurulan Sahne Sanatları ve Müzik Fakültesi'ni kurmak için bir dizi çalışma başlatılmış ve girişimde bulunulmuştur.

YDÜ Sahne Sanatları Fakültesinin kurulum süreci öncesi 1999'da Yakın Doğu Üniversitesi Edebiyat Öğretmenliği öğretim görevlisi Rahmetli Ali Nesim hoca tarafından Yakın Doğu Üniversitesi Tiyatro Topluluğu kuruluyor. Kurulumundan çok kısa süre sonra oyunları, seyirci kitlesiyle Sahne Sanatları Fakültesinin kurulma aşamasının hızlanmasına katkıda bulunmuştur.

Bölümün açılmasındaki en büyük amaçlardan birisi KKTC'de sanatın gelişmesi ve bu noktada KKTC geneline yanılarak Türkiye ve benzeri ülkelerle bu noktada rekabet edebilmesidir. KKTC'nin genel coğrafyası ve tarihinden hareketle bölüme birçok yabancı öğrencinin gelmesi de muhtemel olduğu için bölümün gelişmesi, KKTC'de sanat açısından birçok dönüşüm olacaktır. (Nutku, 2010: 2)

KKTC genelinde tiyatro alanında açılan ilk ve tek bölüm, Yakın Doğu Üniversitesi'nde kurulan tiyatro bölümüdür. Bu noktada bir öncüdür. Nitelikli eğitmen kitlesiyle bir kaliteye sahip olmuş olan bölüm kısa zamanda Türkiye'deki eğitim kalitesini yakalamıştır ve finansal anlamda da iyi yönetilerek en ufak eksikliklere mahal vermeden gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Eğitmenlerin tiyatro camiasında tanınmış ve başarılı kimseler olması bölümün kuruluş aşamasında KKTC'deki eğitim ve sanat için çok olumlu bir yön teşkil etmiştir. Ancak birkaç noktada ise bölümün eksiklikleri göze çarpmaktadır. Derslik eksikliği, idari personel alanındaki yönetim sorunları ve stüdyolardaki yetersizlik bölümün eksikleri olarak gösterilebilir. (Swot Analizi, 2007: 1-3)

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları ve Müzik Fakültesi Kuruluş Raporu'nda yer alan misyon ve vizyondan hareketle açıklamalardan hareketle Özdemir Nutku gerek KKTC'de sanat eğitimi, gerek bölümün açılmasındaki amaçlar için tiyatro eğitiminin kilit noktalarına değinmiş ve bu noktada

toplumdaki kültür alanını bir gözlemci gözüyle ifade etmiştir. (Nutku, 2000: 2-3)

Yazılan rapora göre bölümün kuruluş amaçları ve ileride göstereceği faydalar birçok noktada farklı konulara değinilerek ifade edilmiştir. Öncelikle sanat yaşamında, sahne sanatları ve müzik evrensel bir dile ve geniş bir etkiye sahip olduğu dile getirilmiş, fakültenin kurulmasıyla, ileriki yıllarda bir KKTC Tiyatrosu, operası ve balesi ile bir cumhurbaşkanlığı senfoni orkestrasının temelleri de atılmış olacağı için KKTC'nin dışardaki prestijinin artmasında büyük bir rol oynayacağı ifade edilmiştir. (Nutku, 2000: 3-5)

Kültürel kalkınma, sanatla beslenmekte ve enerjisini sanattan almaktadır. Bu noktada sahne sanatları ve müzik, en hızlı etki sağlayan sanatlar olduğu için tiyatronun manevi, sanatsal ve siyasi yönden çok olumlu bir etki yapacağı, ayrıca tiyatronun toplumu hızlı bir şekilde geliştireceği ifade edilerek Heinrich Laube'den örnek verilmiş; kültür alanları ve noktaları toplumla ilişkili olarak ayrıntılı bir şekilde analiz edilmiş ve tiyatronun eğitime gücüne vurgu yapılarak sadece bireysel anlamda değil toplumsal anlamda da tiyatronun eğitimin sıkı bir etkeni olduğu ifade edilerek tiyatrodaki evrensel değerlere vurgu yapılmıştır. (Nutku, 2000: 3-5)

KKTC tarihinde Rum vatandaşlar ile siyasi olarak birçok olay yaşanmıştır. Bu noktada Özdemir Nutku'nun belirttiği gibi Sanatsal ve kültürel etkinlikler, toplumlar arasında köprü vazifesi göreceği için küreselleşme, artan seyahatler, kültürel alışveriş hız kazanması ekseninde eskiden yaşanmış olan siyasi olayların etkisi de bir nebze azalacaktır. İnsanın kaldırılması gereken sınırlarına değinen Nutku, raporda bölümün yetenek sınavları, nasıl bir düzlemde öğrenci alacağı, ne gibi ön koşulların olacağını açıklayarak tam donanımlı olarak Yakın Doğu Üniversitesi bünyesinde kurulan Sahne Sanatları ve Müzik Fakültesi'nin dünya standartlarında bir kaliteye sahip olduğunu belirterek gelişen tecrübe ile Türkiye'de kurulan ve kurulması planlanan birçok bölüm ve fakülte için bir rehber olduğunu belirtmiştir. (Nutku, 2000: 3-5)

Tiyatro Anasanat Dalı Öğretim Görevlisi Hilmi Özen ile yapılan röportaj, bölümün misyonu ve kuruluş amaçları çerçevesinde genel olarak

akademisyenlerin ve eğitmenlerin tiyatrocu bir gelenekten gelmelerinin üzerinde önemle durmuştur. Ayrıca oyunculuk için püf noktalar veren Özen, öğrencileri teşvik edici unsurlardan bahsederek KKTC genelinde ve Yakın Doğu Üniversitesi başta olmak üzere tiyatro eğitimi ve öğretimindeki kalite üzerine bilgiler vermiştir. (Hilmi Özen, kişisel görüşme, 11 Nisan 2018)

Yakın Doğu Üniversitesi'nin tiyatro bölümünün kuruluşu ve 2005 yılında faaliyete başlayan bölümün başkanlık görevini Prof. Bozkurt Kuruç'un üstlenmiş ve yaşadığı tiyatro deneyimleri ile bölümün amaç ve hedeflerinde önemli bir yere sahibi olmuştur. Tiyatro eğitimi genel hatları itibarıyla çok ciddi bir süreç içerisinde tüm ayrıntılarıyla gözden geçirilip incelenmesi gereken ciddi bir eğitim sürecini kapsamaktadır. Bu bağlamda tiyatro başta olmak üzere sanat eğitiminde nitelikli ve idealist eğitmenlerin olması verimlilik, eğitim öğretim kalitesi ve öğrencilerin motivasyonu gibi birçok durumu olumlu yönde etkileyecektir.

Tiyatro, toplumun fertleri arasında bir köprü kurmakta, hem gruplara hem de bireylere kendilerine aynada bakma fırsatı sunmaktadır. Tiyatro sayesinde günlük konuşma dili gibi bilindik bir şekilde problemlere dışardan bakmayı ve bu bağlamda yalnız olmadığını anlamayı mümkün hale getirmektedir. Bir ülkenin tiyatro bölümlerinin varlığı, onun hem dünyaya açılan kapısı hem de sorunlarını görme açısından bir etkidir ki Yakın Doğu Üniversitesinde tiyatro bölümünün açılmasının da temelinde bu gibi sebepler bulunmaktadır. Usta çırak ilişkisine tiyatroculuk eğitiminde tiyatrocu, bunu bir meslek olarak değil bir yaşama felsefesi olarak gördüğünde tiyatrocu kimliğini inşa etmiş olur. KKTC halkı'nın içinden gelen bireylerin, onları yansıtan oyunları ve oyunculugu hayata geçirmesi bu noktada tiyatrocu kimliğini ön plana çıkarmaktadır.

Tiyatroculuk mesleği içerisinde, oyuncu ve yönetmenin kendisine güvenmesi, rolüne ve başaracağına inanması özgüvenin kazanmasıyla mümkündür. Aksi takdirde rolün inandırıcı olması da mümkün değildir. Bu nedenle bir tiyatro eğitiminde donanım kazanmanın yanı sıra, oyunculuk ile bireyin kendisini özdeşleştirilmesi çok önemlidir. Öğrencilerin yetenekleri doğru analiz edilmeli, hangi rolleri "yaşatabilecekleri" konusunda kendilerini

keşfetmelerine olanak tanınmalıdır yoksa yozlaşmış tiyatro açısından Stanislavski'nin de sıkça bahsettiği bir konu olan oyuncunun tiyatroya belli bir ahlâki düzende yaklaşması pratik yaşamda karşılık bulacak ve hayatın içinden beslenen tiyatro fikri, tiyatronun özünü oluşturacaktır. İşte bu noktada, Yakın Doğu Üniversitesi'nde tiyatro eğitimi alan öğrenciler tiyatronun özünü kendilerine aktaran eğitmen kalitesine sahiptirler. Bölümün ilk mezunlarının fikirleri bu savı destekler niteliktedir.

2.2. Eğitim - Öğretim Sürecinin Belli Başlı Aşamaları ve Niteliği

İnsan unsuru her meslekte kâğıt üstündeki hesapların tam manasıyla hayata geçirilmesini güçleştirmektedir. İnsanın önceden tahmin edilemez bir yapıda oluşu bu durumda belirleyicidir. Büyük oranda insan faktörüne bağlı olan tiyatroculuk mesleğinde, oyuncu, yönetmen ve tiyatroyu tiyatro yapan tüm insanların yetkin bireyler olabilmeleri ve kriz yönetimini gerçekleştirebilmeleri kendilerini tanımalarına ve konu hakkında deneyim sahibi olmalarına bağlıdır. Bu nedenle bir tiyatro eğitiminde, oyunculuk dışındaki yardımcı işlemlere sahip başka unsurların da öğretilmesi gereklidir. . Bunun yolu da öğrencinin kendisini tanıyabilmesi ve sorunlar karşısında ne tür tepkiler verebileceğini kestirebilmesi için ona bu şansı veren bir eğitim sürecine dâhil olması gerekmektedir.

Günümüzde, sadece sanatın değil birçok şeyin içi boşaltılmış, yozlaşma ve çürüme toplumun birçok yerine sirayet etmiş durumdadır. Böyle bir ortamdan elbette sanat ve özellikle tiyatro da etkilenmiştir. Sinema sektöründe özellikle de televizyon dizilerinin hâkim olduğu yozlaşma sürecindeki sanat algısı, tiyatro üzerine büyük bir darbe vurmuştur. İşte bu noktada, tiyatroya idealist bakış açısı, maddi planlar ikinci planda olmak üzere özgün ve sanat perspektifli bir bakış açısı yozlaşma ve çürüme döneminde tiyatroyu tekrar canlandırabilecektir. (Barış Erdenk, kişisel görüşme, 12.10.2018)

Kıbrıs'ta üniversiteler hem yerel öğrenciler hem de uluslararası öğrencilerin rağbet edecekleri biçimde, çağın gerekliliklerine ve elbette maddi imkânlarla göre kurulmuştur ve tiyatro bölümü de bunlardan en önemlileridir. Doğu Akdeniz Üniversitesi tiyatro bölümünü iki defa kurmak istemiş olmasına

karşın çeşitli sebepler ile bölüm eğitim ve öğretim hayatına devam edememiştir. Yakın Doğu Üniversitesi de tiyatro bölümünü kurmak istemiş olmasına karşın masraflardan endişe etmiş, bölüm sayısını arttırarak daha fazla öğrencinin cazibe merkezi haline gelme çabasına girmiştir. Sanat ile ilişkili olarak tiyatronun yanı sıra grafik tasarım gibi bölümleri de açmıştır. 2003-2004 öğretim yılına kadar özellikle Türkiye’de üniversiteye yerleşemeyen öğrencilerin ilk tercihi Kıbrıs’taki üniversiteler olmuş, bu durum okulların maddi olarak da kalkınmasına olanak tanımıştır. Ancak 2004 yılında YÖK yeni bir düzenleme yapmış, önceleri 190 ve üzeri puan alan öğrencilerin Kıbrıs üniversitelerine gitmesine olanak tanınırken bundan sonra bu okullar için de puanlama sistemi getirilmiştir. Dolayısıyla okula yerleşmek için öğrencilerin Türkiye’de uygulanan üniversite giriş sınavlarından gereken taban puanı alması ve elbette yetenek sınavını geçmesi gerekmiştir (Şenol Bektaş, kişisel görüşme, 29 Ocak.2018).

YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü Özel Yetenek Sınavı ile Oyunculuk ve Dramatik Yazarlık Anasanat Dallarına öğrenci almaktadır. Ancak yetenek sınavına girmeden önce Türk vatandaşı olan öğrencilerin öncelikle ÖSYM tarafından yapılan sınava, KKTC vatandaşı olan öğrencilerin ise YDÜ’nün açmış olduğu giriş sınavlarına girmeleri ve bu sınavlarda başarılı olmaları gerekmektedir. Öğrenciler tüm sınavlardan başarılı oldukları takdirde bölüme kayıt yaptırmaya hak kazanmaktadırlar. 37 dersten oluşan Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü lisans programının %73’ü alana uygun temel derslere, %27’i ise alana uygun kültür dersleri ve eğitimine ayrılmıştır. Tüm derslerden başarılı olan öğrenciler mezun olma hakkı kazanmaktadırlar. Öğrenciler ilk yıllarında, oyunculığa giriş, ses-konuşma, hareket-doğaçlama, şan, solfej, ritmik dans, eskrim, tiyatro tarihi, klasik dönem oyun inceleme, İngilizce, Türk Dili ve Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi derslerini almaktadırlar. İkinci yıllarında, oyunculuk (rol), Rönesans dönemi oyun inceleme, mitoloji ile birinci dönemdeki mesleki derslerin ikinci bölümlerini okumaktadırlar. Üçüncü yılda sahne, Türk Tiyatrosu Tarihi, Dünya Tiyatrosu Tarihi, sahne ve kostüm tasarımı; 4.ve son yıllarında ise uygulamalı sahne, makyaj, Türk Tiyatrosu Metinleri, modern sonrası oyun inceleme, derslerini görmektedirler. Bölümde derslerin toplam kredisi 256’dır (YDÜ Web Sitesi, 2018).

Tiyatro yalnızca sahnedeki konuşmalar olarak düşünülmemelidir. Ses, müzik, sahnenin tasarımı, kostümler ile kişinin rolünü benimsemesi gibi etmenler oyunun kalitesini ortaya çıkaracak, izleyici ile oyuncuyu ortak paydada buluşturacaktır. Bu nedenle bir tiyatro eğitimi çok yönlü olmalı, öğrencilerin tiyatro ile ilişkili geçmişten bugüne dek tüm süreçleri analiz etmesi, sahnede ona yardımcı olacak tüm etmenleri öğrenmesi gerekmektedir ki YDÜ'nün temel amacı, eğitim sürecinde bütün tiyatroculuk gereksinimlerini karşılamaktır. Bunu da kişinin kendisine ayna tutarak Stanislavski' nin 'Sihirli Eğer' yani eğer ben o kişi olsaydım ne yapardım? Sorusuna dayanan yöntemle, karakterin amacı oyuncunun amacı haline dönüştürmektedir.

Tiyatro oyuncusunun sahnede oyunu tam manasıyla oynayabilmesi, temsil ettiği karakteri tam anlamıyla yansıtabilmesi, oyunculuk eğitiminin dışında başka eğitimler ve bilgiler de gerektirmektedir. Tiyatro tek yönlü bir sanat olmaktan ziyade diğer sanat dallarıyla ilişkili bir sanat dalıdır ve birçok durumda; diğer sanat dallarının gerektirdiği bilgiler tiyatrodaki kullanılabilmektedir. Bu nedenle çok yönlü bir ders programı ve müfredat tiyatro bölümü öğrencilerinin eğitimi için oldukça önemlidir.

Tiyatro eğitiminde oyunculuk ve belli başlı eğitimlerin yanı sıra diksiyon ve hitabet gibi eğitimler de çok önemlidir. Sergilenen tiyatro eserinde hitabet ve diksiyon unsurları ne kadar iyi olursa sergilenen oyun da o derece kaliteli olacaktır. Antik Yunan'daki en önemli sanatlardan birisi olan hitabet, bir tiyatro öğrencisi için eğitim ve öğretim aşamasında hem tiyatronun muhtevası hem de profesyonellik açısından çok önemlidir. (Murat Atak, kişisel görüşme, 13.09.2018)

Tiyatro eğitiminin en önemli unsurlarından birisi de makyajdır. Sahne ve müzikli drama alanında makyaj ve dekora uygun çalışmalar, tiyatronun özleri arasında yer almaktadır. Sergilenen oyuna göre hazırlanmış iyi ve uyumlu makyaj ve dekor, tiyatrodaki sergilenen eserin izleyici gözünde kalitesini artıracaktır ve profesyonel görünecektir. Sadece tiyatro değil bale, opera gibi alanlarda da makyaj ayrı bir sanat tekniği olarak günümüz tiyatro sanatında yerini almıştır. (Neriman Eröz, kişisel görüşme, 08.07.2018)

YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümünün ders programında yer alan solfej ve şan gibi dersler bu bağlamda anlam kazanmaktadır. Cevaşir Guliyev'in de belirttiği gibi bir oyuncunun müzikallerde de görev alabilmesi için şan derslerini mutlaka almaları gerekmektedir.(Cevaşir Guliyev, kişisel görüşme, 6 Nisan 2018). YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümünde bu bağlamda, öğrencilerin dans ve ses gibi farklı sanat dallarındaki dersleri daha iyi anlayabilmeleri için üniversitenin akademik kadrosunda yer almayan profesyonel sanatçılardan da destek alınmaktadır (Hilmi Özen, kişisel görüşme, 11 Nisan 2018). Diğer yandan Cevaşir Guliyev, ders programının, bir oyuncunun oynadığı karakteri bir maden gibi görmesini, onun inceliklerini, o karakterin detaylarını itinayla dışarı çıkarmasını, güzelliğini gözler önüne sermesini de mümkün kılacak bir şekilde yapılandırıldığını belirtmektedir (Cevaşir Guliyev, kişisel görüşme, 6 Nisan 2018).

Eğitim süreçlerinde, meslek derslerinin yanı sıra, bireysel yetenekleri geliştirecek nitelikteki yardımcı ve kuramsal derslerin de yer aldığı ders programı, öğrencilerin tiyatroculuğun gerektirdiği şekilde çok yönlü gelişim göstermelerini sağlamayı amaçlamaktadır (Cevaşir Guliyev, kişisel görüşme, 6 Nisan 2018). Ders programının hazırlanması hususunda öğrencilere oyunculuk metodolojilerinin öğretilmesi konusunda çok hassas davranıldığını ifade eden Hilmi Özen, YDÜ oyunculuk eğitiminde genel olarak Stanislavski metodu üzerine eğitim verildiğini ancak 4 yıllık eğitim sürecinde özellikle çağdaş eğitim metotlarının da öğrencilere aktarıldığını dile getirmektedir (Cevaşir Guliyev, kişisel görüşme, 6 Nisan 2018).

Ders programından anlaşıldığı üzere, öğrenciler, tiyatroyu bilimsel açıdan da öğrenmektedirler. Ayrıca öğrencilerin kendi oyunlarını yazma imkânı bulunmakta, oyunlarda rol alarak sahne tozunu yutmaları mümkün hale getirilmektedir. Her öğrenci eğitim hayatı boyunca tiyatroyu oluşturan çeşitli görevleri yerine getirmektedir. Sahne arkası ve önünde yapılan işlerin tamamını özümsemek, tiyatronun emek kısmını kavramayı da beraberinde getirmektedir.

Tiyatro eğitiminde öğrencilerin başarı durumlarını etkileyen çok çeşitli faktörler bulunmaktadır. Ders programı ve müfredat bu faktörlerden birisi iken

akademik kadronun yetkinliği, öğrencilerin sosyal yeteneklerini geliştirebilecekleri alanlar bulunması gibi faktörler de bulunmaktadır. YDÜ Sahne Sanatları Fakültesinin en iddialı olduğu hususlardan birisi de akademik öğretim kadrosudur.(Çetin Özen, kişisel görüşme, 19 Mart 2018)

Üniversitenin, nitelikli, araştırmacı ve tiyatro disiplinleri içerisinde çağdaş sanatçılar yetiştirme çabasının söz konusu olduğuna dikkat çeken Özen, bunun yalnızca dersler ile mümkün olmayacağını, öğrencilerin aktif olarak tiyatronun içerisinde olmaları ile ancak mümkün olabileceğini belirterek öğrencilerin üniversiteye adım attıklarından itibaren sosyal projelerde görev aldıklarını, kimi gösterilere götürüldüklerini ve okul kulüplerinde sosyal çalışmalarda yer aldıklarını söylemektedir. (Hilmi Özen, kişisel görüşme, 11 Nisan 2018).

Akademik tiyatro eğitimi hayatı boyunca öğrenciler için önemli olan diğeri bir husus da öğrencilerin profesyonel olarak yapacakları işleri daha iyi öğrenmeleri ve mesleği her yönüyle tanımaları için yapılan aktivitelerdir. Bu anlamda, YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümünde öğrenciler, sivil toplum örgütleriyle işbirliği içerisinde organize edilen sanatsal etkinliklerde aktif rol alarak tiyatro bilgilerini geliştirebilmektedirler. Ayrıca öğrencilerin sık sık Ankara Devlet Konservatuvarına, Bilkent Üniversitesine, Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesine, Mimar Sinan Üniversitesi ve İstanbul Devlet Konservatuvarına yapılan gezilere götürüldüğünü belirten Özen, öğrencilerin buralarda farklı atölyeler ve öğrenim ortamlarında bulunup buralardaki deneyimleri yakından inceleme fırsatı bulduklarını belirtmektedir. (Çetin Özen, kişisel görüşme, 19 Mart 2018)

2.3. Kuruluşundan Günümüze Tiyatral ve Diğeri Sanatsal Etkinliklerin Değerlendirilmesi

Alper Susuzlu ile yapılan röportaj neticesinde KKTC’de birçok tiyatronun sorunları vardır ve bu sorunlardan ötürü kurulan tiyatrolar pek etkili olamayarak kısa süre içerisinde kapanmaktadır. Genel olarak sorunun tiyatrocu bulmak olduğui dile getirilmiş ve bu konuda kendi yaşadığı deneyimlerinden örnek vererek sürecin tam tersi bir duruma geldiği; birçok tiyatrocunun bulunduğunu

ancak tiyatroların hızla kapanması ve gerekli ilginin gösterilmemesinden ötürü oyunların sergileneceği tiyatroların bulunmamasının ciddi sıkıntı olduğu dile getirilmiştir (Alper Susuzlu, kişisel görüşme, 16.03.2018)

Tiyatro ve diğer sanat dallarının eğitimi ve öğretimi söz konusu olduğunda, deneyim kazandırmak ve öğrencileri iş yaşamına hazırlamak sanat prensiplerine aykırı bir durumdur. Tiyatronun ve diğer sanat dallarının amacı bu noktada farklı olmalıdır. Sanat eğitimi, bilincin, zekânın, mantığın, yargılama gücünün temeline dayanan duyguların eğitimidir. Öğrenciler, yapacakları işin teorik ve pratik olarak tüm yönlerini öğrenmek mecburiyetindedirler. Bir tiyatro öğrencisinin, gelecekte yapacağı mesleği doğru öğrenebilmesi için öğrencilik yıllarında deneyim kazanması şarttır ki bu bazen görev alarak kimi zaman da görev alanları gözlemlene şansı bularak, bazen ise var olan yapıtlara yeni özellikler getirerek mümkün olmaktadır. Klasikleşmiş ve akıllara kazınmış oyunları farklılaştırmak için yapılan bir doğaçlama, müzik ya da şiir gibi eklentilerin yanı sıra, tiyatro öğrencilerinin kendi yeteneklerini keşfetmesinin sağlanması da tiyatro eğitimi için çok önemli olup özgün yapıtlar ortaya koymanın etkenlerinden birisidir.

Tiyatro eğitimi konusunda en önemli olgulardan birisi, yeteneğin keşfi ve bu doğrultuda öğrenciyi yönlendirmektir. Tiyatro eğitimi için en önemli şey bir öğrencinin bir takım yetenekleri olması ve bunu açığa çıkararak kendisini geliştirmesidir. Sanat eğitiminin genel çerçevesi farklı olduğu için kişiler üzerinde de farklı etkileri vardır. Bu noktada önemli olan, tiyatro eğitimi yeteneği olan öğrenciler üzerine yoğunlaştırmalıdır. (Ayhayat Ateşin, kişisel görüşme, 15.03.2018)

Tiyatro ve diğer sanat dallarının eğitimi ve öğretiminden hareketle Yakın Doğu Üniversitesi öğrencileri, bölümün kendi etkinlikleri hem de tiyatroculuk mesleği için dış dünyayı gözlemleyerek gerekli perspektifleri kazanma konusunda yaşam-boyu- eğitim sürecine tabidirler. Bireyin bilgi birikimi, estetik değerleri ve yargı gücünü geliştiren sanat eğitiminde, yaşam boyu eğitim süreci hem Yakın Doğu Üniversitesi'nin izlediği bir metot hem de sanat eğitimi için en gerekli pratik eğitim biçimlerindendir. KKTC'deki eğitim sistemi programlarına bakıldığında, ortaöğretimde sanat eğitimi konusunda birçok

eksiklik göze çarpmaktadır. Bu durum ise sanat eğitimi konusunda KKTC'nin genel bir sorunudur.

Yakın Doğu Üniversitesi KKTC Tiyatrosu ve KKTC'li gençlere etki kapsamında Tiyatro Anasanat Dalı Dekanı Prof. Dr. Cevaşir Guliyev ile yapılan röportaj neticesinde, üniversitenin tiyatro ile ilgili birçok perspektifine değinilmiş, üniversite bünyesinde yapılan çalışmaların son derece kaliteli ve özgün yapıtlar olduğu belirtilmiş ve bu noktada bu durumun üniversite bünyesindeki kaliteli eğitmenler neticesinde gerçekleştiği dile getirilmiştir. Bölümün amacı, profesyonel öğrenciler yetiştirmek ve belediye tiyatrolarına kısmı olarak destek sağlamaktır.(Cevaşir Guliyev, kişisel görüşme, 06.04.2018) Cevaşir Guliyev, üniversite bünyesinde bir solfej eğitmenidir. Öğrenciler ile sık sık sohbet etme imkanı bulan Guliyev, bu noktada bölümün eksiklerini, öğrencilerin durumlarını ve tiyatro eğitiminin genel çerçevesini gözlemlemektedir.

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü, kurulduğu ilk yıldan itibaren bölüm bünyesinde toplam 23 oyun sergilenmiştir. Hem modern hem klasik tiyatro eserlerini sergileyen bölüm öğrencileri, ayrıca kendi oyunlarını da sahneleme fırsatı bulmuş, böylelikle yazarlık konusunda da deneyim sahibi olmuşlardır. Ayrıca oyunlar hem halk hem de profesyoneller tarafından ilgiyle izlenmiştir. Öğrenciler tarafından sergilenen oyunlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 3.Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü Öğrencilerinin Sergilediği Oyunlar

Yazar/Yönetmen	Oyun Adı	Yıl
Lorca Şiirlerinden Derleme-Murat Göksu	Savaş	2006
Kolaj – Çetin Özen	Şiir Dinletisi	2007
Murat Göksu	Lorca'yı Kurşuna Dizdiler,Neden?	2007

George B�hner – Hilmi �zen	Woyzek	2008
Kauf Man-H.�zen-Kolaj Nail Simon-H.�zen	Erkeklerde �skambili Kadınlar Gibi Oynasaydı - II.Cad.Mahkumu	2009
Woody Alen-H.�zen-Kolaj Civan Canova-H.�zen	Tekrar �al Sam – Ful Yaprakları	2009
Oktay Arayıcı-Zerrin Akdenizli	Rumuz Goncagül	2009
M�saipzade Celal-Hilmi �zen	Yedekçi	2009
Leyla Ulubatlı-�smihan Yorgancı-�.Türker �zti�in-Zerrin Akdenizli	(3 Oyun Bir Arada) - Parisin Seçimi – �d�l – Fırsat,Risk,Kazanç	2009
Aziz Nesin-M.Atak	Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz	2010
Lope De Vega-Barış Erdenk	�ılgın Dünya	2011
Noel Coward-�etin �zen	Ruhlar Gelirse	2011
Robert Thomas-Hilmi �zen	Tuzak	2011
Turgut Özakman-M.Atak	T�re	2012
Ariel Dorfman-Zerrin Akdenizli	�l�m ve Kız	2012
Ken Kesey-Hilmi �zen	Guguk Kuşu	2013
Murathan Mungan Derlemesi-M.Atak	Bir Garip Orhan Veli	2013
Nail Simon-M.Atak	Büyük Aşıkların Sonuncusu	2013
Cevat Fehmi Bařkut-�etin �zen	Buzlar ��z�lmeden	2014
Ferhat Ergün-Barış Erdenk	şaşkın Demokrat	2014
Robin Hawdon-Nehir demirel	řahane D���n	2015
Güner Sümer-Hilmi �zen	Yarın Cumartesi	2015

Turgut Özakman-M.Atak	Bir Şehnaz Oyun	2015
Sabahattin Ali-M.Atak	Kürk Mantolu Kadınlar	2016
Anton Çehov-Nehir Demirel	Sevgili Doktor	2016
Derleme-M.Atak	Şiir ve Müzik Dinletisi	2017
Ünlü Şairlerin Şiirlerinden Derleme-Çetin Özen	Müzik ve Şiir Dinletisi	2018
Tennessee Williams-M.Atak	Sırça Küme	2018

Tablodaki eserler, sanat perspektifi üzerinden yorumlandığında, KKTC’de daha önce oynanmamış oyunlar sahnelenmiş ve böylelikle KKTC genelinde yepyeni bir tiyatro akımı oluşmuştur. Birçok oyun müzikli bir kareografiye sahiptir, yine bu noktada zengin tiyatro oyunları sergilenerek sanat algısına yeni bir anlayış getirilmiştir. Öğrenciler, sanatsal açıdan benliklerinden sıyrılarak yaptıkları işe saygı duyduklarının da bir göstermiş ve öğrencilik yıllarında kazanacak oldukları yaratım algısını geliştirmişlerdir.

Bölümün sanat camiası üzerine etkisini yaygınlaştırmak amacıyla 27 Mart Dünya Tiyatro Günü’nden başlayarak bir hafta boyunca öğrenci çalışmaları sergilenmiş, tiyatro söyleşileri yapılmış, akademisyenlerin tiyatro seminerleri verdiği halka açık bir tiyatro şenliği düzenlenmiştir. Karşılıklı bilgi alışverişini güçlendirmek, eğitimi zenginleştirmek adına bir yıl içerisinde, yabancı ülkelerdeki tiyatro okullarından kendi alanlarında uzman eğitimciler tarafından atölye çalışmaları yapılmıştır; bu noktada bölüm içi eğitim kadrosunun da aynı amaçla gönderilmesini sağlamak, öğrencilerin sosyalleşmesi ve meslekleri hakkında bilgi edinmesi noktasında önemlidir ve bu misyon Yakın Doğu Üniversitesi tarafından benimsenmiştir. Bölümün ilk ve en önemli amacı, bilgisi ve yeteneği ile Tiyatro sanatını güçlendirecek nitelikli mezunlar vermektir. Akademik personel sirkülasyonu olmaması, öğretim elemanı eksikliği yaşanmaması açısından bu kişilerin kadrolu hale getirilmesi ve örgütsel bağlılığın kurulması ise bir diğer amaçtır. Bölüm öğrencileri ve mezunlarının birbirleriyle bağını kopartmamak, mezunların gelecekte de bölüm

kadrosunda bulunmaları için bir üniversite tiyatrosu kurmak, bölümün diğer amaçlarını oluşturmaktadır. Bölümde burs ile yetenekli ancak maddi gücü yetersiz öğrencilerin de var olmasını sağlamak, bölümün güçlenmesini ve daha başarılı olmasını, gelecekte de yetenekli hocaların varlığını sürdürmesini sağlayacaktır.

3. BÖLÜM:

YDÜ SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ TİYATRO BÖLÜMÜNÜN KKTC TİYATROSUNDAKİ YERİ

Annan Planı'nın, Kıbrıs'ta yarattığı olumlu etki bütün alanlarda olduğu gibi tiyatrodan da hissedilmiştir. Bu gelişme, deyim yerindeyse yeni bir hayatın başlangıcı olmuş, halk da kamu kurumları da bunu coşku ile karşılamışlardır. Bütün toplumsal alanı etkileyen bu gelişme ile birlikte adada tiyatro konusunda da bazı gelişmeler yaşanmıştır. Bu dönemde, Yakın Doğu Üniversitesi'nde insanlara toplumsal meselelere ilişkin mesaj vermek, Kıbrıs'ı uluslararası alanda daha iyi temsil etmek ve özellikle tiyatro ile uğraşmak isteyen gençlerin ülke dışına çıkmamasını sağlamak ve kendi vatanlarında eğitim almalarını olanaklı kılmak için tiyatro bölümünün kurulmasına karar verilmiştir. Yakın Doğu Üniversitesi bu anlamda özellikle Rum ve Türkiyeli öğrencilerin rağbet edeceği bölümleri kurmayı amaçlamıştır (Şenol Bektaş 29, kişisel görüşme, Ocak 2018).

YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümünün temel amaçlarından birisinin tiyatronun gelişmesi önündeki engellerden bir diğerinin de tiyatro eğitimine yeterli önemin verilmemesinin yarattığı sorunlar olduğunu belirten Gürzap, tiyatrocuların eğitilmesi ve yetiştirilmesi hususunda uzun yıllardır çaba gösterdiğini ve tecrübelerinden yola çıkarak tiyatro eğitiminin oldukça önemli olduğunu dile getirmektedir.

3.1 Fakülte Mezunlarının KKTC Tiyatro Yaşantısındaki Yeri

Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi'nin tiyatro bölümü kurulur kurulmaz, öğrenciler çeşitli etkinlikler düzenlemeye başlamış, yılsonlarında sergiledikleri oyunlar, yıl içindeki etkinlikler ve mezuniyet oyunları hem Kıbrıs Devlet Tiyatroları hem de Belediye Tiyatroları oyuncular tarafından ilgi ve beğeni ile izlenmiş ve takdir görmüştür. Bölümün başarısının en önemli nedeni, öğrenciler ile birebir eğitimi sağlayacak kadar çok sayıda öğretim elemanının olması ve her bir öğretim elemanının dikkatle seçilmesidir (Şenol Bektaş, kişisel görüşme, 29.01.2018).

Tiyatro ile uğraşan insanların, mesleklerinden ötürü ileri gelen aydın görüşleri ve tavırları, halkın gözünde farklı bir şekilde algılanabilir. Bu noktada yapılan görüşmeler neticesinde, tiyatrocunun üzerinde durması gereken hassas noktalar vardır. Toplumla iç içe olan tiyatro, Kıbrıs halkının entelektüel anlamda birikimi için çok önemlidir. (Çetin Özen, kişisel görüşme, 19 Mart 2018)

"Tiyatro halk için vardır" genel savından hareketle, tiyatrocunun da burada üzerine düşen görevler vardır. Hocaların ve halkın küçümsenmemesi aksine gereken önemi vermesi, halkın gözünde tiyatro algısını tamamen değiştirecektir. Burada devlet politikaları da önemlidir. Her ilçede bir tiyatro binasının bulunması ve etkinlikler yapılması da devlet yöneticilerinin üzerinde durması gereken noktalardan birisidir. (Hilmi Özen, kişisel görüşme, 11.04.2018)

YDÜ Tiyatro Bölümü mezunları aldıkları kaliteli tiyatro eğitimleri sayesinde mesleklerini yapan ve bu alanda başarılı olan bireyler haline gelmektedirler. Mezunlardan Can Orhan, Londra National Youth Film Akademi'de eğitimine devam etmiştir ve bugün İstanbul'da tiyatro çalışmalarına devam etmektedir. Zuhal Lale, Eskişehir'de Özel Tiyatro Topluluğu'nu kurmuştur. Öykü Esendemir, Orbay Senlikoğlu ve Işıl Öztürk, Bursa'da; Diren Özdoğal, Ali Şaşkara, Suzan Polat, Mehmet Samer, Zeliş Şenol, Deniz Asım, Nezahat Sözerim KKTC'de, Onur Kayabaşı ve Neyra

Karaböcü Sivas'ta; Hakan Sağlam, Hüseyin Konbaycı ve Halit Tümkan Diyarbakır'da, Onur Nart, Gizem Olcay, Özge Aktaş, Başak Gürer, Övgü Yılmaz, Rale Erdoğan ise İstanbul'da oyunculuk yapmaktadırlar. Mezunların bazıları tiyatro kariyerlerine akademik yönde devam etmişlerdir. Sertaç İnceman İzmir Polis Okulu'nda "Yaratıcı Drama" hocalığı yapmaktadır. Cem Özkırdeniz oyunculunun yanı sıra tiyatro ile ilgili festivallerin organizatörü olarak çalışmaktadır. İlker Pullu, dizi sektörüne yönelmiş; Behzat Ç ve Arka Sokaklar dizilerinde rol almıştır (YDÜ Web Sitesi, 2018) Suzan Polat, oyunculuk bölümünü bitirdikten sonra aynı okulun dramatik yazarlık bölümünde yüksek lisans yapmıştır ve sonrasında da eğitimciliğe devam edeceği bir kariyer seçmiştir (Çerkezoğlu, 2016).

Tablo 4: Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü Mezunları Çalıştıkları Kurumlar ve Görevleri

İSİM SOYİSİM	ÇALIŞTIĞI KURUM	GÖREVİ
Can Orhan	Serbest	Oyuncu
Zuhal Lale	Eskişehir Özel Tiyatro Topluluğu	Kurucu
Öykü Esendemir	Bursa Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Başak Gürer	İstanbulda Özel Tiyatrolarda	Oyuncu
Övgü Yılmaz	İstanbul Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Rale Erdoğan	İstanbulda Özel Tiyatrolarda	Oyuncu
Orida Yıldırım	Ankara Devlet Tiyatrolarında	Sözleşmeli Oyuncu
Sertaç İnceman	İzmir Polis Okulunda	Hoca - Öğretmen
İlker Pullu	Serbest-Dizilerde görev alıyor	Oyuncu
Çetin Trampacı	İstanbulda Özel Tiyatrolarda	Oyuncu
Onur Nart	İstanbul Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Gizem Olcay	İstanbulda Özel Tiyatrolarda	Oyuncu
Özge Aktaş	İstanbul Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Cem Özkırdeniz	Tiyatro Festivalleri Organizasyonları yapıyor	Organizatör-Oyuncu
Orbay Senlikoğlu	Serbest	Oyuncu

Işıl Öztürk	Serbest	Oyuncu
Diren Özdoğal	KKTC Devlet Tiyatrolarında	Sözleşmeli Oyuncu
Ali Şaşkara	KKTC Devlet Tiyatrolarında	Sözleşmeli Oyuncu
Suzan Polat	KKTC Devlet Tiyatrolarında	Sözleşmeli Oyuncu
Mehmet Samer	KKTC Devlet Tiyatrolarında	Sözleşmeli Oyuncu
Zeliş Şenol	Lefkoşa Belediye Tiyatrosunda	Oyuncu
Deniz Aslım	KKTC Devlet Tiyatrolarında	Oyuncu
Nezahat Sözerim	Çatalköy Belediyesi Tiyatro Su	Oyuncu
Halit Tümkân	Serbest	Oyuncu
Onur Kayabaşı	Ankara Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Neyra Karaböcü	Sivas Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Hüseyin Konbaycı	Diyarbakır Devlet Tiyatrosu	Sözleşmeli Oyuncu
Hakan Sağlam	Ankara Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Göksu Girişken	İstanbulda Dizilerde oynuyor	Oyuncu
Ömersan Yemişçioğlu	İstanbulda Özel Tiyatrolarda	Oyuncu
Şükran Poyrazlı	Diyarbakır Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Sevim Özdağ	Diyarbakır Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Ekin Yeşer	Ankara Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Yeşimgül Alaydın	Ankara Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Yasemin Arslan Gürz	Ankara Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu
Ezgi Çınar	İstanbulda Özel Tiyatrolarda	Oyuncu
Metin B.Bozdağ	Serbest	Oyuncu
Volkan Çendik	Ankara Devlet Tiyatrosunda	Sözleşmeli Oyuncu

Kaynak: (YDÜ Web Sitesi, 2019)

Tabloda da ifade edildiği gibi Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü mezunları Hem Kıbrıs'ta hem de Türkiye'nin çeşitli yerlerinde tiyatro sanatının çeşitli alanlarında çalışarak tiyatro sanatının gelişmesine katkı sağlamaktadırlar.

Tablo 5: Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü Mezunları Çalıştıkları Kurumlar ve Mezuniyet Yılları

İSİM SOYİSİM	ÇALIŞTIĞI KURUM	Mezuniyet yılı
Leyla Ulubatlı	Serbest	2009
Hande Koç	Serbest	2009
Gülriş Taşhan	Serbest	2009
İbrahim Türker Öztigin	Devlet Tiyatroları	2009
Akile Rıza	Drama öğretmeni	2009
Osman Güvenir	Serbest - Yazar	2010
Sevil Emirzade	Serbest - Yazar	2010
İsmail Yorgancı	Serbest – Yazar - Yönetmen	2010
Muhammed Mustafa Baysal	Serbest	2012
Kuntay Yalvaç	Serbest	2013
Eslim Yıldırım	Serbest	2014
Ayla Taşcı	Serbest	2014

Tabloda geçen Yazarlık bölümü mezunları hem KKTC’de hemde Türkiye’de yazmış oldukları eserlerle KKTC’de yazarları olarak isimlerini duyurmuşlar ve edebiyat dünyasına katkılarıyla eserlerine devam etmektedirler.

Bu noktada dikkat çeken durum, öğrencilerin klasik geleneksel eğitim yöntemlerine göre yetiştirilmediği, akademik eğitim süreci bittikten sonra öğrencilerle bağlantının koparılmaması ve iletişimin devam etmesidir. Bu noktada bölümden eğitmen ve akademisyenlerin katkısı göze çarpmakta, klasik bir üniversite eğitim sisteminden farklı bir sisteme sahip olan bölüm özgünlüğünü ortaya koymaktadır (Cevaşir Guliyev, kişisel görüşme, 6 Nisan 2018).

Tiyatrocuların eğitilmesi ve yetiştirilmesi hususunda uzun yıllardır çaba gösterdiğini ve tiyatro eğitiminin tiyatro sanatının gelişmesi için oldukça önemli

olduğunu belirten Cihan Ünal ise, tiyatronun gelişmesi önündeki engellerden birisinin de tiyatro eğitime yeterli önemin verilmemesinin yarattığı sorunlar olduğunu ve YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümünün, bu anlamda tiyatro sanatına katkı sunmak için önemli bir misyonu olduğunu dile getirmektedir (Cihan Ünal, kişisel görüşme, 20 Şubat 2018).

YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümünün önemli amaçlarından birisinin de KKTC tiyatrosuna ve kültür-sanat yaşamına katkı sunacak bireylerin yetiştirilmesi olduğunu söylemek mümkündür. Bu anlamda, fakülteden mezun olan öğrencilerin Kıbrıs'ta kalıp faaliyet göstermelerinin önemine değinen Bozkurt Kuruç, fakülte mezunlarının Türkiye veya başka ülkelerde iş aramak yerine Kıbrıs'ta kalarak adanın tiyatro hayatına katkı sunmalarının oldukça önemli olduğunu vurgulamaktadır (Bozkurt Kuruç, kişisel görüşme, 18 Mart 2018).

YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümünden KKTC tiyatrosuna dair bu amacının bir anlamda gerçekleştiğini gösteren örnekler olduğuna da değinen Kuruç; fakülteden mezun olan öğrencilerin Kıbrıs'ta halka ulaşarak kendi tiyatro çalışmalarını gerçekleştirdiklerine dikkat çekmektedir. (Bozkurt Kuruç, kişisel görüşme, 18 Mart 2018).

Fakülteden mezun olan öğrencilerin tiyatro ve sanat alanında kendi çalışmalarını ortaya koymalarının bölümdeki eğitim sürecinde öğrencilere verilen özgüvenle mümkün olduğunu, bu çalışmaları takdir ettiklerini ve bu çalışmaların çoğalmasını dilediklerini belirten Kuruç; öğrencilerin bu çabalarını filiz veren ağaçlara benzeterek bu ağaçların çoğalıp bir orman olması gerektiğini ifade etmektedir. Diğer yandan devletin de bu çalışmaları ve genel olarak Kıbrıs'taki tiyatroları desteklemesi gerektiğinin altını çizen Kuruç; bir tiyatronun Kıbrıs için yetersiz olduğunu ve tiyatro sayısının artması durumunda adanın kültürel hayatının da zenginleşeceğini ifade etmektedir (Bozkurt Kuruç, kişisel görüşme, 18 Mart 2018).

3.2. Devlet Tiyatroları

YDÜ Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümünden mezun olan birçok tiyatrocunun Türkiye'de Devlet Tiyatrolarında kadrolu veya sözleşmeli olarak

çalışmaya başlamıştır. Devlet Tiyatrolarında sahne alan YDÜ Tiyatro Bölümü mezunlarından birisi Zuhal Lale'dir. Lale, Eskişehir'de Devlet Tiyatrosu'nda görev almaktadır. Zuhal Lale, burada, Gonca Yakut ile birlikte, çocuklara yönelik, gölgelerden oluşan, sözsüz bir oyun olan Merhaba Gölge'm'i sahnelemiştir (Mimesis, 2011). Oyun, aynı yıl Uluslararası Çocuk ve Gençlik Tiyatroları Birliği (Assitej) Türkiye Merkezi ve Sahne dergisi işbirliğiyle düzenlenen 1. Ulusal Çocuk ve Gençlik Tiyatroları Ödülleri'nde başarı elde etmiş, Zuhal Lale ise yılın en iyi kadın çocuk tiyatro oyuncusu ödülüne layık görülmüştür (Radikal Gazetesi, 2011).

Zuhal Lale'nin rol aldığı bir diğer oyun ise, Bulgaristan'da çocuk tiyatrosu ve kukla tiyatrosu konusunda isim yapmış, ödüllü yönetmen Petar Petkov yönettiği ve Valerie Petrof'un yazdığı Her Şeye Rağmen adlı oyundur. Lale, bu oyunda Çiğdem Altuğ, Ercüment Yılmaz ve Ezgi Coşkun ile aynı sahneyi paylaşmıştır (Haberler.com, 2011). Lale aynı dönemde, Ercüment Yılmaz'ın yönettiği, evlilik, aşk ve aldatma konularını tempolu ve mizahi bir dille ele alan "Şimdi Olmaz Sevgilim" isimli oyunda da Mehmet Alp Sunaoğlu, Mustafa Kılıkcı, Ezgi Coşkun, Çisem Erdoğan, Şayan Noyan, İlker Alemdar ve Saffet Öztürk ile birlikte rol almıştır (Sondakika.com, 2011).

Devlet Tiyatrolarında sahne alan bir diğer isim ise Öykü Esendemir'dir. Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümünden 2010 yılında mezun olan Esendemir, Bursa Devlet Tiyatrosu'nda sözleşmeli sanatçı olarak başladığı kariyerine, sinema ve televizyon dizileri ile devam etmiştir. Esendemir, "Özgür Aşk" isimli kısa filmin ardından, "Arka Sokaklar" ve "Böyle Bitmesin" adlı dizilerde rol almıştır. Ayrıca, "Küçük Kara Balık", "Bana Mastika'yı Çalsana", "İstanbul Efendisi" ve "Puntila Ağa" ve "Uşağı Matti", "Sinco Akıllı Sincap", "Akide Şekeri", "Barbara'nın Doğumu" ve "Bir İnce Sızı Nisan 1915" Esendemir'in oynadığı bazı oyunlardır. Son Olarak Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü mezunları Orbay Senlikoğlu ve Işıl Öztürk de Bursa Devlet Tiyatrosu sözleşmeli oyuncular arasında yerlerini almışlardır. "Antrikot" bu oyuncuların da yer aldığı bir oyundur (Devlet Tiyatroları, 2018).

3.3. Belediye Tiyatroları

YDÜ tiyatro bölümü ve diğer bölümler Kıbrıs'taki kültürel etkinliklere kimi zaman ev sahipliği yapmaktadırlar. Üniversiteler, halkın ve iş yerlerinin kalkınması için önemli organlardır ve yaptıkları etkinlikler ve uygulamalarla halkın gelişimine katkı sağlamaktadırlar. Lefkoşa Türk Belediyesi (LTB)'nin sunduğu, Lefkoşa Belediye Tiyatrosu (LBT) organizasyonu ile gerçekleştirilen tiyatro etkinlikleri gelenekselleştirilmiştir ve YDÜ sahnesinin kapılarını bu festivalde oynanacak oyunlara açmıştır. “Dünya tiyatrolarının çırağı, kendi tiyatromuzun sahibi olmak” mottosu ile hareket eden LBT devletlerin izlediği politikalardaki yanlışlıkları, halkın sorunlarını içeren oyunlar seçerek sergilemektedir. 15. Kıbrıs Tiyatro Festivali'nde “Güneşin Sofrasında”, “Vanya”, “Sonya”, “Maşa ve Spike”, “Hedwig ve Angry Inch”, “Akciğer”, “Macbeth”, “Hayal-i Temsil”, “Gülünç Karanlık”, “Terör”, “Muallak” oyunları sahnelenmiştir (Lefkoşa Belediyesi, 2017).

Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi öğrencileri, bu etkinlikler ile halkı ilgilendiren güncel konuları ve onların tiyatro sanatında işlenme biçimini kavramaktadır. Ayrıca çok kısa sürede pek çok farklı tiyatrodaki görev yapan sanatçılar ile tanışma fırsatı bulmakta, bunları kendi kariyerlerini planlarken de kullanabilmektedirler. Kısa bir zamanda pek çok oyunun art arda sahnelenmesi, bölüm öğrencilerinin kendilerini hangi oyunda görmek isteyebilecekleri konusunda beyin fırtınasına zorlarken, bir festival ya da turnenin neler yaşatabileceğini anlamayı da mümkün kılmaktadır. Tiyatroyu bir izleyici olarak görme şansının yanı sıra, bu etkinliklerde görev alma şansını da elde etmektedirler. Bir etkinliğin tüm hazırlanma sürecini gözlemlemek, öğrencilerin bu meslekle ilgili diğer kişilerin yaptıkları işleri de bilme şansı sunmaktadır.

3.4 Özel Topluluklar

Bir öğrenci adayının bir okulun tiyatro bölümüne kabul edilmemesi, onun bu konuda başarısız olduğu anlamına gelmemelidir. bunun en önemli örneği YDÜ Tiyatro Bölümü mezunlarından biri olan Çağla Topcan' dır. YDÜ tiyatro bölümüne girmeyi başardıktan sonra, tiyatroculuk eğitiminin bir başka yerde bu kadar kaliteli verilemeyeceğini düşünerek eğitimini burada tamamlamıştır. Hem ders içerikleri hem de öğretim görevleri bakımından

okulun çok zengin olduğunu belirten başarılı kadın tiyatro oyuncusu, okulda tiyatronun insan hayatının tam bir yansıması olduğunu vurgulanarak öğretildiğini belirtmiştir. Tiyatronun çok etkili bir sanat olduğunu belirterek 2016 yılında KKTC’de Break the Routine Drama Studio’yu kurmuştur. (Aliye Özenci Çağla Topcan Röportajı)

Yakın Doğu Üniversitesi mezunlarından Diren Özdoğal, 2008 yılında Lefkoşa’da bir sanat faaliyeti içerisinde bulunmuş, tiyatronun eğitimden ziyade politik engellerine dikkat çekmiştir. Bu noktada değerlendirme yapıldığında, politik unsurların tiyatroya ve sanata etkisi tartışılmalıdır. (Yeni Düzen, 2014).

Tiyatro sahneleri, yaşamı oluşturan tüm etmenlerin aynı anda, sıkıştırılmış bir zaman aralığında aynı noktada bulunduğu bir mekândır. O mekân içinde görevli olan kişiler oyuncular, yönetmen, ses ve ışık kontrolörü gibi- yaşamı tanımalı, insanların yaşadıkları hakkında fikir sahibi olmalıdırlar. Belki de bu sebepten bir rolü ilk defa gerçekleştirecek olan pek çok sanatçı, canlandıracakları kişiliği tanımak için kimi zaman gerçek hayatta bu role bürünmektedirler.

3.5 Diğer Etkinlikler

Tiyatro sahneleri, yaşamı oluşturan tüm etmenlerin aynı anda, sıkıştırılmış bir zaman aralığında aynı noktada bulunduğu bir mekândır. O mekân içinde görevli olan kişiler; oyuncular, yönetmen, ses ve ışık kontrolörlüğü; yaşamı tanımalı, insanların yaşadıkları hakkında fikir sahibi olmalıdırlar. Belki de bu sebepten bir rolü ilk defa gerçekleştirecek olan pek çok sanatçı, canlandıracakları kişiliği tanımak için kimi zaman gerçek hayatta bu role bürünmek zorundadırlar.

2014 yılında bölüm öğrencilerinin girişimleri ile hem mahkûmların yaşamlarına dokunmak, onları anlamak, onların kendi yeteneklerini keşfetmelerine olanak sağlamak için ortaklaşa bir etkinlik gerçekleştirilmiştir. Kuşkusuz bu etkinlik halka tiyatroyu götürmenin ötesine geçmiş, hem öğrenciler hem de mahkûmlar için unutulmaz bir deneyim olmuştur. Yakın

Doğu Üniversitesi, Sahne Sanatları Fakültesi “Tiyatro Bölümü” ile Merkezi Cezaevi Müdürlüğü işbirliğinde Cezaevinde “Bir Garip Orhan Veli” oyunu sahnelenmiştir. (Yeni Düzen, 2014)

Üniversite bünyesinde gerçekleştirilen etkinlikler, üniversitenin ve öğrencilerin yurtdışına açılması için olumlu bir etkidir. Yapılan görüşmeler neticesinde, bölümün festivaller ve yurtdışı kaynaklı birçok etkinlik konusunda eksik olduğu görülmüştür. Ancak görüşmeler neticesinde, konser ve festival gibi etkinliklerin bölümün önceliği olmadığı bu noktada, tiyatro için önceliğin sahneler olduğu; tiyatro ve sahnelere gereken önemin verildiği takdirde festival, konser ve diğer etkinliklerin bireysel anlamda da gerçekleştirilebileceği belirtilmiştir (Cevaşir Guliyev, kişisel görüşme, 6 Nisan 2018).

SONUÇ

Tiyatro, şüphesiz en önemli sanatlardan birisidir. Tarih boyunca birçok şekilde ve birçok nitelikte karşımıza çıkmıştır. Tiyatronun kavramsal çerçevesi ve tarihsel arka planına bakıldığında, tarihin birçok döneminde etkili olduğu görülmüştür. Farklı niteliklerde olsa da direkt olarak tiyatro ya da tiyatro ile ilişkili birçok alandan hemen hemen her toplum faydalanmıştır.

Kökleri Antik Yunan'da oluşmaya başlamış olan tiyatro, Antik Yunan toplumunu birçok alanda etkilemiştir. Siyasi faktörler başta olmak üzere tiyatro, birçok farklı türü ile toplumun bir parçası haline gelmiştir. Antik Yunan'da şekillenerek günümüze kadar bu etkili sanat, birçok forma dönüşerek yaşamımız üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Tragedyadan komedyaya, hitabetten birçok farklı alana yayılmış olan tiyatro, kukla sanatı ve gölge oyunu birçok farklı forma dönüşmüştür. Bu çerçevede her farklı toplum, tiyatronun farklı formlarını benimseyerek kendi kültürleri ile tiyatro sanatının değişik kollarını harmanlamıştır.

Antik Yunan sonrası, Roma tiyatrosu, Hint ve Çin tiyatrosu ile doğuya özgü tiyatrolar ve türleri gelişme göstermiştir ve Batı'da klasik dönem sonrası Restorasyon Dönemi ve Rönesans gibi dönemlerde sanatın doruk noktasına ulaşması, tiyatro için de bir dönüşümü meydana getirmiştir. Tiyatro topluluklarının özelleşmesi, sanat akımlarının ve eğilimlerinin tiyatroya etkisi, komedi ve trajedi türlerinde ulusal öğelerin ortaya çıkarak Fransız tragedyası gibi spesifik tiyatro öğelerinin ortaya çıkışı modern tiyatro dönemini başlatan olgular olmuştur.

Modern tiyatro hususunda Anadolu coğrafyası özel olarak incelenmesi gereken niteliklere sahiptir. Özellikle Osmanlı Devleti'nin her anlamda reform sürecine girdiği dönemde tiyatro sanatı, Osmanlı Devleti tabanında ve toplumu içerisinde yaygınlaşarak gelişme göstermiştir. Antik Yunan toplumundaki gibi tiyatro, Osmanlı Devleti için giderek etkili olmaya başlamış, kitleler üzerinde etkisi gözlemlenmiştir ve birçok tiyatro yazarının ve şairin baskı altına alınarak sürgün edilmesine varana kadar politik süreçler yaşanmıştır. Osmanlı Devleti'nden sonra modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulması ve tiyatronun da niteliklerinin değişerek modern batı tiyatrosu çerçevesinde şekillenmesi, tiyatroyu Türkiye coğrafyasında günümüze kadar getirmiştir.

Tüm bu açıklamalardan hareketle, Akdeniz'in önemli bir ülkesi olan Kıbrıs, hem jeopolitik konumu gereği hem siyasi olarak dünya siyasetinde aktif bir ülke olması hem de birçok medeniyet ve ülkeye ev sahipliği yaparak zengin bir tarihe sahip olması ile tiyatro sanatı için bir araştırma konusu olmuştur. KKTC'nin sahip olduğu bu zenginlik tiyatro sanatı ve bu sanatın Kıbrıs'ta gelişimi çerçevesinde farklı perspektiflere sahiptir. Osmanlı Devleti'nde de Türkiye coğrafyasının bir parçası olan KKTC, Türkiye coğrafyasının kültürü, geleneği, sanatı ve yaşam şekli ile çok benzer özelliklere sahip olması ile beraber Türkiye coğrafyasının da ayrılmaz bir parçası olmuştur. Bu noktada hem Türkiye coğrafyası hem de KKTC coğrafyası, sanat ve sanatın gelişimi noktasında çok benzer öğelere ve motiflere sahiptir.

Bu çalışma çerçevesinde Kıbrıs'ın tarihi, siyasi ve politik olarak yaşadığı süreçlerden hareketle KKTC'de tiyatro sanatı ve bu sanatın gelişimi ayrıntıları ile verilmiş ve sanatsal bir perspektiften tiyatronun gelişmesinin öncesi ve sonrası, tiyatronun gelişimine öncülük etmiş olan ekonomik, siyasi ve politik olaylar ile KKTC halkının tiyatro sanatı ile kültürel temasları analiz edilmiştir. Bu noktada periyodik olarak KKTC'de tiyatro sanatının çok aktif olmadığı ve halen gelişmekte olduğu analiz edilmiştir. Türkiye'den ve KKTC'den nitelikli akademisyen ve eğitmenlerin yetişmesi ve idealist bir bakış açısıyla hem bireysel olarak hem toplumsal olarak tiyatro sanatının gelişmesine öncülük etmeleri, dünden bugüne tiyatro sürecini bilen ve eğitimle aynı dili konuşan, sahnede birbiriyle anlaşabilen oyuncularının varlığı, KKTC'yi tiyatro alanında pek çok başarıya götürmüştür ve götürecektir.

Kıbrıs'ta yaşanan siyasi ve politik gelişmeler uzun süre toplum üzerine olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Birçok sanat faaliyetinin faal olmaması ve devlet mekanizması çerçevesinde desteksiz kalması, bireysel anlamda sanat ve sanat etkinliklerinin sürdürülmesine neden olmuştur. Ancak yaşanan tüm olumsuz süreçlere rağmen iyileşme sürecine girilen dönemlerde, tiyatro başta olmak üzere diğer sanat türleri de yavaş yavaş etkili olmaya başlayarak halk tabanında yayılmaya başlamıştır. Tiyatro sanatının halk tabanında yayılmaya başlaması ve profesyonel ve akademik anlamda da gelişme göstermesinde birçok kişi ve kurum etkilidir. Bu kurumların başında Yakın Doğu Üniversitesi gelmektedir.

Tüm bu açıklamalar gösteriyor ki tiyatro bir sanat dalıdır ve eğitimle öğrenilmesi gerekir. Yakın Doğu Üniversitesi'nin tiyatro sanatına olan katkısı ve KKTC'de tiyatro sanatının gelişimi açısından tek öncü kurum olması, bu konuda yapılan çalışmalar ve çalışmaların açtığı yeni alanlar ve hem bireysel olarak üniversitenin öğrencilerine etkileri hem de topluma etkileri, siyasi ve ekonomik zorluklara rağmen, eğitmen kadrosuyla ve kurucularıyla idealist perspektiften ödün verilmemesi ile tiyatro sanatının gelişimi ile özel kurumların bu konuda çalışmalar yapması ve teşvik edilmesi ve dünya çapında bir eğitim sistemine kavuşması değerlendirilmiştir.

Dünya çapında bir eğitim sistemine kavuşulması için Yakın Doğu Üniversitesi birçok süreçlerden geçmiştir ve 12. yıl olmasına rağmen hala eksiklerini tamamlamaya çalışmaktadır. İdealist sanat ve sanatçılar ile nitelikli akademisyenlerin çabası ile Yakın Doğu Üniversitesi ve bünyesinde kurulan Sahne Sanatları Fakültesi bir dönüm noktası olmuştur ve bir dizi gelişmeyi de beraberinde getirmiştir. Bu çalışmanın ifade ettiği hipotezler de bu çerçevede geliştirilmiştir.

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü temel alınırken, bölümün kuruluş aşamasından akademik eğitim sürecine kadar olan tarihsel arka planından hareketle, öğrenci profilinden sanat ve sanatçıya bakış açısına kadar bir tablo ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca, eğitmen ve akademisyenler ile yapılan sözlü ve yazılı röportajlar eklenerek çalışma zenginleştirilmiştir. Sözlü ve yazılı röportajlar tez çalışmasının hipotezlerini destekler nitelikte sunulmuştur ve bölümden mezun olan öğrencilerin çalıştıkları kurumlardan, kurumlardaki görevlerine kadar birçok bilgi ayrıntısıyla tablolar halinde tez çalışmasına eklenmiştir. KKTC genelinde tiyatro alanında bir otorite kurum ve öncü olmayı sürdüren Yakın Doğu Üniversitesi tiyatro bölümü var olan akademik kadrosuyla adanın öncülüğünü, insan yaşamı ve varoluşu içerisinde tiyatro sanatının üzerinde önemle durmaya devam etmektedir. KKTC'deki sanat faaliyetlerine de devam eden bölüm, hem yurtiçi hem de yurtdışında yarattığı teşvik ve burs imkânları ile öncü olmayı sürdürmektedir.

KKTC tiyatro hayatına giren mezun oyuncuların, tamimiyle kendine ait renkleri geliştirerek mezun olduklarını görebiliyoruz. Sanatsal anlamda kendini bilen oyuncuların varlığı KKTC tiyatrosunu gelişmesini sağlamış ve seyirciyle iletişim kurabilen oyunları desteklemeye başlamıştır. Yakın Doğu Üniversitesi Tiyatro bölümü, Konservatuar eğitimi veren diğer Üniversiteler içinde aynı yöntemi uygulamasına rağmen, her bir oyuncu öğrencinin kendi malzemesini keşfederek, kendi tarzı üzerine düşünmeye yatkın olması hedeflenmiştir. Okulun mezunlarına bakıldığında hem tarz hem yapı olarak renkli bir oyuncu yelpazesi sergilemesi bakımından da başarıları görülmektedir. Bölümün eksiklerinin olması öğrenci oyuncuyu negatif etkilerken diğer açıdan bakıldığında sadece iyi oyuncu ya da yönetmen olmanın yetmediğini analiz edebilen, risk alan, yeni atılımlar ve tiyatrodaki cesur öneriler yapmak için birikimlerini sürekli sorgulayan öğrenci sanatçılar mezun oluyor. KKTC’de eğitim almak çok daha farklı bir olguyu beraberinde getiriyor ve içinde yaşadığı toplumun sosyal çatışmalarını var oluş çabalarını görerek öğrenimini tamamlayan öğrenci sanatçılarımız, tiyatro adına söylenecek ‘söz’ü tiyatro sanatı içinde aktarmak için çaba göstermenin ne demek olduğunu da Yakın Doğu Üniversitesi Tiyatro Bölümünde okurken alıyorlar.

KKTC’de tiyatro sanatının gelişiminin akademik anlamdaki etkisi, yetiştirilen öğrencilerin çalıştığı kurumlar ve öğrencilerin aldığı başarılar ile kıyaslanabilir. Bu çerçevede yurtdışından sürekli öğrencilerin talebinin olması, geçmişten günümüze KKTC’de tiyatro sanatının gelişimi açısından çok önemli bir gelişmedir.

KAYNAKÇA

Aktivite Parkı, Mağusa Gelişim Akademisi (MGA). (2018). <http://aktiviteparki.com/cocukluhayat-rehberi/335/magusa-gelisim-akademisi-mga/> (e.t 27.11.2018).

Aydoğdu, Ü. (2014). Rahatsız Ruhların Çağında Tiyatro'nun Önemi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Dergisi ART-E*, 13, 213-232.

Bahadıroğlu, D. (2016). İstibdat Dönemi ve Gelişmeleri. <https://www.makaleler.com/istibdat-donemi-ve-gelismeleri> (e.t 02.02.2018).

Cihangir, Y. (2013). Kıbrıs Türk Tiyatro Yazınının İlk Yılları ve Safa Yahut Netice-i İbtıla. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(4), 441-451.

Coşkun, A. (2004). *Salamis Antik Kenti Roma Hamamı*. (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Çelik, Ö. (2016). *Antik Yunan ve Roma Tiyatrosu*. Nevşehir: TUREB.

Çerkezlioğlu, S. (2016). Suzan Polat Röportajı. <http://www.yeniduzen.com/suzan-polat-tiyatroya-olan-ilgi-halk-acisindan-umut-verici-devlet-acisindan-ise-vahim-83235h.htm> (e.t 24. 11. 2018).

Devlet Tiyatroları. (2018). http://www.devtiyatro.gov.tr/programlar-sehirler-bursa-detay-bolum_takvim-kucuk-karabalik8.html (e.t 24. 11. 2018)

Ersoy, Y. (1998). *Toplumsal ve Siyasal Olaylarla İç İçe, Kıbrıs Türk Tiyatro Hareketi*, Lefkoşa: Peyak Kültür Yayınları.

Ersoy, Y. (2000). *101 Yazarın Kaleminden Lefkoşa Belediye Tiyatrosu*. Lefkoşa: Lefkoşa Belediye Yayınları.

Ersoy, Y. (2012). *Sevdasıyla ve Kavgasıyla Bir Ülkenin Yaşamında Rol Almak, Yenilmek ama Teslim Olmamak*. Lefkoşa: Khora Yayınları.

Ertuğ, M. (1997). Karagöz'ün Kıbrıs Sosyal Yaşamına Etkileri, V. *Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi, Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence Seksiyon Bildirileri*, Kültür Bakanlığı Yayınları.

Güler, Z. (1992). Kültürel Bir Kurum Olarak Tiyatro, *Kurgu Dergisi*, 10.

Güzelyurt Belediyesi Resmi Web Sitesi. (2018)., <http://www.guzelyurtbelediyesi.com/anasayfa/39-tiyatro/122-şehir-tiyatrosu.html> (e.t. 29.11.2018).

Haberler.com. Eskişehir'de Kültür Sanat. (2011). <https://www.haberler.com/eskisehir-de-kultur-sanat-2-3177106-haberi/> (e.t. 24. 11. 2018).

Kaba, H. (2015). *Soli Nekropolü Işığında Kıbrıs'ta Klasik Dönem*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kale, E. (2014). *The Quest of an Oppositionist Young Ottoman: Namık Kemal's Synthetical Modernism and His Theatre Play Vatan Yahut Silistre (1873)*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kara, A. (2016). Karagöz ve Hacivat: Bahçe Gölge Oyununun Göstergebilimsel Bir İncelemesi, İstanbul: *İstanbul Ticaret Üniversitesi 2. Lisansüstü Öğrenci Kongresi*. Berk Çaycı, Ayşegül Elif Karagülle, Sena Aydın (Ed.). İMAK Ofset.

Karakartal, O., Fedai, H. & Aktaş, A. Kıbrıs-Edebiyat, İslam Ansiklopedisi. <http://www.islamansiklopedisi.info/dia/pdf/c41/c410288.pdf> (e.t 29.11. 2018).

Kaynar, H. (2013). “Artisliğe fazla hevesim vardır...”: Musikî Muallim Mektebi’nin Evrak-ı Metruke’sinde Saklı Kalanlar, *Ankara Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 56-78.

Kazıcı, Ö.G., Sezen, G. & Yılmaz, B.H. Tanzimat Devri Türk Tiyatrosu. <http://www.ege-edebiyat.org/docs/499.pdf> (e.t 29.11.2018).

Keser, U. (2013). Kıbrıs Türklerinde Mizah Anlayışı ve Unutulmuş Bir Nasreddin Hoca: Hasan Mulla Osman, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 195-208.

Kıbrıs Postası Gazetesi. Güzelyurt Belediyesi Şehir Tiyatrosu’ndan “Bir Zamanlar Kıbrıs’ta”. (2011). <http://www.kibrispostasi.com/c49-KULTUR-SANAT/n50293-Guzelyurt-Belediyesi-sehir-Tiyatrosundan-Bir-Zamanlar-Kibrista> (e.t 24. 11. 2018).

Kıbrıs Star Gazetesi. Su Kavgaları Sahnede. (2009). <http://www.starkibris.net/index.asp?haberID=24423> (e.t 24. 11. 2018).

Kıbrıs Star Gazetesi. Yavuzlar Lisesi Seyircileri Büyüledi. (2009). <http://www.starkibris.net/index.asp?haberID=28138> (e.t 24. 11. 2018).

Kongar, E. (2014). Toplumbilim Açısından Tiyatro. *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 7 (7), 33-43.

Korkmaz, N. (2009). *Antik Çağ’da Tiyatro*.

Lefkoşa Belediyesi Resmi Web Sitesi. (2017). <https://www.lefkosabelediyesi.org/ltbnin-sundugu-tiyatro-eylulune-muhtesem-tanitim/> (e.t 24. 11. 2018).

Lefkoşa Sanat Tiyatrosu Web Sitesi. (2018).
<https://lefkosasanat.com/hakkimizda/> (e.t 29.11.2018).

Kutscher, A. (1949). *Grundriss der Theaterwissenschaft*. Münih: Desch.

Mimesis (2011). <http://www.mimesis-dergi.org/2011/04/eskisehirde-tiyatro-hayati/> (e.t 29.11.2018).

Mutlu, M. (1995). Karagöz.
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tad/article/viewFile/5000069885/5000064636>
 (e.t 29.11.2018).

National Youth Film Academy. (2018). <http://nyfa.org.uk> (e.t. 29.11.2018).

Nutku, Ö. (2001). *Dram Sanatı*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.

Nutku, Ö. (2012). Karagöz Üzerine Düşünceler, KUKLABAZ / Montreur de Marionnettes, Puppeteer.
<http://kuklabaz.blogspot.com.tr/2012/04/karagoz-uzerine-dusunceler-ozdemir.html> (e.t 29.11.2018).

Nutku, Ö. (2014). Tiyatro Yönetmeninin Eğitimi, *Tiyatro Araştırmaları Dergisi*, 7(7), 53-63.

Öncü, A. (2011). Karagözle İlgili Araştırmalarda Bir Kaynak Olarak Evliya Çelebi Seyahatnâmesi, *A.Ü.Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 46, 111-126.

Özenci, A. (2017). Çağla Topcan Röportajı..
<http://www.kibrisgazetesi.com/kultur-sanat/kisisel-gelisiminizi-tiyatroyla-guclendirin/26847> (e.t 24. 11. 2018)

Pruškovska, İ. (2015). Türk Çağdaş Tiyatrosunda Toplumsal Cinsiyet Eğilimleri ve Güçlü Kadın Kimlikleri. *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 66-70.

Radikal Gazetesi. En İyi Çocuk Oyunları Seçildi. (2011). <http://www.radikal.com.tr/kultur/en-iyi-cocuk-oyunlari-secildi-1067824/> (e.t 24. 11. 2018).

Sarıtaş, R. (2017). *Ziya Paşa, Tanzimat Edebiyatı*. Ankara: Hayat Sağlık ve Sosyal Hizmetler Vakfı, Ankara Şubesi Edebiyat Araştırmaları Koordinatörlüğü Yayınları.

Susuzlu, İ. (2013). *Kıbrıs Türk Halk Kültüründe Gölge Tiyatrosu Bağlamında İcra ve Seyirci*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Stanislavski, K. (2011). *Bir Aktör Hazırlanıyor*. Suat Taşer(Çev). İstanbul: Agora Kitaplığı.

Steele, P. (2014). The mystery of ancient Cypriot clay balls, *British Academy Review*, 24, 60-63.

Şengül, A. (2009). Türk Tiyatrosunda Tarih. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4, 1931-1987.

Yakın Doğu Üniversitesi. (2007). *Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü Swot Analizi Çalışması*. Kıbrıs: Swot (GZFT) Analizi Çalışması Yayını.

Yeni Düzen Gazetesi. (2014). Diren Özdoğal, Lefkoşa Sanat Tiyatrosu'nu anlattı; "Özgür bir sahne için kurulduk" <http://www.yeniduzen.com/diren-ozdogal-lefkosa-sanat-tiyatrosunu-anlatti-ozgur-bir-sahne-icin-kurulduk-81822h.htm> (e.t 29.11.2018).

Yeni Düzen Gazetesi. (2014). <http://www.yeniduzen.com/cezaevinde-bir-garip-orhan-veli-sahnelendi-33854h.htm> (e.t 24. 11. 2018).

Yıldız, N. (2016). Kıbrıs'ta Osmanlı Kültür Mirasına Genel Bir Bakış, Doğu Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesi. <http://www.altayli.net/wp-content/uploads/2016/07/KIBRISTA-OSMANLI-KÜLTÜR-MİRASINA-GENEL-BİR-BAKIŞ.pdf> (e.t 29.11.2018).

Yücel, Ç. (2015). Dionysos Bayramları ve Şenlikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4.

Uzunaslan, A. (2005). Antik Roma'da Gladyatör Oyunları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 15-58.

Röportajlar

20 Şubat 2018 Tarihli Cihan Ünal Röportajı

24 Şubat 2018 Tarihli Hilmi Özen Röportajı

27 Şubat 2018 Tarihli Yaşar Ersoy Röportajı

01 Mart.2018 Tarihli Özlem Özkara Röportajı

18 Mart 2018 Tarihli Bozkurt Kuruç Röportajı

19 Mart 2018 Tarihli Çetin Özen Röportajı

14 Mart 2018 Tarihli Mehmet Ulubatlı Röportajı

24 Mart.2018 Tarihli Fatma Sevim Röportajı

15 Mart 2018 Tarihli Ayhayat Ateşin Röportajı

16 Mart 2018 Tarihli Alper Susuzlu Röportajı

06 Nisan 2018 Tarihli Prof. Dr. Cavaşir Guliyev Röportajı

08 Temmuz 2018 Tarihli Neriman Eröz Röportajı

03 Eylül 2018 Tarihli Murat Atak Röportajı

29 Kasım 2018 Tarihli Ayşegül Atik Röportajı

12 Ekim 2018 Tarihli Barış Erdenk Röportajı

27 Ekim 2018 Tarihli Sibel Erdenk Röportajı

1 Eylül 2018 Tarihli Aliye Özenci Çağla Topcan Röportajı

EKLER

EK-1

20	Devlet Tiyatroları
KKTC DEVLET TİYATROLARININ İLK SAHNE'DEN GÜNÜMÜZE KADAR OYNADIĞI OYUNLAR	
1- Kör 1963	40- İkili Oyun 1977
2- Cephe Pîknîk 1963	41- Sahne İşıkları 1977
3- Pusuda 1963	42- Kleopatra'nın Mezarı 1978
4- Duvarların Ötesi 1963	43- Güneşte On Kişi 1978
5- Erkek Güzeli 1965	44- Haydan Gelen Huya Gider 1979
6- Ocak 1966	45- Davetsiz Mısır 1979
7- İndekiler 1966	46- Çöl Faresi 1979
8- İnsansızlar 1966	47- Dans Eden Ejek 1980
9- Tuzak 1966	48- Sandalyeler 1980
10- Kalvede Şenlik Var 1967	49- Zafer Madalyası 1981
11- Yarın Cumartesi 1967	50- Ağustos Böceklerini Unutma 1981
12- Sütlü'nün Beyaz Kuzusu 1967	51- Anna Frank'ın Hatıra Defteri 1982
13- Mavi Tilki 1967	52- Krallar Önde Gider 1982
14- Yağmurcu 1968	53- Tufan 1983
15- Son Durak 1969	54- Huzur Çukuru No:5 1983
16- Cinayet Var 1969	55- Annem Niçin Miyavladı 1983
17- Cengiz Han'ın Biskületi 1969-70	56- Ölüm Tuzakı 1983
18- Merdiven 1969-70	57- Kelebekler Özgürdür 1984
19- Duvarların Ötesi 1969-70	58- Güneş Avcısı 1984
20- Yakut Balık 1969-70	59- Yarış 1985
21- Teklif 1970-71	60- Gençlik Tiyatrosu:
22- Konuşmayan Adam 1970-71	Hababam Sınıfı (Mağusa)
23- Korku 1971	Ayı- Bir Evlenme Teklifi (Lefkoşa) 1985
24- Hansel ve Gratel 1970-71	61- Buzlar Çözülmeden 1985
25- Hababam Sınıfı 1972	62- Kim Bu Adam 1986
26- Kirlere Doğru 1972	63- Kaktüs Çiçeği 1987
27- Sen Arşiansın 1972	64- Ne Oldum Deme 1987
28- Korkunç Toyza 1972	65- Midas'ın Kulakları 1988
29- Adanmış Bir 1972	66- Tuzak 1988
30- Fadime'nin Kavgası 1972	67- Pol'la Pat 1989
31- Toros Canavarı 1973	68- Karanlıkta Komedi 1989
32- Mavi Güzellik 1973	69- Ne Oldum Deme 1990
33- Deli İbrahim 1973	70- Bir Komiser Geldi 1990
34- Melek Değilmiş Komşularımız 1973	71- Böyle Bir Aşk 1991
35- Ruhlar Gelişir 1974	72- Batakhane Güzeli 1991
36- Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler 1974	73- Ayyar Hamza 1992
37- Herşey Bu Vatan İçin 1974-75	74- Yarını Akıl Yapar 1992
38- Adem'in Kavuşu 1976	75- Bir Kavanoz Kahkaha 1992
39- Yedekçi 1976	76- Şiir 1993

Devlet Tiyatroları	21
KÖR	
(3 Perdelik Oyun) Şubat 1963	
Yazar :	Vedat N. TÖR
Yöneten :	Öner ULUTUĞ
OYNAYANLAR	
Kör :	Öner ULUTUĞ
Kadın :	Hatice SÖĞÜT
Amca :	Kemal TUNÇ
Salih :	Biler DEMİRCİOĞLU
Doktor :	Biler DEMİRCİOĞLU
CEPHEDE PİKNİK	
(1 Perdelik Oyun) 1963	
Yazar :	Fernando ARRABAL
Yöneten :	Öner ULUTUĞ
OYNAYANLAR	
Kemal TUNÇ :	
Öner ULUTUĞ :	
Ayşe HAŞMET :	
Hilmi AYTAÇOĞLU :	
Hilmi ÖZEN :	
PUSUDA	
(1 Perdelik Komedi) 1963	
Yazar :	Cahit ATAY
Yöneten :	Öner ULUTUĞ
OYNAYANLAR	
Kemal TUNÇ :	
Yüksel KÖSEÖĞÜLÜ :	
Hilmi AYTAÇOĞLU :	
DUVARLARIN ÖTESİ	
(2 Perdelik Oyun) 1963	
Yazar :	Turgut ÖZAKMAN
Yöneten :	Öner ULUTUĞ
OYNAYANLAR	
Dilviz :	Kemal TUNÇ
Reis :	Öner ULUTUĞ
Bacaklı :	Biler
Koluz :	DEMİRCİOĞLU
Doktor :	Mehmet NAZIM
Kız :	Yüksel KÖSEÖĞÜLÜ
	Ayşe HAŞMET
ERKEK GÜZELİ	
(3 Perdelik Komedi) Ocak-1965	
Adaptö edn :	Melasma YESERİ
Yöneten :	Öner ULUTUĞ
OYNAYANLAR	
Yasir :	Kemal TUNÇ
Hadi :	Hilmi ÖZEN
Melpare :	Hatice SÖĞÜT
Remziye :	Sahiba TUNCER
Mahir :	Öner ULUTUĞ
Zeynep :	Zeynep İBRAHİM
Veis :	Öğün AVKIRAN

Fotoğraf 1. Kıbrıs Türk Devlet Tiyatroları'nın Bazı Oyunları

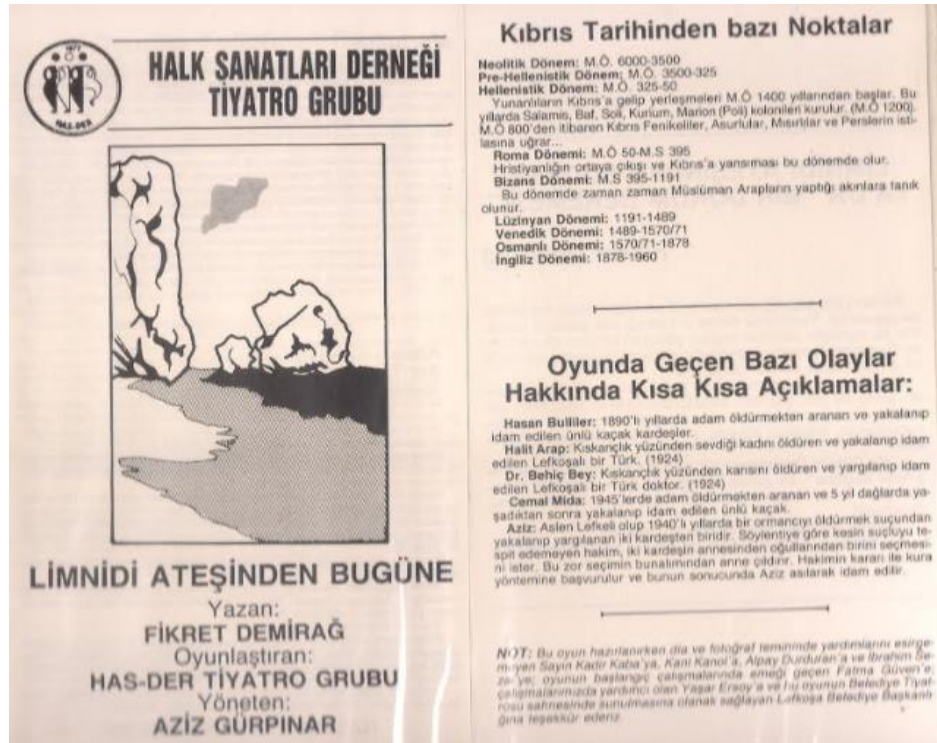
Kaynak: K.T Devlet Tiyatroları, 1993: 20-21

EK- 2

Fotoğraf 2. Lefkoşa Sanat Tiyatrosu 1 Mayıs Yürüyüşünde

EK- 3

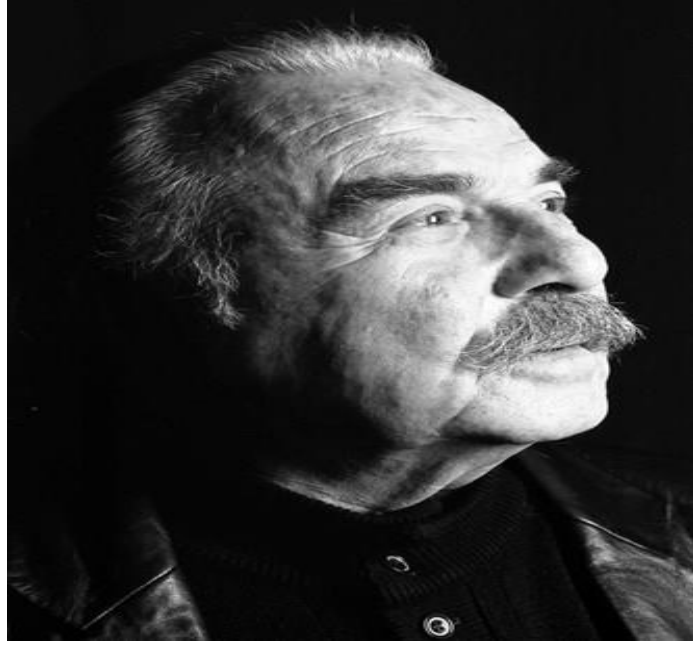

Fotoğraf 3. HAS-DER tarafından Sergilenen Limnidi Ateşinden Bugüne Oyunu Afışı

EK- 4

Fotoğraf 4. HAS-DER tarafından Sergilenen Günün Adami Oyunu Afışı

EK – 5

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü Kurucusu
Prof. Dr. Özdemir NUTKU

EK – 6

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü Kurucusu –Dekan Vekili
Prof. Dr: Bozkurt Kuruç

EK – 7

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Oyunculuk Ana sanat Dalı Başkanı
Genel Koordinatör – Öğretim Görevlisi
Çetin ÖZEN

EK – 8

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü Dekanı ve
Prof. Dr. Javaşir Guliyev

EK – 9

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ - TİYATRO BÖLÜMÜ
OYUNCULUK ANASANAT DALI - DRAMATİK YAZARLIK ANASANAT DALI

sıra dışı bir mesleğe ustalarla ilk adım...

ÖZEL YETENEK SINAVLARI

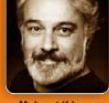
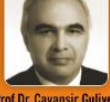
OYUNCULUK ve DRAMATİK YAZARLIK eğitimi veren Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi "Tiyatro Bölümü" üniversite düzeyinde 4 yıllık bir meslek okuludur.

Oyunculuk ve Dramatik Yazarlık Anasanat Dalları'na özel yetenek sınavı ile öğrenci alınmaktadır.

Yetenek Sınavlarını kazanan her öğrenci, 4 yıl boyunca % 50 Burslu okumaktadır.

Ön Kayıt
03 - 13 Mayıs 2019
Sınav Tarihleri
14 Haziran 2019
Kesin Kayıt
15 - 21 Haziran 2019

EĞİTİM KADROMUZ

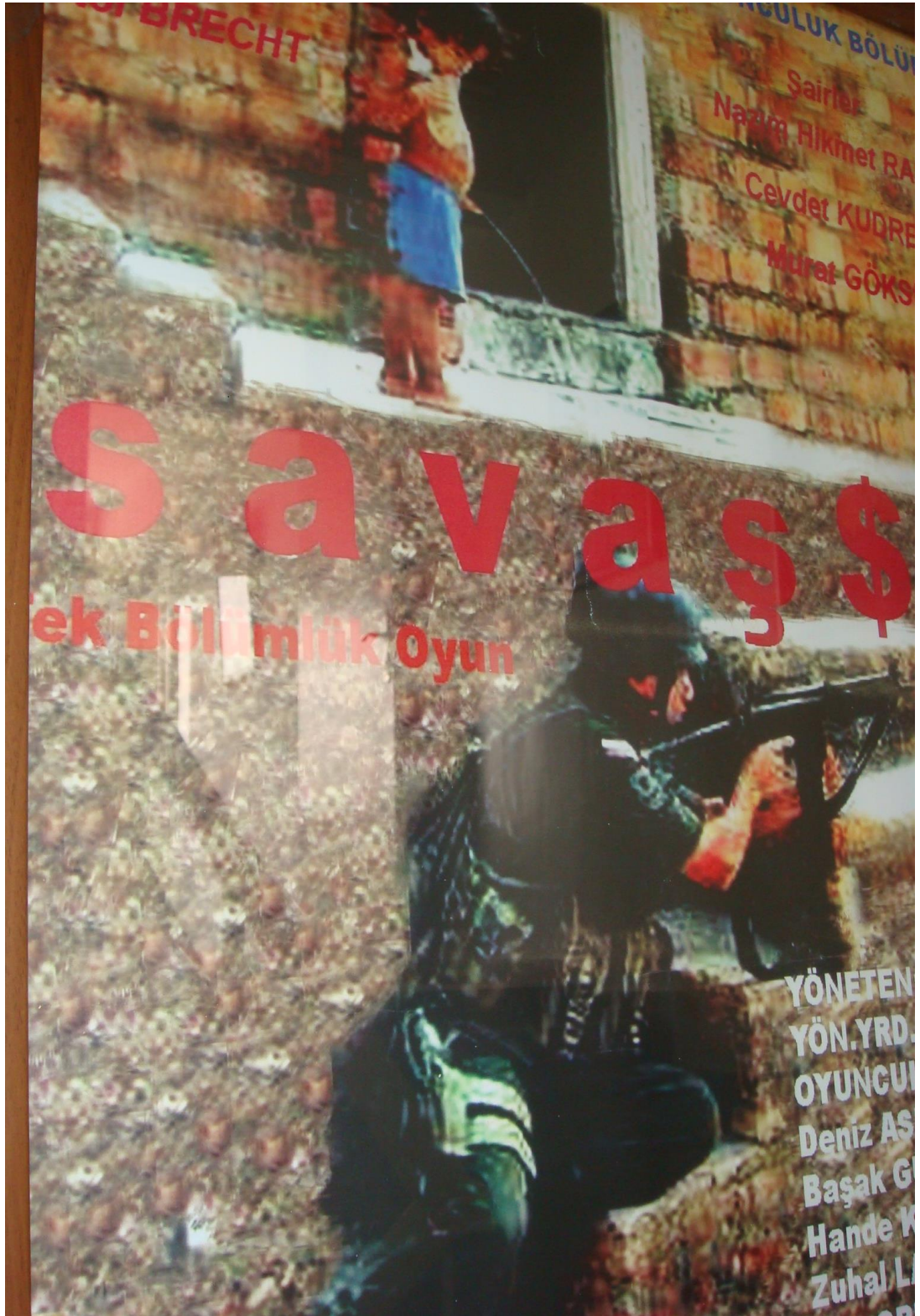
 Prof. Bozkurt Kuruç	 Ayşegül Atik
 Cihan Unal	 Arsen Gürzap
 Çetin Özen	 Murat Atak
 Mehmet Yılmaz	 Hilmi Özen
 Ahmet Zeyin	 Prof.Dr. Cavanşir Guliyev

Detaylı Bilgi için Telefon: +90 392 223 64 64

www.neu.edu.tr

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü Akademik Kadro

EK – 10

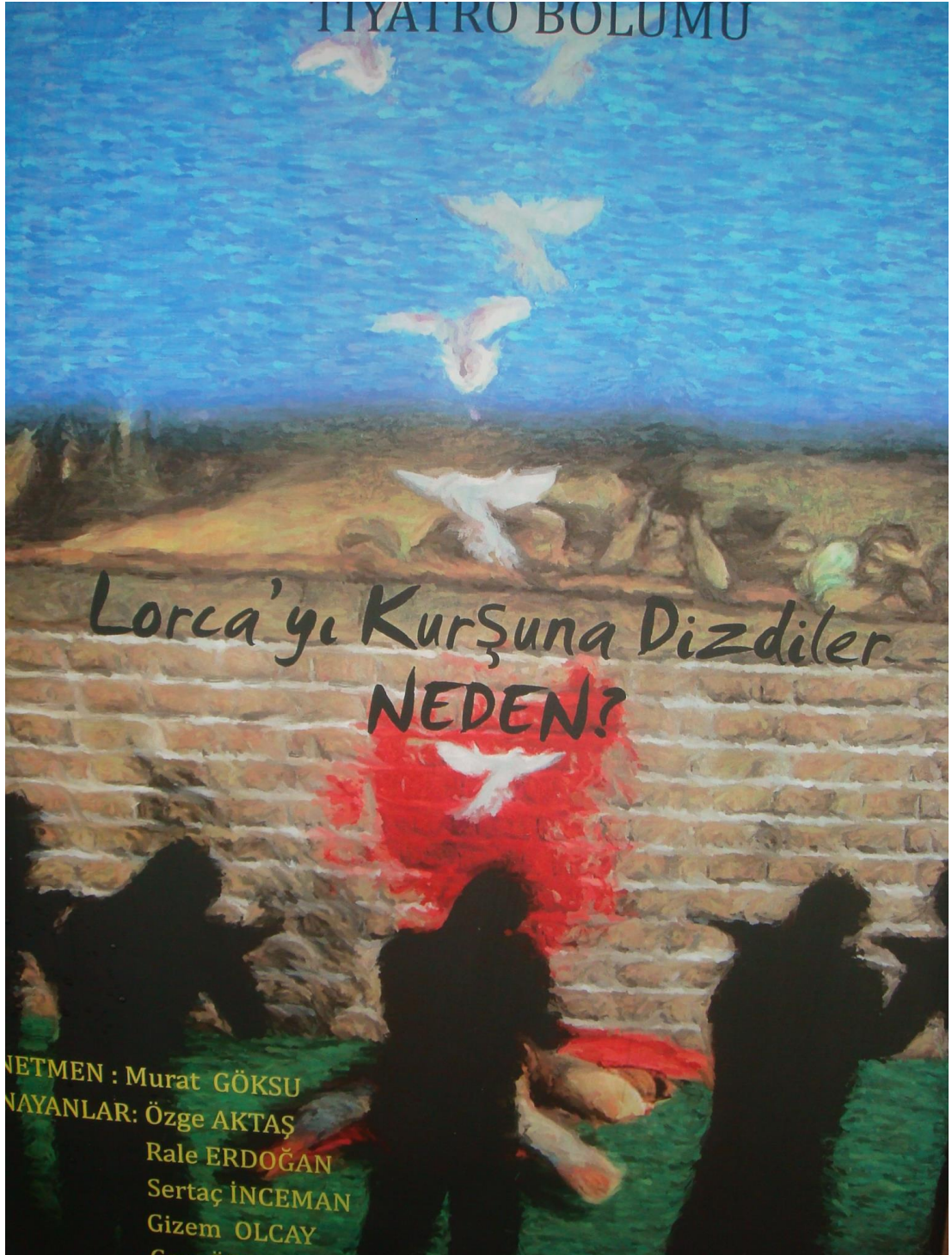
Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Savaş Oyunu Afiş
2006

EK – 11

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen Şiir Dinletisi
2007

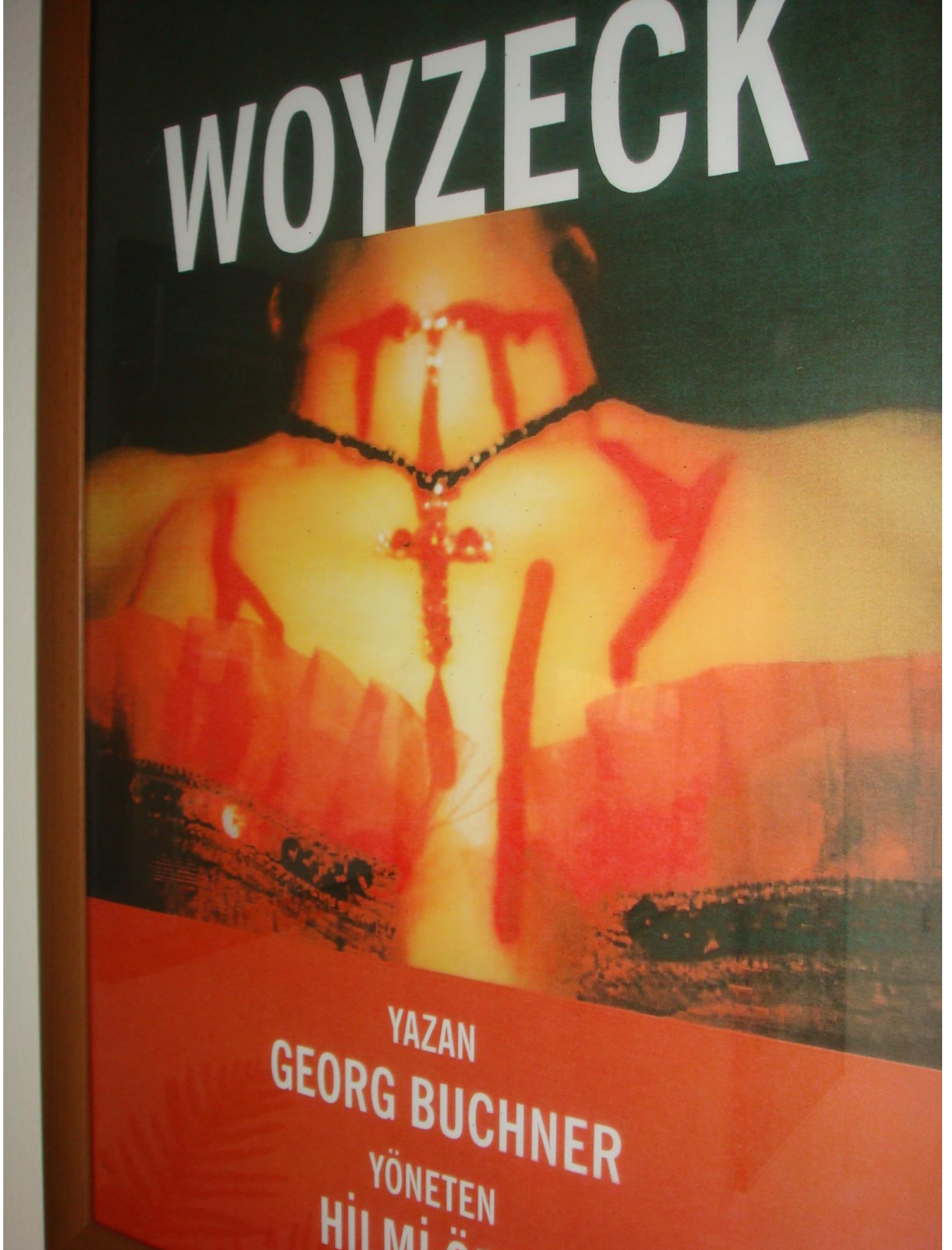
EK – 12

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Lorca'yı Kurşuna Dizdiler, Neden?

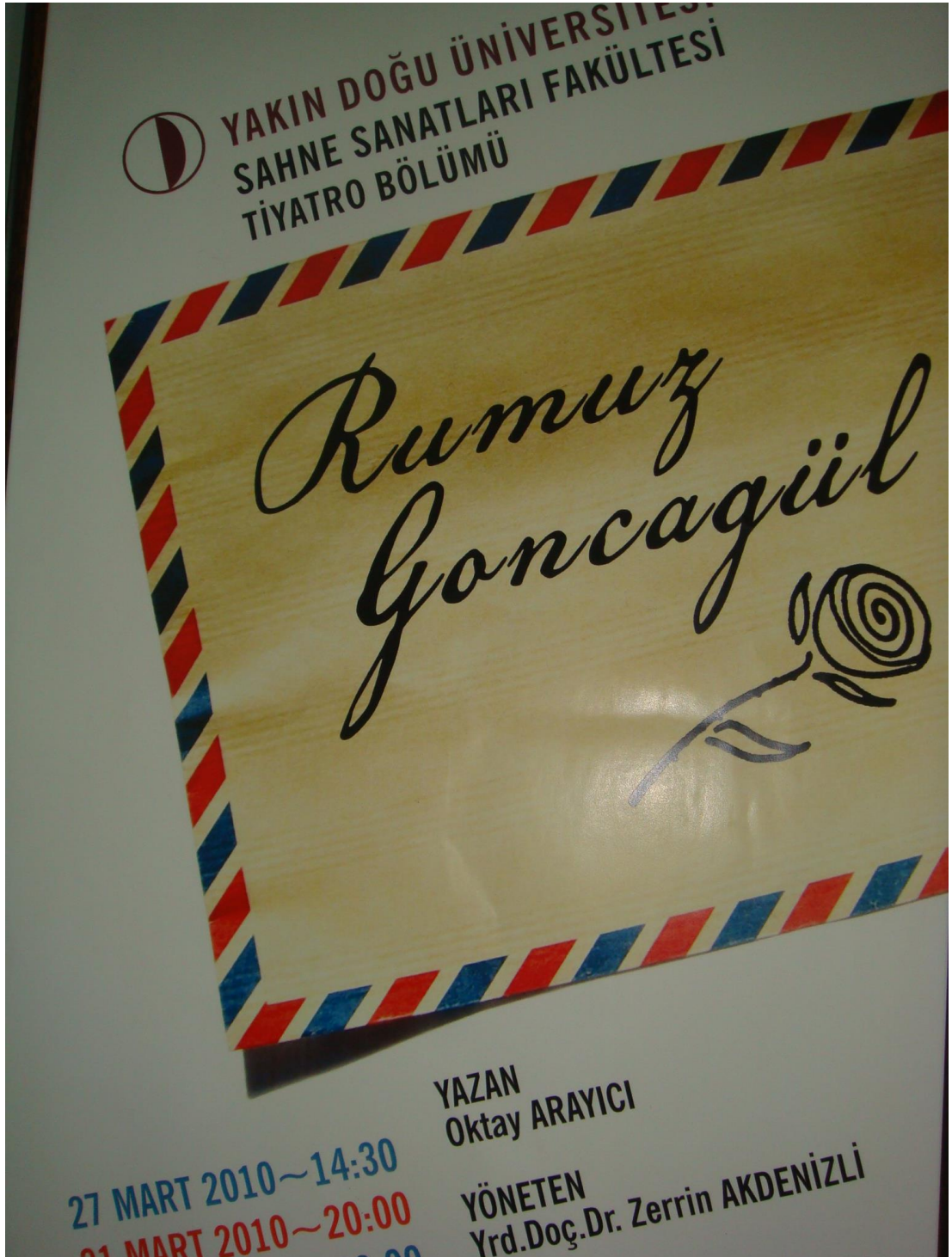
2007

EK – 13

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen Woyzek
2008

Ek -14

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Ful Yaprakları
2009

EK -15

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Yedekçi
2009

EK -16

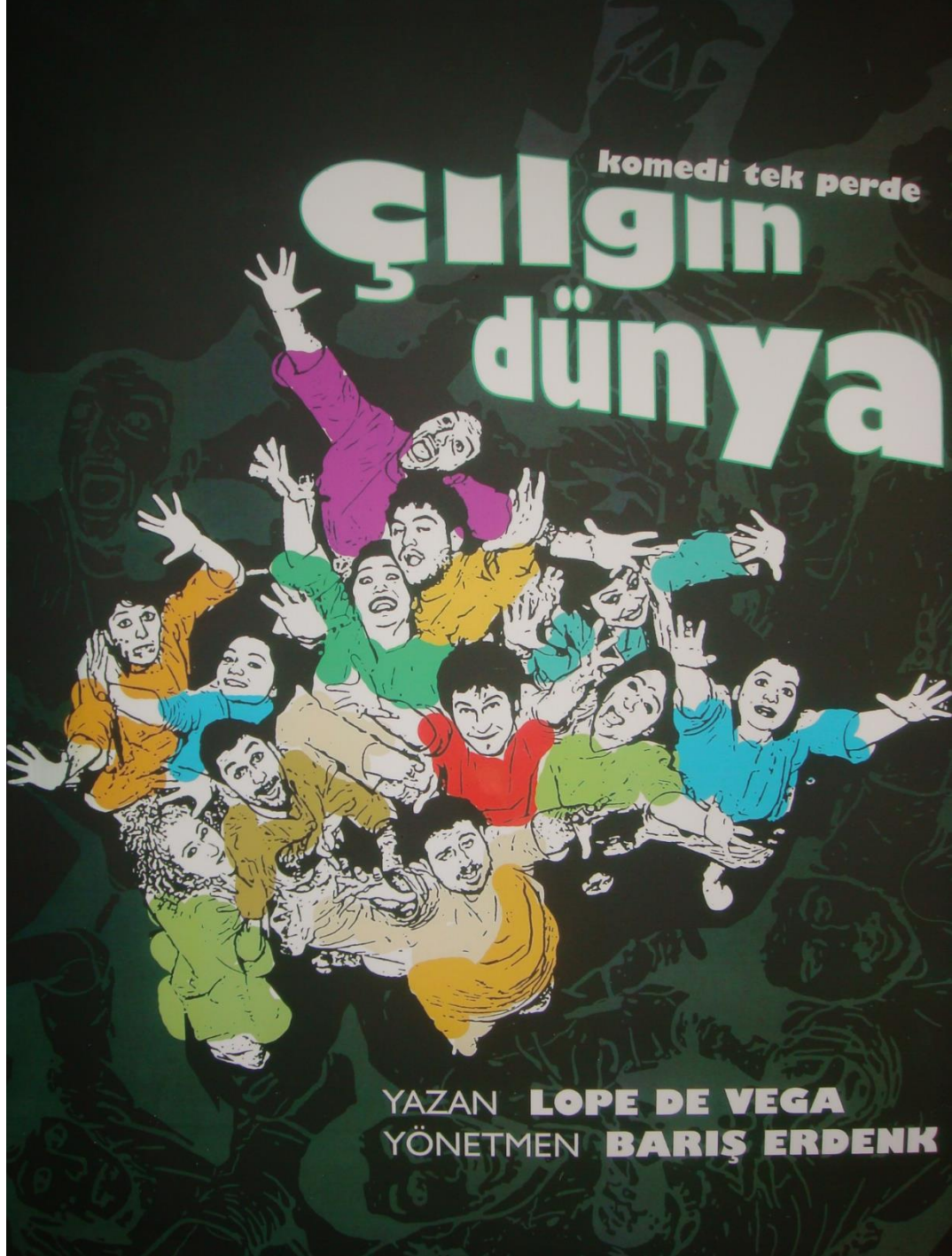
Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
3 Oyun Bir Arada!
2009

EK – 17

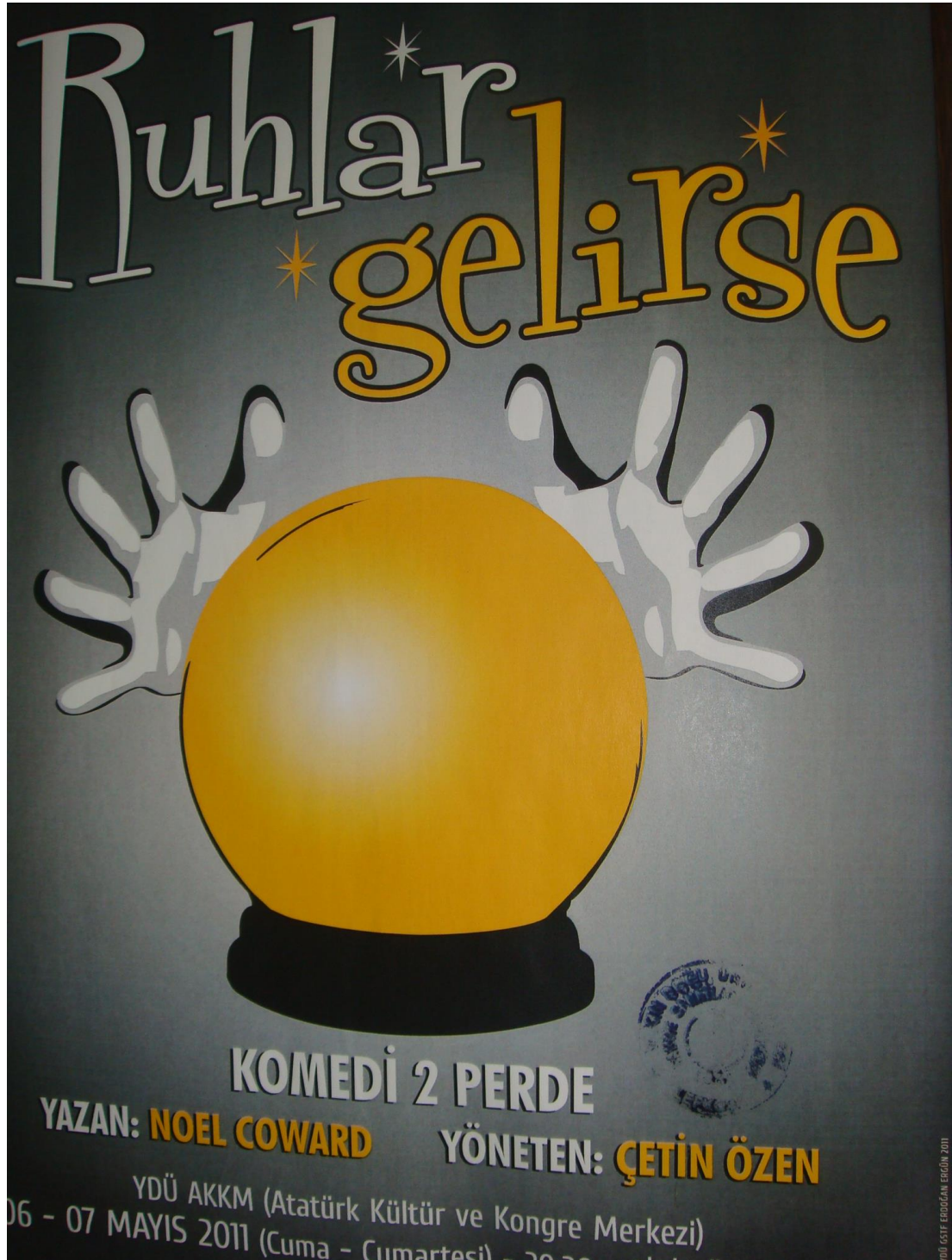
Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz
2010

EK – 18

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Çılgın Dünya
2011

EK – 19

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Ruhlar Gelirse
2011

EK – 20

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Tuzak
2011

EK – 21

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Guguk Kuşu
2013

EK – 22

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
 SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ TİYATRO BÖLÜMÜ

BİR GARİP ORHAN VELİ

YAZAN **MURATHAN MÜNGAN** REJİSÖR **MURAT ATAK** MÜZİK DİREKTÖRÜ **CAVANŞİR GULİYEV**
 GİTARİST **SERKAN ÇANKAYA** SOLİST **VASFİYE ÇAKIRTAŞ**

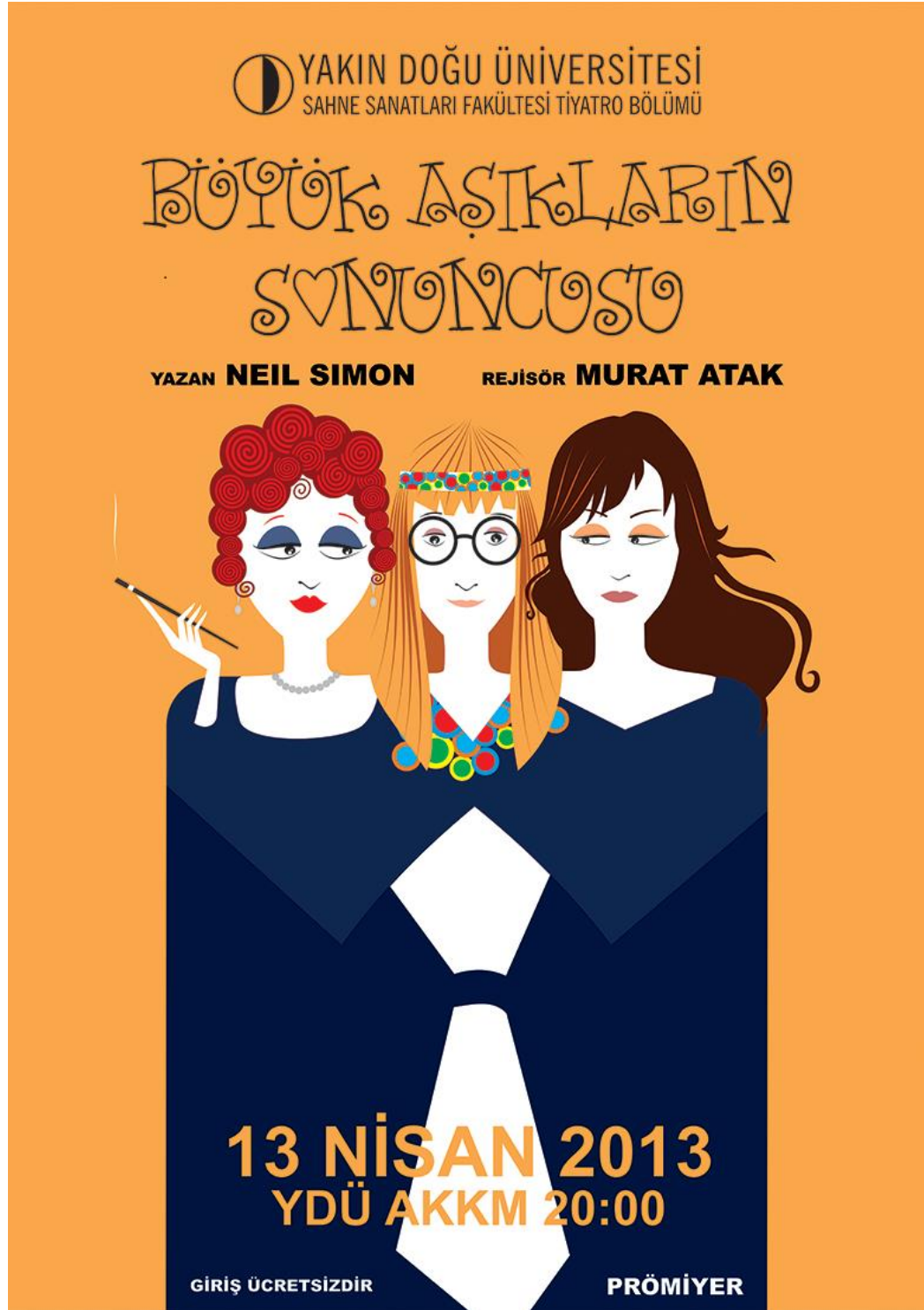
PRÖMİYER

27 MART 2013 ~ YDÜ ~ AKKM ~ 20:00

GİRİŞ ÜCRETSİZDİR

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
 Bir Garip Orhan Veli
 2013

EK – 23

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Büyük Aşıkların Sonuncusu
2013

EK – 24

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Buzlar Çözülmeden
2014

EK – 25

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Şaşkın Demokrat
2014

EK – 26

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
 SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ
 TİYATRO BÖLÜMÜ
www.neu.edu.tr

10.yıl

7. Mezuniyet Oyunu
 2 Perde Müzikal

“Bir Şehnaz” Oyunu

Yazar: Turgut Özakman
 Rejisör: Murat Atak
 Besteci: Cem İdiz-Koreograf: İhsan Bengier
 Piyanist: Jevanshir Guliyev

08-09 MAYIS 2015
 Yer: YDÜ AKKM Saat: 20.30
 Giriş Ücretsizdir

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
 Bir Şehnaz Oyun 2015

EK – 22

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
 SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ
 www.neu.edu.tr

Sabahattin Ali Dinletisi

KÜRK MANTOLU ŞARKILAR

Rejisör: Murat ATAK **Müzik Direktörü:** Cavanşir GULİYEV
Metin Derleme: İsmihan YORGANCI **Proje Koordinatörü:** Gülfem ALTA
Oyuncular:
 Ahmet Alper AYANA, Göksu GİRİŞKEN, Ömersan YEMİŞÇİOĞLU
 Sevim ÖZDAĞ, Şükran POYRAZLI, Yeşimgül ALAYDIN
Gitarist: Nazım BAYRAKTAROĞLU **Projeksiyon:** Ömersan YEMİŞÇİOĞLU **Işık Kumanda:** Serhat GÖÇ **Reji Asistanı:** Taner AKTAŞ

İLK GÖSTERİM 27 MART 2016 PAZAR
SAAT 15.00 YER: YDÜ KÜTÜPHANE SALON 4
 GİRİŞ ÜCRETSİZDİR.

YDÜ GSF - TASARIM MERKEZİ - ÖZGÜN ERGENECİ - 2016

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
 Kürk Mantolu Kadınlar
 2016

EK - 23

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ
www.neu.edu.tr

8. Mezuniyet Oyunu

sevgili doktor

Yazar: Anton Çehov
Oyunlaştıran: Neil Simon
Çevirmen: Sevgi Sarılı
Yönetmen: Nehir Demirel

03-04 Haziran 2016

Yer: YDÜ AKKM

Saat: 20:30

Giriş Ücretsiz

YÜKSELİŞ - GELİŞİM - İZLENLER - ÖZGÜN ERDENİZCİ - 2015

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Sevgili Doktor
2016

EK - 24

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ TİYATRO BÖLÜMÜ

27 MART ETKİNLİĞİ
~ MÜZİK VE ŞİİR DİNLETİSİ ~

MÜZİK DİREKTÖRÜ
Cevanşir Guliyev

PIANO
Esra Poyrazoğlu

NEY
A. Alper Ayana

SOLİSTLER

Mehmet Yılmaz (T.C. Opera Sanatçısı)
Bülent Ateşoğlu (T.C. Opera Sanatçısı)
Funda Saltaş (T.C. Opera Sanatçısı)
Ahmet Evan

27 Mart 2018 – YDÜ Kütüphane Salon 4 – Saat: 17.00
Giriş Ücretsizdir

www.neu.edu.tr

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Şiir ve Müzik Dinletisi
2017

EK -25

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ - TİYATRO BÖLÜMÜ

www.neu.edu.tr

TENNESSEE WILLIAMS

SIRÇA KÜME'Sİ

Rejisör: Murat ATAK

Oynayanlar:
Yasemin ASLAN GÜRZ
Volkan ÇENDİK
Ezgi ÇINAR
Metin Baran BOZDAĞ

Proje Sorumlusu ve Reji Asistanı:
Ahmet Alper AYANA
Işık Tasarım ve Kumanda:
Anan Al QATTAWI

GİRİŞ ÜCRETSİZDİR

10. Mezuniyet Oyunu

04 - 05 Haziran 2018 Saat: 17.00 - YDÜ Atatürk Kültür ve Kongre Merkezi

Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Tiyatro Bölümü tarafından sergilenen
Sırça Küme
2018

1

Yakın Doğu Üniversitesi**Etik İzni İçin Başvuru Formu 1. Araştırmanın Başlığı**

**KKTC'DE TİYATRO YAŞAMINDA AKADEMİK TİYATRO EĞİTİMİNİN
YERİ-ÖNEMİ VE BİR MODEL KURUM: YAKIN DOĞU
ÜNİVERSİTESİ, SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ, TİYATRO
BÖLÜMÜ**

2. Başvuran

Notlar: Açık isminizi aşağıya yazdığınız takdirde, bu formu imzalamış kabul edirsiniz.

Açık İsim ve İmza

Gülfem ALTA

Enstitü

SOSYAL BİLİMLER

Bölüm

SAHNE SANATLARI FAKÜLTESİ

E-posta adresi ve telefon numarası

gulfemalta@gmail.com.tr

05488532425

3. Araştırma Ekibi

Notlar: Eğer çalışmada yer alacak başka araştırmacılar varsa (tez danışmanları dahil), isimleri, unvanları, hangi kuruma bağlı oldukları, e-posta adresleri ve araştırmadaki rolleri belirtilmelidir. Aşağıda açık isimleri listelenen araştırmacılar formu imzalamış kabul edilirler. Lütfen ilgili tüm araştırmacıların bilgilerini aşağıya sıra ekleyerek belirtiniz.

Açık İsim, Kurum ve İmza:

-

-

Araştırmadaki Rolü:

-

-

Email:

-

4. Maddi Teşvik Veren Kurumla İlgili Bilgiler

Notlar: Eğer araştırmanız teşvik almışsa, teşviki veren kurumun bilgilerini yazınız.

Teşviki veren kurumun ismi

yok

İrtibat kişisi

-

E-posta adresi ve telefon numarası

-

5. Önerilen Araştırmanın Tarihleri**Başlangıç Tarihi**

01/12/2017

Bitiş Tarihi

04/04/2019

6. Araştırmanızın amacını kısaca anlatınız.

Çalışma Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi, Sahne Sanatları Fakültesi, Tiyatro Bölümü'nde verilen eğitimin aşamaları, müfredat yapısı, öğrenci seçme uygulamaları, mezuniyet şartları araştırılacaktır. Kaynakça genel olarak Türkçe yapıtlardan oluşacaktır. Bunun nedeni Kıbrıs tiyatrosunun etkilendiği en önemli akımların Anadolu'dan gelmesi ve Kıbrıs hakkındaki yazıların daha çok Türkçe olmasıdır. Bunun yanında, evrensel bir yaklaşım sergilenebilmesi açısından Dünya alan yazınındaki temel tanımlamalara da yer verilmesi planlanmaktadır.

7. Veri toplama sürecinde izlenecek olan yöntem ve prosedürleri kısaca anlatınız. Lütfen burada detaylandırdığınız yöntemlerle ilgili gereken materyalleri/dokümanları başvuruza ekleyiniz (örneğin görüşme soruları, aydınlatılmış onam ve bilgi formları).

Notlar: Lütfen aşağıdaki soruların tümüne cevap verdiğinizden emin olunuz. Katılımcılardan ne tür veriler toplanacak? (Örneğin uyuşturucu kullanımı hakkında nicel veri, oy verme davranışı hakkında nitel veri vs.). Ne tür veri toplama yöntemleri kullanılacak? (Örneğin yarı-yapılandırılmış görüşme, yapılandırılmış görüşme, anket, ölçek, vs.). Veriler ne zaman ve nerede toplanacak? Veri toplanması ne kadar sürecek? Verilerin toplanması için hedef kitle kimlerdir ve nasıl seçilip çalışmaya dahil edilmeleri planlanmaktadır? (Örneğin yaş, cinsiyet, temsili örnekleme, uygun örnekleme, vs.) Katılımcılara katılımlarından dolayı teşvik verilecek midir? Eğer verilecekse, nasıl bir teşvik verilmesi öngörülmektedir ve ne kadar verilecektir? Katılımcılara katılımcı bilgi formlarını nasıl vermeyi planlıyorsunuz? Katılımcıların onayını tam olarak nerede ve ne zaman almayı planlıyorsunuz?

- 1-Deneysel bir süreç yaşanmadığından katılımcılar eğitim ve sanat camiası olarak bilgi edinme olarak yararlanılmış ve bu süreç zarfında deneysel bir çözüm üretilmemiştir. Katılımcılardan KKTC’de tiyatro süreci ve Yakın Doğu Üniversitesi Sahne Sanatları Fakültesi Tiyatro Bölümü Akademik süreci hakkında bilgi ve görüş alınmıştır.
- 2-Veri toplama olarak yarı yapılandırılmış görüşme-röportajlarla araştırma desteklenmiştir.
- 3- Veri toplamı kendi özel depolama yapılmış sadece bu çalışmada kullanılmak üzere bulundurulmuştur ve saklanmaktadır.
- 4- Veri toplama süreci ve hedef kitle tamamıyla sanatsal süreçte emek ve bilgi sahibi olan kişiler olarak seçilmiş ve süreç zarfında değerlendirme yapılarak seçilmiştir. Bilgi ve röportajlarda kişi seçimi yaş ya da cinsiyet olarak seçilmemiştir.
- 5) Bilgi akışından hiç kimseye bir teşvik verilmemiştir.
- 6) Katılımcılardan izinleri doğrultusunda röportaj yapılmış ve bilgi alınmış dolayısıyla kullanılmıştır.

8. Savunmasız/zayıf gruplardan (örneğin tutuklular, reşit olmayan kişiler, sosyoekonomik olarak dezavantajlı olan kişiler vs.) veri toplamayı planlıyor musunuz? Eğer planlıyorsanız, bu gruplara nasıl ulaşacağınızı ve araştırma süresince haklarını nasıl koruyacağınızı anlatınız.

9.Araştırmanız yanıltma tekniğini gerektirmekte midir? Eğer öyleyse, bunun nedenlerini açıkça belirtiniz ve yapacağınız bilgilendirme sürecinin detaylarını anlatınız. Eğer katılımcılardan bilgi saklanacaksa, tam bilgilerin ne zaman ve nasıl verileceğini anlatınız.

-

10. Katılımcılar üzerinde oluşabilecek herhangi psikolojik veya fiziksel zarar öngörüyor musunuz? Eğer görüyorsanız, bu zararı nasıl en aza indirmeyi ya da ortadan kaldırmayı planlıyorsunuz?

Görüş ve öneri aldığım kişiler üzerinde yer hangi bir değişim süreci oluşturmamaktadır.

11. Verileri nerede ve ne kadar uzun bir süre ile saklamayı planlıyorsunuz? Kişisel bilgilerin başka kişiler tarafından ele geçirilmemesi için hangi önlemleri alacağınızı anlatınız.

Notlar: Lütfen katılımcıların bilgilerini araştırma süreci ve sonrasında nasıl güvenilir ve

anonim olarak saklayacağınızı anlatınız.

Veri tabanımı herhangi bir bilişim ve Büyük Veri Analizlerinin Kurumsal Faaliyetlerde Kullanıma sadece okul üzerinden açarak sağlamış olacağım. Bunu dışında anonim olarak kendim depolama yapacağım.

12. Başvuru tarihi

01/12/2017-

7

BENZERLİK ENDEKSİ

%6

İNTERNET
KAYNAKLARI

%1

YAYINLAR

%1

ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

%1

%1

%1

%1

%1

<%1

<%1

<%1

<%1

Gülfem

ORIJINALLIK RAPORU
BIRINCIL KAYNAKLAR

www.ydu.edu.tr

İnt ernet Kaynağı

tr.wikipedia.org

İnt ernet Kaynağı

dergiler.ankara.edu.tr

İnt ernet Kaynağı

neu.edu.tr

İnt ernet Kaynağı

turkishstudies.net

İnt ernet Kaynağı

www.tiyatronline.com

İnt ernet Kaynağı

acikerisim.selcuk.edu.tr:8080

İnt ernet Kaynağı

issuu.com

İnt ernet Kaynağı

www.journalagent.com

İnt ernet Kaynağı

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

www.narsanat.com

İnt ernet Kaynağı

docs.neu.edu.tr

İnt ernet Kaynağı

www.haberler.com

İnt ernet Kaynağı

www.csodirectory-cyprus.eu

İnt ernet Kaynağı

KESER, Ulvi. "Kıbrıs Türklerinde mizah anlayışı ve unutulmuş bir Nasreddin Hoca; Hasan Mulla Osman", Motif Halk Oyunları Eğ itim ve Ö ğ retim Vakfı, 2013.

Yayın

Submitted to Yakın Doğu Üniversitesi

Öğrenci Ödevi

tarihtarih.com

İnt ernet Kaynağı

lefkosasanat.com

İnt ernet Kaynağı

Submitted to Hacettepe University

Öğrenci Ödevi

www.guzelyurtbelediyesi.com

İnt ernet Kaynağı

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

ydu.edu.tr

İnt ernet Kaynağı

www.boomsocial.com

İnt ernet Kaynağı

uyarlama.blogspot.com

İnt ernet Kaynağı

Submitted to Bartın University

Öğrenci Ödevi

www.lefkosabelediyesi.org

İnt ernet Kaynağı

"Handbuch Interdisziplinäre

Geschlechterforschung", Springer Nature, 2019

Yayın

tabriz-tomer.com

İnt ernet Kaynağı

www.neu.edu.tr

İnt ernet Kaynağı

omurswalkabout.blogspot.com

İnt ernet Kaynağı

www.adnki.com

İnt ernet Kaynağı

www.ebit.hacettepe.edu.tr

İnt ernet Kaynağı

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

<%1

Alıntılarını çıkart Kapat

Bibliyograf yayı Çıkart üzerinde

Eşleşmeleri çıkar Kapat

www.manavgat.bel.tr

İnt ernet Kaynağı

es.scribd.com

İnt ernet Kaynağı

aktiviteparki.com

İnt ernet Kaynağı

bilgilersayar.blogspot.com

İnt ernet Kaynağı

KAYNAR, Hakan. "Artisliğe fazla hevesim vardır : Musiki Muallim Mektebi nin Evrak-ı

Metruke sinde saklı kalanlar", Sadberk Hanım Müzesi, 2013.

Yayın

İBTİLA, YAHUT NETİCEİ and CİHANGİR,
Yurdal. "KIBRIS TÜRK TİYATRO YAZINININ
İLK
YILLARI VE SAFA", Erzincan Üniv. Fen
Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bl., 2013.